

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

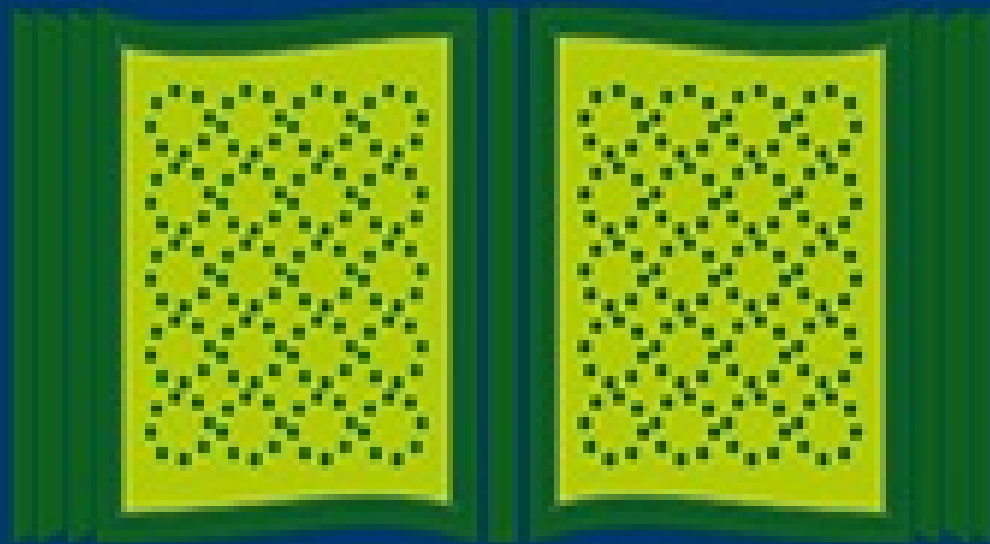

عمران
علیه السلام

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

مجموعه تومین

کتابشناسی شیعه

دکتر مهدی راوشی

مجمع جهانی شیعه شناسی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کتاب شناسی شیعه (گزیده توصیفی)

نویسنده:

مهدی راونجی

ناشر چاپی:

مجمع جهانی شیعه شناسی

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۱۵	کتاب شناسی شیعه (گزیده توصیفی)
۱۵	مشخصات کتاب
۱۵	اشاره
۲۱	فهرست مطالب
۳۱	مقدمه استاد انصاری بویراحمدی
۳۷	(۱) آثار الشیعه الامامیه
۳۸	(۲) آقاخان محلاتی و فرقه اسماعیلیه
۳۸	(۳) آقاخانها
۳۹	(۴) اجتهاد در عصر ائمه معصومین (علیهم السلام)
۴۰	(۵) اجتهاد و نواندیشی
۴۰	(۶) احقاق الحق، در رد اتهام و رفع ابهام
۴۱	(۷) اخلاق پژوهی حدیثی
۴۲	(۸) اخلاق حسینی
۴۲	(۹) اربعین حدیث
۴۳	(۱۰) ارض ملکوت: کالبدان در روز رستاخیز از ایران مزدایی تا ایران شیعی
۴۴	(۱۱) اسرار غدیر
۴۵	(۱۲) مسئله یوسفیه جدال اندیشگی تفکر شیعه و اصولی با اخباری
۴۵	(۱۳) اصحاب ایرانی ائمه اطهار (علیهم السلام)
۴۶	(۱۴) اعتقاد ما
۴۶	(۱۵) اعتقادات شیخ بهایی به همراه متن عربی رساله الاعتقادات
۴۷	(۱۶) اعتقادات و اصول دین و شرح حال حضرت عبدالعظیم حسنی (علیه السلام)
۴۷	(۱۷) افسانه های حشاشین یا اسطوره های فدائیان اسماعیلی
۴۸	(۱۸) اقتصاد

- ۴۹ (۱۹) امامان شیعه (اهل بیت (علیهم السلام)) از دیدگاه اهل تسنن (پیروان مکتب خلفا)
- ۴۹ (۲۰) امامان شیعه و وحدت اسلامی
- ۵۰ (۲۱) امامت پژوهی بررسی دیدگاه امامیه، معتزله و اشاعره
- ۵۰ (۲۲) امامیه و سیاست در نخستین سده های غیبت
- ۵۱ (۲۳) امیرمؤمنان و آذربایجان
- ۵۱ (۲۴) اندیشه تفاهم مذهبی در قرن هفتم هجری
- ۵۲ (۲۵) اندیشه های کلامی
- ۵۲ (۲۶) اندیشه های کلامی شیخ مفید
- ۵۳ (۲۷) اندیشه های سیاسی شیعه در عصر غیبت
- ۵۳ (۲۸) اهل تسنن واقعی
- ۵۴ (۲۹) ایدئولوژی تشیع در اسلام
- ۵۴ (۳۰) ایرانیان و عزاداری عاشورا؛ مراسم سوگواری در گذر تاریخ
- ۵۵ (۳۱) این است شیعه
- ۵۵ (۳۲) بحثی درباره مرجعیت و روحانیت
- ۵۶ (۳۳) بر منبرهایی از نور
- ۵۶ (۳۴) بررسی کوتاه پیرامون رابطه تشیع و ایران
- ۵۷ (۳۵) بررسی تاریخی سنت پیامبر در طول سی سال
- ۵۷ (۳۶) بیست و پنج اصل از اصول اخلاقی امامان (علیهم السلام)
- ۵۹ (۳۷) پاسخ شبهاتی پیرامون مکتب تشیع
- ۵۹ (۳۸) پژوهش در تاریخ حدیث شیعه
- ۶۰ (۳۹) پژوهش در معارف امامیه
- ۶۰ (۴۰) پژوهش و بررسی مبانی اندیشه های اسلامی در دیدگاه دو مکتب (اسلام) ترجمه ی معالم المدرستین
- ۶۱ (۴۱) پژوهشی درباره طوایف غلات تا پایان غیبت صغری و موضع ائمه (علیهم السلام)
- ۶۱ (۴۲) پیدایش و گسترش تشیع
- ۶۲ (۴۳) پیش درآمدی بر تاریخ تحول فقه شیعه
- ۶۲ (۴۴) تاریخ اسماعیلیان در ایران

- ۶۳ (۴۵) تاریخ اجتهاد و تقلید
- ۶۳ (۴۶) تاریخ پیدایش تشیع و جغرافیای آن در قرن اول هجری
- ۶۴ (۴۷) تاریخ تشیع
- ۶۴ (۴۸) تاریخ تشیع
- ۶۵ (۴۹) تاریخ تشیع از صدر اسلام تا پایان دوره خلفای راشدین
- ۶۵ (۵۰) تاریخ تشیع اصفهان از دهه سوم قرن اول تا پایان قرن دهم
- ۶۶ (۵۱) تاریخ تشیع در آذربایجان
- ۶۶ (۵۲) تاریخ تشیع در افغانستان
- ۶۷ (۵۴) تاریخ تشیع در جرجان و استرآباد
- ۶۸ (۵۳) تاریخ تشیع در ایران از آغاز تا دولت صفوی
- ۶۸ (۵۵) تاریخ تشیع و مزارات شهرستان ساری
- ۶۸ (۵۶) تاریخ حرم کاظمین (علیهم السلام)
- ۶۹ (۵۷) تاریخ سیاسی شیعیان اثنی عشری در ایران
- ۷۰ (۵۸) تاریخ سیاسی صدر اسلام شیعه و خوارج
- ۷۰ (۵۹) تاریخ شیعه
- ۷۱ (۶۰) تاریخ شیعه در شام
- ۷۱ (۶۱) تاریخ و عقاید اسماعیلیه آفاخانیه
- ۷۲ (۶۲) تاریخ ولایت در نیم قرن اول
- ۷۳ (۶۳) تجلی حقیقت، نجات بشریت
- ۷۳ (۶۴) تحقیقی درباره دعای ندبه
- ۷۴ (۶۵) تحقیقی کوتاه درباره ی شیعه
- ۷۴ (۶۶) تشیع
- ۷۵ (۶۷) تشیع
- ۷۵ (۶۸) تشیع در بختیاری
- ۷۶ (۶۹) تشیع در خراسان، عهد تیموریان
- ۷۶ (۷۰) تشیع در مسیر تاریخ

- ۷۷ (۷۱) تشیع مقاومت و انقلاب
- ۷۷ (۷۲) تشیع مولود طبیعی اسلام
- ۷۸ (۷۳) تشیع و انتظار
- ۷۸ (۷۴) تشیع و تاریخ آن
- ۷۹ (۷۵) تشیع و مدرنیته در ایران
- ۸۰ (۷۶) تصویر امامان شیعه در دائرة المعارف اسلام
- ۸۰ (۷۷) تصویر شیعه در دائرة المعارف آمریکانا
- ۸۱ (۷۸) تعلیقات نقض
- ۸۲ (۷۹) تفکر شیعی و پدیده جهانی شدن
- ۸۲ (۸۰) تفکر شیعه و شعر دوره صفوی
- ۸۳ (۸۱) تقیه از دیدگاه مذاهب و فرقه های اسلامی غیر شیعی
- ۸۳ (۸۲) تقیه سپری برای مبارزه عمیق تر
- ۸۴ (۸۳) توضیح واضحات در جواب به ایرادات آقای سید ابوالفضل برقی
- ۸۴ (۸۴) توضیح و تکمیل شرح باب حادی عشر
- ۸۵ (۸۵) تهمت ها و دروغ پردازی ها در کتاب الله ثم للتاریخ
- ۸۵ (۸۶) جامع التواریخ
- ۸۶ (۸۷) جامعه شیعه نخاوله در مدینه منوره
- ۸۶ (۸۸) جانشینی حضرت محمد(صلی الله علیه و آله)، پژوهشی پیرامون خلافت نخستین
- ۸۷ (۸۹) جغرافیای سیاسی شیعیان منطقه خلیج فارس
- ۸۷ (۹۰) جنبش های شیعی در تاریخ اسلام
- ۸۸ (۹۱) جنبش های شیعی در تاریخ ایران
- ۸۸ (۹۲) جواب او از کتاب او یا پاسخ به شبهات کتاب شهید جاوید
- ۸۹ (۹۳) جوامع حدیثی شیعه
- ۸۹ (۹۴) چاووشی، سنتی شیعیان
- ۹۰ (۹۵) جهاد شیعه در دوره اول عباسی
- ۹۱ (۹۶) چرا شیعه شدم؟

- ۹۱ چشم اندازی به حکومت حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) (۹۷)
- ۹۲ حدود ولایت حاکم اسلامی (۹۸)
- ۹۲ حدیقه الشیعه (۹۹)
- ۹۳ حکومت شیعی آل کیا در گیلان (۱۰۰)
- ۹۳ در راه تفاهم مسلمانان (۱۰۱)
- ۹۴ درآمدی به شیعه شناسی (۱۰۲)
- ۹۴ درسنامه تاریخ و عقاید اسماعیلیه (۱۰۳)
- ۹۵ دفاع از امیرالمؤمنین (علیه السلام) (۱۰۴)
- ۹۵ دلائل الولاية (۱۰۵)
- ۹۶ دوره شکل گیری تشیع دوازده امامی (۱۰۶)
- ۹۶ دولت زیدیه در یمن (۱۰۷)
- ۹۷ دولتهای شیعه در طول تاریخ (۱۰۸)
- ۹۷ راه نجات (۱۰۹)
- ۹۸ رجعت از دیدگاه عقل، قرآن و حدیث (۱۱۰)
- ۹۸ رجعت از دیدگاه متکلمان برجسته ی شیعی و رابطه آن با تناسخ (۱۱۱)
- ۹۹ رساله راه حل اختلاف شیعه و سنی (۱۱۲)
- ۹۹ رساله سعیدیه (۱۱۳)
- ۱۰۰ رساله شیعه (۱۱۴)
- ۱۰۰ رستگاری در پرتو امامت (۱۱۵)
- ۱۰۱ رهبری در تشیع (۱۱۶)
- ۱۰۱ ریشه های شیعه و پایه های آن (۱۱۷)
- ۱۰۲ زاد السالک یا توشه سالکان (۱۱۸)
- ۱۰۲ زمینه های تفکر سیاسی در قلمرو تشیع و تسنن (۱۱۹)
- ۱۰۳ زندگانی و شخصیت شیخ انصاری (۱۲۰)
- ۱۰۳ زندگی سیاسی و فرهنگی شیعیان بغداد (۱۲۱)
- ۱۰۴ زندگی فرهنگی و اندیشه سیاسی شیعیان از سقوط بغداد تا ظهور صفویه (۶۵۶ - ۹۰۷ هـ.ق) (۱۲۲)

- ۱۰۴ زندگی و اندیشه های ابن ادریس (۱۲۳)
- ۱۰۵ ژئوپولیتیک شیعه (۱۲۴)
- ۱۰۶ ژئوپولیتیک شیعه و نگرانی غرب از انقلاب اسلامی (۱۲۵)
- ۱۰۶ ساختار نهاد دینی فاطمیان در مصر (۱۲۶)
- ۱۰۷ سرمایه ایمان و جواهر ایقان در ترجمه و شرح اسرار الشهادت (۱۲۷)
- ۱۰۸ سنت عزاداری و منقبت خوانی در تاریخ شیعه امامیه (۱۲۸)
- ۱۰۸ سیری در تاریخ تشیع (۱۲۹)
- ۱۰۹ سیمای رمضان در صحیفه سجاده (۱۳۰)
- ۱۰۹ سیمای کارگزاران علی بن ابی طالب امیرالمؤمنین (علیه السلام) (۱۳۱)
- ۱۱۰ سیمای کوفه (۱۳۲)
- ۱۱۰ شخصیت علی (علیه السلام) (۱۳۳)
- ۱۱۱ شخصیت و قیام زید بن علی (علیه السلام) (۱۳۴)
- ۱۱۱ شرح نهج البلاغه (۱۳۵)
- ۱۱۲ شرح و تفسیر خطبه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در غدیر خم (۱۳۶)
- ۱۱۳ شعر شیعی و شعرای شیعه در عصر اول عباسی (۱۳۷)
- ۱۱۳ شمع الیقین یا آینه دین (۱۳۸)
- ۱۱۴ شناخت صحابه (۱۳۹)
- ۱۱۴ شناخت عقاید و احکام شیعه از نظر قرآن مجید و احادیث اهل بیت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله) (۱۴۰)
- ۱۱۵ شیخی گری و بابی گری از نظر فلسفه (۱۴۱)
- ۱۱۵ شیعه (۱۴۲)
- ۱۱۶ شیعه در اندلس (۱۴۳)
- ۱۱۶ شیعه در برابر معتزله و اشاعره (۱۴۴)
- ۱۱۷ شیعه شناسی از نظر فریقین (۱۴۵)
- ۱۱۷ شیعه و پایه گذاری علوم اسلامی (۱۴۶)
- ۱۱۸ شیعه پژوهی و شیعه پژوهان انگلیسی زبان (۱۴۷)
- ۱۱۸ شیعیان تانزانیای دیروز و امروز (۱۴۸)

- ۱۱۹ (۱۴۹) شیعیان عرب، مسلمانان فراموش شده
- ۱۱۹ (۱۵۰) شیعه بنیان گذاران فرهنگ اسلام
- ۱۲۰ (۱۵۱) شیعه در تاریخ ایران
- ۱۲۰ (۱۵۲) شیعه در هند
- ۱۲۱ (۱۵۳) شیعه و جهان فردا
- ۱۲۱ (۱۵۴) شیعه و زمامداران خودسر
- ۱۲۲ (۱۵۵) شیعیان افغانستان
- ۱۲۲ (۱۵۶) شیعیان بغداد
- ۱۲۳ (۱۵۷) شیعیان پاکستان
- ۱۲۳ (۱۵۸) شیعیان خوجه در آئینه تاریخ
- ۱۲۴ (۱۵۹) شیعیان در جهان عرب مدرن
- ۱۲۴ (۱۶۰) شیعیان در عرب مدرن
- ۱۲۵ (۱۶۱) شیعیان، مبارزان راه خدا
- ۱۲۶ (۱۶۲) صراط مستقیم
- ۱۲۶ (۱۶۳) ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) از دیدگاه اسلام
- ۱۲۷ (۱۶۴) عالمان شیعه
- ۱۲۷ (۱۶۵) عدۀ الداعی به انضمام رساله شوق الحبيب
- ۱۲۸ (۱۶۶) عرفان در دیوان منسوب به امام علی (علیه السلام)
- ۱۲۸ (۱۶۷) عرفان شیعی چراغ پر فروغی که علی (علیه السلام) در تاریخ افروخت
- ۱۲۹ (۱۶۸) عصر ظهور
- ۱۲۹ (۱۶۹) علم الیقین فی اصول الدین
- ۱۳۰ (۱۷۰) علی نامه
- ۱۳۰ (۱۷۱) عنایات حضرت مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه) به علما و مراجع تقلید
- ۱۳۱ (۱۷۲) غالیان
- ۱۳۱ (۱۷۳) غدیر در احساس ملت ها
- ۱۳۲ (۱۷۴) غدیر در آینه قرآن

- ۱۳۲ غلو (۱۷۵)
- ۱۳۳ غلو از دیدگاه تشیع (۱۷۶)
- ۱۳۴ فارس در دوره آل بویه (۱۷۷)
- ۱۳۵ فدک (۱۷۸)
- ۱۳۵ فرقه های اسلامی و مسأله امامت (۱۷۹)
- ۱۳۵ فروغ ولایت در دعای ندبه (۱۸۰)
- ۱۳۶ فرهنگ غدیر (۱۸۱)
- ۱۳۶ فضائل الشیعه (۱۸۲)
- ۱۳۷ فهرست واره ایرادات و شبهات علیه شیعیان در هند و پاکستان (۱۸۳)
- ۱۳۹ فیض القدر یا خلاصه عبقات الانوار (پیرامون حدیث غدیر) (۱۸۴)
- ۱۳۹ قیام سبزجامگان (۱۸۵)
- ۱۴۰ قیام مهدی (عجل الله تعالی فرجه) از دیدگاه جامعه شناسی نهضت ها (۱۸۶)
- ۱۴۰ کاشان در مسیر تشیع (۱۸۷)
- ۱۴۱ کتاب ایران، سوگواری های مذهبی در ایران (۱۸۸)
- ۱۴۱ کلام شیعه، ماهیت، مختصات و منابع (۱۸۹)
- ۱۴۲ کوفه، پیدایش شهر اسلامی (۱۹۰)
- ۱۴۳ گرایش ها و مذاهب اسلامی در سه قرن نخست هجری (۱۹۱)
- ۱۴۳ گرایش چند شخصیت بزرگ به تشیع (۱۹۲)
- ۱۴۴ گزیده آثار همایش بین المللی تشیع و خاورشناسان (۱۹۳)
- ۱۴۴ گزیده مقالات کنگره امام حسین (علیه السلام) و مقاومت (۱۹۴)
- ۱۴۵ گفتگوی عالمانه حقانیت تشیع در گفتگوی علمی، مذهبی بر اساس فریقین (۱۹۵)
- ۱۴۶ گفتمان سیاسی شیعه در ایران معاصر (۱۹۶)
- ۱۴۶ مآخذشناسی توصیفی تاریخ تشیع امامیه در ایران (۱۹۷)
- ۱۴۷ ماهیت قیام شهید فخر (۱۹۸)
- ۱۴۷ مجالس المؤمنین (۱۹۹)
- ۱۴۸ مجالس در مناظرات (۲۰۰)

- ۱۴۹ ----- (۲۰۱) مجموعه مقالات همایش مهدویت
- ۱۵۰ ----- (۲۰۲) مختصری در تاریخ اسماعیلیه
- ۱۵۰ ----- (۲۰۳) مذهب اسماعیلی و نهضت حسن صباح
- ۱۵۱ ----- (۲۰۴) مذهب تشیع و آرمان های ملی ایرانیان
- ۱۵۱ ----- (۲۰۵) مرجعیت و سیاست در عصر غیبت
- ۱۵۲ ----- (۲۰۶) مسائل اعتقادی از دیدگاه تشیع
- ۱۵۲ ----- (۲۰۷) مصابیح القلوب
- ۱۵۳ ----- (۲۰۸) معارف الشیعه در عرفان و شناسایی حق
- ۱۵۳ ----- (۲۰۹) معارف مهدوی
- ۱۵۴ ----- (۲۱۰) مکتب کلامی قم
- ۱۵۴ ----- (۲۱۱) مناظرات علمی بین شیعه و سنی
- ۱۵۵ ----- (۲۱۲) منبع شناسی شیعه
- ۱۵۵ ----- (۲۱۳) میراث مکتوب شیعه
- ۱۵۶ ----- (۲۱۴) نامه ای که نانوشته ماند
- ۱۵۶ ----- (۲۱۵) زهده الزاهد
- ۱۵۷ ----- (۲۱۶) نصره المؤمنین در حمایت از دعای مبارک ندبه
- ۱۵۸ ----- (۲۱۷) نقد و بررسی نظریه تطور تاریخی تشیع
- ۱۵۹ ----- (۲۱۸) نقش علمای شیعه در رویارویی با استعمار
- ۱۶۰ ----- (۲۱۹) نقش قبایل یمنی در حمایت از اهل بیت (علیهم السلام)
- ۱۶۱ ----- (۲۲۰) نقض
- ۱۶۲ ----- (۲۲۱) نهج الحق و کشف الصدق
- ۱۶۲ ----- (۲۲۲) نهضت شیعیان در انقلاب اسلامی عراق
- ۱۶۳ ----- (۲۲۳) نهضت عاشورا جستاری کلامی، سیاسی و فقهی
- ۱۶۴ ----- (۲۲۴) وضوی پیامبر (صلی الله علیه و آله)
- ۱۶۴ ----- (۲۲۵) ویژگی های فکری شیعه
- ۱۶۵ ----- (۲۲۶) هزار و یک نکته درباره غدیر و فضائل امیر المؤمنین علی (علیه السلام)

١٦٥ ----- هداية الاصول (٢٢٧)

١٦٦ ----- هشام بن حكم (٢٢٨)

١٦٧ ----- درباره مركز

کتاب شناسی شیعه (گزیده توصیفی)

مشخصات کتاب

سرشناسه: راونجی، مهدی، ۱۳۵۲ -

عنوان و نام پدیدآور: کتاب شناسی شیعه «گزیده توصیفی» [کتاب] / مهدی راونجی؛ [برای] مجمع جهانی شیعه شناسی.

مشخصات نشر: قم: آشیانه مهر، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۵۲ص.

فروست: آشیانه مهر؛ ۹۱.

شابک: ۶۵۰۰۰ ریال: گالینگور: ۹۷۸-۶۰۰-۶۱۶۴-۵۱-۹؛ ۴۸۰۰۰ ریال (شومیز)

وضعیت فهرست نویسی: فایا

موضوع: شیعه -- کتابشناسی

شناسه افزوده: مجمع جهانی شیعه شناسی

رده بندی کنگره: BP۲۱۱/۵/رک ۲ ۱۳۹۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۱۷

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۳۹۱۰۶

ص: ۱

اشاره

مجمع جهانی شیعه شناسی

دکتر مهدی راونجی

بسمه تعالی

آب دریا

را اگر نتوان کشید

هم

به قدر تشنگی باید چشید

(مولوی)

تردیدی نیست که اطلاع‌رسانی و شناساندن منابع تحقیق و مطالعه در قالب کتابشناسی می‌تواند کمک شایانی به پژوهشگران بنماید و در امر کسب دانش، تحقیق و پژوهش سهولت ایجاد کند. مجموعه حاضر در بردارنده برگزیده مکتوب شیعه پژوهی اعم از تاریخ، فرهنگ، ادب و... است، و شامل تألیف، ترجمه و تصحیح می‌باشد. در این کتابشناسی سعی نمودهایم تا مهمترین کتب حوزه‌های مذکور را به صورت اجمال معرفی نماییم. بنابراین ضمن معرفی مشخصات کتاب از جمله؛ نویسنده، مترجم، تعداد صفحات، مکان، سال نشر و ناشر، نگاهی اجمالی به دور از ارزشگذاری به متن و فصول کتاب نمودهایم.

با توجه به اینکه مجمع جهانی شیعه‌شناسی تصمیم دارد در قالب مجلدات دیگر کتاب‌شناسی، به بازشناسی آثار، در حوزه زبانهای عربی و انگلیسی نیز بپردازد و همچنین بازشناسی آثار دیگر زبان فارسی نیز در دستور کار مجمع قرار دارد، از تفکیک موضوعی خودداری نموده و آثار را بر مبنای حروف الفبا دسته‌بندی نمودهایم.

پژوهشگران محترم برای دسترسی آسان‌تر به منابع نیز می‌توانند از طریق نمایه اعلام، اصطلاحات و یا مکان، دسترسی بهتری به منبع مورد نظر داشته باشد.

ص: ۲۱

در پایان مراتب تقدیر خویش را حمایت‌های معنوی مسئول محترم مجمع جهانی شیعه شناسی، حجت الاسلام والمسلمین استاد انصاری بویراحمدی، که با روی گشاده و شرح صدر و امعان نظر، راه گشای اینجانب در تدوین کتاب بوده‌اند، اعلام میدارم. پوشیده نیست که این مجموعه قطعاً با کاستیهایی روبه‌رو است، امیدوارم پژوهشگران با تذکر کاستیها، اینجانب را در بهبود اهداف طرح و ارائه مجموعه‌های بعدی یاری نمایند.

والعاقبة للمتقى-ن

مهدی راونجی

ص: ۲۲

عبدالعزیز جواهر الکلام، ترجمه‌ی علی جواهر کلام، تهران، مطبعه مجلس، ۱۳۰۷، ۲۲۱ ص.

موضوع این کتاب را افکار، عقاید، تاریخ، ادب، سیاست و شرح حال سیاستمداران و دانشمندان شیعی تشکیل می‌دهد.

کتاب آثار الشیعه بنا به نقل مترجم و به اذعان مؤلف یکی از مهمترین منابع تاریخی ایران بعد از اسلام محسوب می‌گردد. زیرا مؤلف تا حد توان اسناد و مدارک مربوط به موضوع کتاب را جمع‌آوری و ارائه نموده است. کتاب، فهرست کتب و منابع مورد استفاده اثر را نیز ارائه داده است.

مطالب مندرج در جلدهای مختلف کتاب به این شرح است.

جزء اول: در اصل تشیع و فرق مختلفه تشیع و... .

جزء دوم: در تاریخ سیاسی شیعه امامیه در مکه و مدینه و سوریه و... .

جزء سوم: شرح حال سلاطین و فرمانروایان شیعه در ایران و عراق عرب و... .

جزء چهارم: در حالات وزرا و نقبا و امرا و... تا اواخر عصر زندیه.

جزء پنجم: در تاریخ ایران جدید از انقراض زندیه تا عصر حاضر و... .

جزء ششم: در تاریخ معارف و ادب شیعه از ابتدای اسلام تا عصر حاضر.

(۲) آقاخان محلاتی و فرقه اسماعیلیه

محسن ساعی، تهران، {بی نا}، ۱۳۲۹، ۱۰۰ ص.

این اثر حاصل تحقیقات نویسنده در سفر به پاکستان و هندوستان است و حاوی اطلاعاتی از شخصیت، عقائد و افکار آقاخان محلاتی و فرقه اسماعیلیه است. این کتاب که به قلم محسن ساعی مدیر روزنامه نسیم شمال تألیف شده، مصور بوده و اطلاعاتی جزئی از خانواده آقاخان ارائه میکند.

(۳) آقاخانها

ماهر بوس، ترجمه ی محمود هاتف، تهران، کتابسرا، ۱۳۷۶، ۵۸۲ ص.

این کتاب سرگذشت آقاخانها که از جوامع اسماعیلی مذهب هستند و در هند غربی، پاکستان، شرق آفریقا، خاورمیانه و ایران سکونت دارند را بررسی میکند. آقاخانها از شاخه نزاری فرقه اسماعیلیه هستند و نسب آنان به آخرین امیر اسماعیلی مذهب الموت میرسد. این پژوهش در پنج بخش و ۳۷ فصل تدوین شده است. «پناهنده ایرانی»، «خوشگذران و حوریان»، «مرکبی و شاهزاده سیاه»، «جنگ» و «دنیای جدید» عناوین پنج بخش کتاب میباشند.

ص: ۲۴

(۴) اجتهاد در عصر ائمه معصومین (علیهم السلام)

محمد رضا جواهری، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۱، ۳۶۲ ص.

نویسنده در این کتاب کوشیده است تا پیشینه اجتهاد در نزد شیعیان و پیوند اساسی آن با عصر بعثت، غدیر و عاشورا، سوابق علمی شیعیان، جامعیت، حقانیت و امتیازات مذهب شیعه، ارتباط اجتهاد رایج امروز در نزد شیعیان با گذشته خویش و میراث گرانقدر تشیع در زمان حضور امام معصوم را مورد دقت و بررسی قرار دهد.

«اجتهاد در لغت»، «اجتهاد در اصطلاح»، «تحول در مفهوم اجتهاد»، «استنباط»، «فقه و فقیه»، «ضرورت اجتهاد»، «انسداد باب اجتهاد نزد اهل سنت»، «ادوار اجتهاد»، «اجتهاد در عصر امامت»، «دلایل وجود اجتهاد در عصر ائمه معصومین (علیهم السلام)»، «ارتباط فقه و اجتهاد (با علم اصول)»، «علم اصول در عصر ائمه (علیهم السلام) و پیشگامی شیعه» عناوین و فصلهای کتاب را تشکیل میدهند. کتاب در پایان، فهرست منابع دارد.

ص: ۲۵

(۵) اجتهاد و نواندیشی

(گزیده مقالات فارسی پانزدهمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی)

جمعی از اندیشمندان با گردآوری سید جلال میرآقایی، تهران، مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، ۱۳۸۲، ۲ جلد.

این کتاب از ۲۴ مقاله ارائه شده در پانزدهمین کنفرانس بین المللی وحدت اسلامی گردآوری شده است. «تخصصی شدن فقه»، «نگاهی تازه به فرآیند مطالعه و پژوهش در فقه اسلامی»، «گستره اصول مشترک بین مذاهب اسلامی»، «نقش زمان و مکان در اجتهاد»، «تجربه تاریخی تحقق تمدن اسلامی»، «الگوی برای چگونگی تعامل بین اصالت و عصرگرایی»، «کند و کاوی در پلورالیسم دینی» و «هرمنوتیک و نسبت آن با دین»، عناوین تعدادی از مقالات کتاب میباشند.

(۶) احقاق الحق، در رد اتهام و رفع ابهام

علامه حاج میرزا موسی حائری اسکویی، ترجمه محمد عیدی خسرو شاهی، تهران، روشن ضمیر، ۱۳۸۵، دو جلد.

این کتاب پاسخی به شبهات وارد شده بر نوشتههای «شیخ احمد بن زین الدین احسائی» و شاگردش «سید کاظم رشتی» است. نویسنده به اقرار خودش از هیچ کوششی در حل شبههها و رد اشکالها خودداری نکرده است. «در معاد جسمانی»، «در معراج پیامبر (صلی الله علیه و آله)»، «در شق القمر»، «در رد وحدت ناطق»، «در علت‌های چهارگانه آفریدگان» عنوانهای پنج مقاله جلد اول کتاب می باشند.

عباس پسندیده، تهران، سمت، ۱۳۸۸، ۲۰۹ ص.

این اثر در شش فصل تدوین شده است؛ فصل اول به مبانی خویشتنداری اخلاقی اختصاص دارد. در این فصل با استفاده از روایات، برخی از مبانی مطرح شده، و هدف اصلی آن است تا ضمن این بحث، روش استخراج مطالب علمی از گزاره‌های اخلاقی بیان گردد. بررسی مفاهیم اخلاقی از فصل دوم آغاز میشود و در مرحله اول؛ روش مفهومی‌شناسی و پس از آن مفاهیم اخلاقی مطرح می‌گردد. در فصل دوم؛ عامل اساسی خویشتنداری یعنی عقل و پیرامون آن مفاهیم علم و تقوا که مؤلفه‌های عقلاوند و مفاهیم جهل و فجور از باب ضد بررسی میشود. در فصل سوم؛ اصول عملیات خویشتنداری مطرح شده و در فصل چهارم؛ نویسنده به موضوع رهاورد خویشتنداری پرداخته و مفهوم عفت و حلم بررسی می‌گردد. در فصل پنجم؛ موضوع دشواریهای خویشتنداری مطرح و مفهوم صبر که عامل تحمل دشواریهاست بررسی شده است. در فصل ششم؛ نظام خویشتنداری اخلاقی بحث شده و نحوه ارتباط مفاهیم پیشین مشخص و جایگاه هر یک در خویشتنداری روشن و در عین حال روش شناخت نظام میان مفاهیم بررسی گردیده است.

ص: ۲۷

(۸) اخلاق حسینی

جعفر بیاتی، موسی دانش، مشهد، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان مقدس رضوی، ۱۳۸۶، ۳۵۱ ص.

نویسنده در این کتاب سعی دارد تا بسیاری از سجایای اخلاقی همچون: شجاعت، سخاوت، مهربانی و... را با نقل احادیث و گزارش های تاریخی در سیره امام حسین (علیه السلام) جستجو کند. «اندرزهای حسینی»، «عزت حسینی»، «صلابت امام حسین (علیه السلام)»، «مهربانی حسینی»، «فضائل امام حسین (علیه السلام)» و... برخی از عناوین کتاب را تشکیل می دهند.

(۹) اربعین حدیث

شیخ بهائی، ترجمه عقیقی بخشایش، قم، دفتر نشر نوید اسلام، چاپ سوم، {بی تا}، ۲۵۶ ص.

کتاب «اربعین» «شیخ بهاء الدین محمد عاملی» معروف به «شیخ بهایی» (متوفی ۱۰۳۱ - ۱۰۳۰) از علمای قرن دهم و یازدهم هجری؛ یکبار توسط مرحوم «خاتون آبادی» شاگرد و معاصر خود مؤلف ترجمه شده است و نشر آن مربوط به قرن یازدهم میباشد. این مجموعه شامل چهار حدیث از احادیث شریفی است که از طریق اهل بیت نبوت و ولایت (علیهم السلام) صادر شده است. «در آداب وضو و آمادگی برای نماز و در آداب و شرایط وضو و دعاهاى آن»، «در تیمم و آداب و احکام آن» «در نماز و آداب و ارکان آن»، «در حج و فضیلت آن»، «کمک به ستمگران و آثار آن» و... از محورهای احادیث کتاب است.

ص: ۲۸

(۱۰) ارض ملکوت: کالبدان در روز رستاخیز از ایران مزدایی تا ایران شیعی

هانری کربن، ترجمه سید ضیاء الدین دهشیری، تهران، مرکز ایرانی مطالعه فرهنگها، ۱۳۵۸، ۳۸۲ ص.

این کتاب نگارش «پروفسور هانری کربن» شرقشناس و اسلامشناس شهیر فرانسوی است. در پیشگفتاری که بر چاپ دوم کتاب آورده است ضمن شرح و بسط موضوع کتاب خطاب به خوانندگان میگوید:

«منظور کتاب آن بود که در آن عالم عرفانی و جهان غیبی رسوخ کند که مصنفان ما، آن را با عباراتی نظیر اقلیم هشتم (در قبال هفت اقلیم جهان زمینی) تعریف کرده‌اند.»

این کتاب در دو بخش و چندین فصل تدوین شده است.

بخش نخست: «ارض ملکوت و کالبد انسان در روز رستاخیز»، «تصویر زمین در آیین بودایی» و «سرزمین عرفانی هور قلیا»، عناوین فصلهای آن را تشکیل می‌دهند. «برگزیده متون سنتی» عنوان بخش دوم است.

جزء اول: در اصل تشیع و فرق مختلفه تشیع و... .

جزء دوم: در تاریخ سیاسی شیعه امامیه در مکه و مدینه و سوریه و... .

جزء سوم: شرح حال سلاطین و فرمانروایان شیعه در ایران و عراق عرب و... .

جزء چهارم: در حالات وزرا و نقبا و امرا و... تا اواخر عصر زندیه.

جزء پنجم: در تاریخ ایران جدید از انقراض زندیه تا عصر حاضر و... .

جزء ششم: در تاریخ معارف و ادب شیعه از ابتدای اسلام تا عصر حاضر.

جزء هفتم و هشتم: در فهرست کتب خطی و چاپی شیعه مطابق مشهودات.

جزء نهم تا هفدهم: در شرح حال رجال علمی و ادبی و تاریخی شیعه با ذکر تألیفات و

آثار علمی آنان به ترتیب کتاب «تاریخ آداب اللغه العربیه» تألیف «جرجی زیدان» از قرن اول هجری تا اواسط قرن چهاردهم. جزء هجدهم: در شرح حال «زمان نامی» دانشمند شیعه و مردمانی که تشیع آنان مشکوک بوده است و کتب مجهولۀ المؤلف و پارهای از مطالب متفرقه.

جزء نوزدهم و بیستم: در تاریخ آثار مادی شیعه مانند شهرهایی که به دست آنان احداث گردید: (تهران، سلطانیه، قم و غیره)، کتابخانهها، مدارس، مساجد و غیره.

(۱۱) اسرار غدیر

(گزارشی تحلیلی از لحظه به لحظه واقعه غدیر خم)

محمد باقر انصاری، قم، نشر مولود کعبه، ۱۳۷۴، ۲۴۲ص.

این کتاب با هدف ارائه تحلیلی از واقعه غدیر و شرایط اجتماعی آن روز عربستان تدوین شده است. در بخش اول نویسنده به بررسی فضای حاکم بر واقعه غدیر می پردازد و بخش دوم کتاب چگونگی واقعه غدیر از ابتدای سفر حج تا آخرین ساعتی که پیامبر (صلی الله علیه و آله) از منطقه غدیر خم خارج شده و عازم مدینه گردیدند را تشریح می نماید. بخش سوم به بررسی رفتار برخی از افراد با عنوان شیاطین و منافقین می پردازد. چکیده‌های از محتوای خطبه غدیر و سند متن این خطبه (به عربی و فارسی)، عناوین بخشهای دیگر کتاب است که به آن باید نتیجه‌گیری و عید و جشن غدیر را نیز افزود.

ص: ۳۰

(۱۲) اسئله یوسفیه جدال اندیشگی تفکر شیعه و اصولی با اخباری

(مکاتبات میر یوسف علی استرآبادی و شهید قاضی نور الله شوشتری)

گردآورنده: عبدالرحیم الحسینی الجعفری البغدادی، تصحیح: رسول جعفریان، تهران، کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۳۸۸، ۱۸۷ ص.

این اثر شامل مکاتبات «میر یوسف علی استرآبادی» از علمای اخباری سده ۱۰ و ۱۱ قمری با «قاضی نور الله شوشتری» به عنوان عالم شیعه اصولی (۹۵۶-۱۰۱۹ قمری) درباره‌ی مسأله کلامی «علم امام و پیامبر» است. در این رساله علاوه بر نمایان بودن مبانی اختلاف نظر دو گروه اخباری و شیعه اصولی، اطلاعات تاریخی نیز به چشم می خورد که در نوع خود مفید خواهد بود.

(۱۳) اصحاب ایرانی ائمه اطهار (علیهم السلام)

سید حسن قریشی، قم، آشیانه مهر، مجمع جهانی شیعه شناسی، ۱۳۸۶، ۳۶۰ ص.

نویسنده پس از مقدمه کوتاهی درباره ورود اسلام به ایران و دلایل پذیرش اسلام از سوی ایرانیان، به خاندانها و اصحاب برجسته ائمه اطهار (علیهم السلام) پرداخته است. نویسنده ضمن معرفی اصحاب و خاندانهای مشهور، به شرح آثار و خدمات آنان نیز پرداخته است.

ص: ۳۱

(۱۴) اعتقاد ما

(شرح فشردهای از عقاید شیعه امامیه)

ناصر مکارم شیرازی، قم، نسل جوان، ۱۳۸۳، ۱۲۷ ص.

نویسنده این کتاب سعی دارد تا با بیانی ساده و روشن به بیان عقاید اسلامی و ویژگی مذهب شیعه بپردازد. «خداشناسی و توحید»، «نبوت پیامبران الهی»، «قرآن و کتب آسمانی»، «قیامت و زندگی پس از مرگ»، «مسأله امامت» و «مسائل گوناگون»، بخشهای ششگانه کتاب را تشکیل می دهند.

(۱۵) اعتقادات شیخ بهایی به همراه متن عربی رساله الاعتقادات

شیخ بهاءالدین محمد عاملی

شیخ بهایی، گردآوری: جويا جهان بخش، تهران، نشر اساطیر، ۱۳۸۷، ۵۱۲ ص.

این کتاب با مقدمهای طولانی در خصوص مقام و شخصیت و همچنین بررسی اندیشههای شیخ بهایی در بخش نخست آغاز می شود. در بخش دوم پس از نقل متن عربی رساله الاعتقادات شیخ بهایی، ۳ ترجمه و شرح از رساله مذکور به قلم «ادهم خلخالی»، «سلطان حسین استرآبادی» و نویسنده ای ناشناس بر مبنای نُسخ آورده شده است. کتاب در پایان، فهرست منابع دارد.

ص: ۳۲

(۱۶) اعتقادات و اصول دین و شرح حال حضرت عبدالعظیم حسنی (علیه السلام)

وثوق العلمای خوراسگانی اصفهانی، تصحیح: علی اکبر زمانی نژاد، به اهتمام شورای اسلامی شهر خوراسگان، ۲۲ص.

این رساله، توسط وثوق العلماء، «عبدالله بن محمد حسن خوراسگانی اصفهانی»، در سال ۱۳۲۴ ق. (زمان مؤلف) در ۲۲ صفحه، چاپ سنگی شده است. کتاب مختصری در شرح احوال حضرت عبدالعظیم و نسب و زیارت آن بزرگوار است که به همراه ترجمه حدیث اعتقادی روایت شده از آن بزرگوار در مجموعه آثار مؤلف به چاپ رسیده است. درباره شرح حال وثوق العلماء مطالبی در کتاب «خورشید جی» آمده است.

(۱۷) افسانه های حشاشین یا اسطوره های فدائیان اسماعیلی

فرهاد دفتری، ترجمه دکتر فریدون بدره ای، تهران، فرزانه، ۱۳۷۶، ۳۵۹ ص.

فرقه اسماعیلیه از فرقه های شیعه، زائیده اختلاف بر سر جانشینی امام و رهبر بعدی می باشد. نویسنده در این کتاب سعی کرده است ماجرای شکلگیری اسماعیلیان را از آغاز و در قرون وسطای اسلامی (سده های میانه) ارائه دهد. «اسماعیلیه در تاریخ و در نوشته های سده های میانه»، «تصورات اروپائیان در سده های میانه از اسلام و اسماعیلیان» و «خاستگاه ها و شکل گیری نخستین افسانه ها» بخشی از فصلهای کتاب را تشکیل میدهد. نکته حائز اهمیت درباره این کتاب علاوه بر تخصص نویسنده در شناخت این فرقه، ترجمه تذکره «سیلستر در سالی» مستشرق فرانسوی درباره اساسینها یا حشاشین است

ص: ۳۳

که برای نخستین بار ارائه میگردد و میتواند خوانندگان را با فدائیان اسماعیلی و منشأ نام آنان بیشتر آشنا کند.

(۱۸) اقتصاد

(ترجمهی الاقتصاد الی طریقه الرشد)

شیخ طوسی، ترجمهی عبدالمحسن مشکوه الدینی، تهران، بنیاد فرهنگی امام رضا (علیه السلام)، ۱۳۶۰، ۴۱۱ ص.

تردید نیست که شیخ الطائفة الامامیه، «محمد بن الحسن الطوسی»، از سرآمدان علمای امامیه در قرن پنجم است. علاوه بر این او را به عنوان مؤسس جامعه نجف در طول دوازده سال اقامتش در این شهر نیز می شناسند. «کتاب الاقتصاد فی ما یجب علی العباد» که خود شیخ در فهرست آثار علمای امامیه به همین نام از آن یاد می کند، یکی از آثار ارزنده شیخ در علم کلام اسلامی به روش شیعی است که در آن اصول معتقدات اسلامی را با ارائه دلایل عقلی و نقلی اثبات می کند. شیخ در ابتدای کتاب می گوید که آنچه دربارهی خداوند باید بدانم توحید و عدل است، سپس هر کدام از این دو محور را به پنج بخش تقسیم می کند. این کتاب خلاصهای از «شرح جمل العلم» شیخ است و چون کتاب مذکور در چهار بخش عمده «توحید»، «کلام»، «وعده و وعید» و «امامت» تدوین شده است، بنابراین کتاب الاقتصاد نیز دارای همین بخشهای مهم است.

ص: ۳۴

(۱۹) امامان شیعه (اهل بیت (علیهم السلام)) از دیدگاه اهل تسنن (پيروان مكتب خلفا)

قربانعلی محقق ارزگانی، قم، مجمع جهانی شیعه شناسی، ۱۳۸۶، ۴۷۶ ص.

نویسنده در این کتاب به تألیف و جمع‌آوری فضائل و سجایای امامان شیعه از دیدگاه متفکران و محدثان و مفسران اهل تسنن پرداخته است. «صحيح مسلم»، «سنن ترمذی»، «اسد الغابه» ابن اثیر، «درالمنثور» سیوطی، شرح «نهج البلاغه» ابن ابی الحدید، «الاصابه» و «الصواعق المحرقة» ابن حجر و... مهمترین منابع کتاب را تشکیل می‌دهند.

(۲۰) امامان شیعه و وحدت اسلامی

علی آقا نوری، قم، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۸۷، ۳۸۸ ص.

این اثر با هدف نشان دادن میزان اهتمام پیشوایان شیعه به همدلی و وحدت، در هفت بخش تدوین شده است. کلیات، ضرورت و جایگاه وحدت سیاسی- اجتماعی در سیره و سخنان ائمه (علیهم السلام)، مبانی نظری و محورهای وحدت از نگاه امامان (علیهم السلام)، راهکارهای وحدت و تقریب مذهبی از نگاه امامان (علیهم السلام)، آثار و لوازم فکری پذیرش اختلاف منکران امامت و ولایت در آینه احادیث، بررسی حدیث افتراق امت به همراه پیوستها و کتابنامه و نمایه، عناوین بخشهای مختلف کتاب را تشکیل می‌دهند.

ص: ۳۵

(۲۱) امامت پژوهی بررسی دیدگاه امامیه، معتزله و اشاعره

جمعی از نویسندگان، زیر نظر محمود یزدی مطلق، مشهد، دانشگاه علوم اسلامی رضوی، ۱۳۸۱، ۴۱۷ص.

این

مجموعه حاصل گفتارها و نوشتارهای متعدد در بحث امامت مبتنی بر رویکرد تفسیری و تطبیقی و تاریخی میباشد. این اثر دارای سه بخش رویکرد تحلیلی - کلامی (شامل پنج مقاله)، رویکرد تفسیری - روایی (شامل دو مقاله) و رویکرد تاریخی (شامل دو مقاله) است. «چیستی و حقیقت ایمان» (به قلم دکتر احد فرامرز قرامکی)، «منزلت امامت نزد متکلمان امامیه، معتزله و اشاعره» (به قلم اسحاق عارفی)، «جایگاه معرفتی امامت در اندیشه دینی» (به قلم عبدالکریم رضایی)، «اثبات ضرورت امامت» (به قلم عبدالکریم رضایی)، «ولایت در آینه وحی» (به قلم میر حسین ضیائی)، «امامت خاصه در قرآن» (به قلم اسحاق عارفی) و «امامت در دوران خلفا و دوران فرمانداری امام علی (علیه السلام)» (به قلم محمد قربان نیا)، عناوین مقالات این مجموعه هستند.

(۲۲) امامیه و سیاست در نخستین سده های غیبت

محمد کریمی زنجانی اصل، تهران، نشر نی، ۱۳۸۰، ۲۷۹ص.

این کتاب در بردارنده مقالاتی از نویسندگان است که در هفت بخش ارائه شده است. «تاریخ نگاری از منظری متفاوت»، «خلافت، ماهیت و مشروعیت آن»، «فقه سیاسی امامیه»، «تعاملی بر نخستین دوران تدوین»، «سید مرتضی و مشروعیت همکاری با سلطان جائر»، «نصیرالدین طوسی و ورطه دو مدعا»، «جایگاه ولایت در فقه سیاسی امامیه (تا سده هشتم هجری)»، «ظهور دولت صفوی»، «ولایت و نماز جمعه» و «حلیت خراج»، عناوین مقالات کتاب را تشکیل می دهند.

ص: ۳۶

(۲۳) امیر مؤمنان و آذربایجان

(دولت های شیعه در تاریخ)

محمد جواد مغنیه، ترجمه ی محمد آیت اللهی، تهران، نشر ماندگار، ۱۳۸۵، ۱۵۸ ص.

این اثر از دو بخش تألیف و ترجمه تشکیل شده است. در بخش تألیف؛ محمد آیت اللهی در مقالاتی (که مطابق نقل ابتدای کتاب در نشریه ای محلی به چاپ می رسیده است)، به بررسی شخصیت «اشعث» و چگونگی پیدایش اسلام در ایران به ویژه در آذربایجان و اقبال مردم آن سامان به اهل بیت نبوت (علیهم السلام) و علاقمندی آنان به این خاندان (با استنادات تاریخی) پرداخته است. در بخش ترجمه نیز، رساله «دولت های شیعه در تاریخ» به قلم استاد «محمد جواد مغنیه»، ترجمه ی آیت اللهی (که به بررسی دولت های ادرسیان، علویان، فاطمیان، حمدانیان و صفویان می پردازد) به مجموعه اضافه شده است.

(۲۴) اندیشه تفاهم مذهبی در قرن هفتم هجری

رسول جعفریان، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۱، ۱۰۴ ص.

نویسنده در این کتاب در پی اثبات این مسأله است که اندیشهی وحدت، محصول سده های اخیر نیست و میتوان با واکاوی تاریخی، شواهدی را یافت که نشان میدهد در گذشته نیز کسانی داعیه وحدت داشته اند. به اعتقاد نویسنده عالمانی که برخی از آنان از بزرگان شیعه بودند، نگرش تعدیل شده های که همزمان هویت تشیع را نیز حفظ کند مطرح کردند. «عبد الجلیل قزوینی رازی»، «قوامی رازی» و «علاء الدوله سمنانی» از شخصیت هایی هستند که در این کتاب اندیشه آنان مورد بحث و بررسی مختصر قرار گرفته است. «کتاب نقض» و «طایفه حشویه» از دیگر فصل های کتاب میباشند.

ص: ۳۷

(۲۵) اندیشه های کلامی

(با جستارهایی درباره معتزله، اشاعره و شعوبیه)

سید حسین رئیس السادات، مشهد، نشر جلیل، ۱۳۸۲، ۱۳۲ ص.

این کتاب با مدخلی تاریخی به آغاز اختلافات فرقه‌های در اسلام، شروع میشود، سپس در ادامه به معرفی نحله معتزله و اشاعره و کلام شیعه می‌پردازد. «توحید»، «علم الاهی»، «اراده»، «عدل»، «نبوت»، «امامت»، «معاد» و... از مهمترین موضوعات این کتاب‌بند که دیدگاه‌های سه فرقه مذکور در خصوص این مفاهیم بحث و بررسی میشوند.

(۲۶) اندیشه های کلامی شیخ مفید

مارتین مکدرموت، ترجمه احمد آرام، تهران، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۷۲، ۵۸۲ ص.

نویسنده هدف خود را نیازمندی به فهم کلام شیعی و به تبع کلام معتزلی که پیوندی با کلام شیعی دارد عنوان کرده است. به اعتقاد او باید تک نگاره‌های بسیاری صورت پذیرد تا تصویر کاملی از پیکره‌ی کلام شیعی و پیوستگی‌های آن با کلام معتزله ترسیم شود. این کتاب در سه بخش: ۱. معتزلیگری ۲. ابن بابویه ۳. شریف مرتضی، تألیف شده است و مباحثی همچون: تکلیف اخلاقی و نقش عقل، مصلحت آدمی و لطف الاهی، ثبوت امامت، صفات خدا، عدل، فلسفه طبیعی، اسماء و احکام، وعده و وعید، مسائل فقهی و شرعی، عدل، وحی، انسان و به کار بردن عقل، فصلهای هفدهگانه آن را تشکیل میدهند.

ص: ۳۸

(۲۷) اندیشه های سیاسی شیعه در عصر غیبت

علی کربلایی پازوکی، قم، دفتر نشر معارف، ۱۳۸۳، ۳۰۴ص.

این اثر در شش بخش؛ درصدد تحلیل، تبیین و بررسی عقلی و نقلی محدوده اختیارات ولی فقیه جامع شرایط در عصر غیبت می باشد. «تبیین مفهومی ولایت مطلقه فقیه»، «پیشینه نظریه ی ولایت فقیه و محدوده ی آن»، «ولایت فقیه از منظر امام خمینی»، «دلایل ولایت فقیه»، «ولایت فقیه مسئله ای کلامی یا فقهی» و «ولایت فقیه در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران»، عناوین بخش های کتاب را تشکیل می دهند.

(۲۸) اهل تسنن واقعی

سید محمد تیجانی سماوی، ترجمه ی عباسعلی براتی، مقدمه ی سید جواد مهری، قم، بنیاد معارف اسلامی، ۱۳۷۴، چاپ دوم، دو جلد، ۲۶۳ ص، ج اول، ۲۶۴ ص، جلد دوم.

این کتاب پس از کتاب «آنگاه هدایت شدم» (ثم اهتدیت)، «همراه با راستگویان» (لأکون مع الصادقین) و «از آگاهان برسید» (فاسألوا اهل الذکر)، اثر دیگری از دکتر تیجانی میباشد. مقصود نویسنده از «اهل سنت واقعی» چنانچه در مقدمه اظهار میدارد، شیعه امامیه میباشد. «معنای شیعه»، «معنای اهل سنت»، «اهل تسنن و جماعت از نگاه شیعه»، «سنت پیامبر (صلی الله علیه و آله)»، «میان حقیقت و پندار» و... از بخشهای این کتاب ارشادی میباشد.

ص: ۳۹

(۲۹) ایدئولوژی تشیع در اسلام

محمد رضا مظفر، ترجمه‌ی جمال موسوی، تهران، کتابخانه بزرگ اسلامی، {بیتا}، ۳۰ ص.

نویسنده یک دوره سخنرانی در دانشکده دینی «منتدی النشر» به عنوان مقدمه بحثهای عالی کلامی داشته که این کتاب حاصل آن سخنرانیها می باشد. وی با قلمی روان به شرح عقاید شیعه‌ی امامیه می پردازد. «اجتهاد»، «خداشناسی»، «پیامبرشناسی»، «امامت»، «عصمت»، «اخلاق و صفات شیعه»، «رجعت»، «معاد»، «رستاخیز» و... از محورهای کتاب میباشند.

(۳۰) ایرانیان و عزاداری عاشورا؛ مراسم سوگواری در گذر تاریخ

اصغر فروعی ابری، قم، مرکز انتشارات مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۲، ۱۵۲ ص.

نویسنده در این اثر به تاریخچه و نحوه عزاداری عاشورا در طول تاریخ پرداخته است. در فصل اول کتاب، دیدگاه های مختلف پیرامون واقعه کربلا (دیدگاه علمی، عاطفی) بررسی شده است. تاریخچه عزاداری قبل از صفویه با نگاهی گذرا به عزاداری در اسلام، آگاهی مردم ایران از واقعه کربلا- و رسمی شدن مراسم عاشورا در عهد آل بویه، عناوین فصل دوم را تشکیل می دهند. سبک عزاداری، ایام و مدت عزاداری و بسط آن در تمام سطوح جامعه و کارکرد مراسم عاشورا در رسمی کردن مذهب شیعه عناوین فصل سوم تا پنجم را تشکیل می دهند. نویسنده در فصل ششم به کیفیت حضور زنان در مجالس عزاداری و نقش آنها در گسترش و تعمیق تشیع در سطوح جامعه پرداخته است. تأثیر مراسم عاشورا در ظاهر و باطن افراد جامعه و قداست تربت امام حسین (علیه السلام) عناوین فصلهای هفتم و هشتم کتاب است. کتاب دارای فهرست منابع نیز می باشد.

ص: ۴۰

(۳۱) این است شیعه

(تحقیقی درباره شیعه)

باقر شریف القرشی، ترجمه‌ی سید محمد صالحی، تهران، نشر موعود عصر (عجل الله تعالی فرجه)، چاپ دوم، ۳۰۴ ص.

این کتاب به معرفی اعتقادات شیعه می‌پردازد و در عین حال، گذری نیز بر تاریخ شیعه و شخصیت‌های تاریخی و نقل آرای متفکران مسلمان و غیر مسلمان در خصوص آغاز شیعه دارد. «پیامبر و خلافت»، «شیعه و غلو»، «احتجاج بزرگان صحابه»، «روش سیاست نزد شیعه»، «جدایی مرجعیت از دولت»، «اتهامات بی اساس» و... از جمله محورهای کتاب است. کتاب در پایان فهرست کتب و منابع دارد.

(۳۲) بحثی درباره مرجعیت و روحانیت

تهران، شرکت سهامی انتشار، ۱۳۴۱، چاپ دوم، ۲۶۱ ص.

این اثر مطابق نقل کتاب؛ کتاب برگزیده سال ۱۳۴۱ بوده است که به قلم بزرگانی همچون مرحوم «علامه طباطبایی»، «حاج سید ابوالفضل موسوی مجتهد زنجانی»، «شهید مطهری»، «مهندس مهدی بازرگان»، «شهید بهشتی»، «مرحوم آیت الله طالقانی»، و «سید مرتضی جزائری»، تدوین شده است. «اجتهاد و تقلید در اسلام و شیعه»، «شرایط و وظایف مرجع»، «اجتهاد در اسلام»، «ولایت و زعامت»، «انتظارات مردم از مراجع»، «روحانیت در اسلام و در میان مسلمین»، «مشکل اساسی در سازمان روحانیت»، «تمرکز و عدم تمرکز در مرجعیت و فتوای تقلید اعلم یا شورای فتوا» و «مزایا و خدمات مرحوم آیت الله بروجردی»، فهرست مطالب کتاب را تشکیل می‌دهند.

ص: ۴۱

(۳۳) بر منبرهایی از نور

(ترجمه‌ی فضایل الشیعه)

محمد بن علی بن بابویه معروف به «شیخ صدوق»، قم، طوبای محبت، ۱۱۰، ۱۳۸۴ ص.

این کتاب ترجمه فضایل الشیعه و صفات الشیعه شیخ صدوق به عنوان یکی از کتب منبع و مأخذ شیعی می باشد. ویژگی‌هایی همچون: «سعادت دنیا و آخرت در دوستی علی (علیه السلام)»، «اوج فضایل شیعه»، «شیعیان، اصیل زادهاند» و... در بخش اول کتاب (فضایل الشیعه) و ویژگی‌هایی همچون «روش شیعیان»، «پیروان علی (علیه السلام)»، «شش صفت مؤمن» و... در بخش دوم کتاب (صفات شیعه) گردآوری شده است.

(۳۴) بررسی کوتاه پیرامون رابطه تشیع و ایران

رسول جعفریان، اصفهان، جهاد دانشگاهی دانشگاه اصفهان، ۱۳۶۵، ۱۰۲ ص.

نویسنده در این کتاب سعی دارد تا درآمدهای بر تاریخ شیعه در ایران ارائه نماید. «تولد اندیشه و ساختمان‌های اقتصادی و اجتماعی جامعه»، «تشیع و ایران»، «نقد نظریه مشابَهت»، «امامت و پادشاهی سامانی»، «روابط شیعه با یمن» و «فکر ایرانی»، مهمترین موضوعات کتاب را تشکیل می دهند.

ص: ۴۲

(۳۵) بررسی تاریخی سنت پیامبر در طول سی سال

صائب عبدالحمید، ترجمه‌ی حسین ادیب، قم، مؤسسه دایره المعارف فقه اسلامی، ۱۳۸۳، ۱۳۵ ص.

نویسنده با این اعتقاد که سنت پیامبر پس از قرآن کریم دومین منبع تشریح در اسلام محسوب می‌گردد، قصد دارد تا به شرح رویدادهای

پس از رحلت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) بپردازد.

در این پژوهش؛ سیر سنت را به دو بخش «دوران خلافت ابوبکر، عمر و عثمان» و «سالهای امامت امیرالمؤمنین (علیه السلام)» تقسیم می‌نماید.

(۳۶) بیست و پنج اصل از اصول اخلاقی امامان (علیهم السلام)

محمد تقی عبدولی - محمد محمدی اشتهاردی، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۴، ۴۰۷ ص.

این کتاب در ۲۵ اصل فراهم شده است.

اصل اول: قرضالحسنه در زندگی امامان (علیهم السلام).

اصل دوم: امانتداری در زندگی امامان (علیهم السلام).

اصل سوم: سخاوت و دست کرم در زندگی امامان (علیهم السلام).

اصل چهارم: احترام و نیکی به پدر و مادر.

اصل پنجم: تغافل و نادیده گرفتن در زندگی امامان (علیهم السلام).

اصل ششم: عبودیت و شکرگزاری امامان (علیهم السلام).

اصل هفتم: تشکر از خدمات یکدیگر.

اصل هشتم: شیوه برخورد امامان (علیهم السلام) با مردم.

اصل نهم: ستودن خود برای نشان دادن راه حق و نجات گمگشتگان.

- اصل دهم: سوگندهای امامان (علیهم السلام) برای احقاق حق.
- اصل یازدهم: مهمانداری و مهمان نوازی.
- اصل دوازدهم: عزت نفس و دوری از ذلت.
- اصل سیزدهم: به کار بردن قدرتهای معنوی در راه هدف.
- اصل چهاردهم: وفای به عهد و پیمان.
- اصل پانزدهم: شجاعت در زندگی امامان (علیهم السلام).
- اصل هفدهم: زیبایی و آراستگی ظاهری در زندگی امامان (علیهم السلام).
- اصل هجدهم: حفظ الصحه و رعایت موازین سلامتی.
- اصل نوزدهم: غیرت و نظارت قاطع در مورد ناموس.
- اصل بیستم: صبر و مقاومت در موارد لازم.
- اصل بیست و یکم: انتخاب دوست شایسته و همنشینی با بندگان.
- اصل بیست و دوم: مزاح و شاد کردن مؤمنان.
- اصل بیست و سوم: خشنودی به رضای حق.
- اصل بیست و چهارم: صرفهجویی و دوری از اسراف.
- اصل بیست و پنجم: کار و کارگری در زندگی امامان (علیهم السلام).

(۳۷) پاسخ شبهاتی پیرامون مکتب تشیع

عباس علی موسوی، ترجمه احمد بهشتی، تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، اول ۱۳۷۱، ۳۱۶ص.

نویسنده در این کتاب ضمن طرح شبهاتی که توسط مذاهب گوناگون درباره اعتقادات شیعه مطرح شده، سعی کرده است تا موضع تشیع را نیز روشن سازد و پاسخ شبهات مزبور را بدهد. کتاب با نقل مقدمهای نسبتاً طولانی از مترجم آغاز می شود و سپس مباحثی همچون: «تقیه از دیدگاه شیعه»، «قرآن»، «مابین کاهش و افزایش»، «سجده بر تربت سیدالشهدا (علیه السلام)»، «مسأله از دیدگاه شیعه» و «شیعه و اصحاب پیامبر...» مطرح می گردد.

(۳۸) پژوهش در تاریخ حدیث شیعه

مجید معارف، مشهد، مؤسسه فرهنگی و هنری ضریح، ۱۳۷۴، ۵۶۲ص.

نویسنده با توجه به شرایط سیاسی، اجتماعی و فرهنگی، تاریخ شیعه را به چهار دوره تقسیم کرده است: ۱. امام علی (علیه السلام) تا عصر امام سجاد (علیه السلام)،

۲. عصر امامان باقر و صادق (علیه السلام)، ۳. عصر امام هفتم (علیه السلام) تا اواخر غیبت صغری، ۴. عصر تدوین و پیدایش جوامع حدیثی در شیعه، و به تبع این ادوار، سیر حدیث شیعه را از آغاز تا پایان قرن پنجم نشان می دهد. نویسنده درباره ادوار اول و دوم با توجه به شرایط آن روزگار نگاهی گذرا دارد و در دورههای سوم و چهارم که از اهمیت خاصی برخوردار است به بسط سخن خود می پردازد.

ص: ۴۵

(۳۹) پژوهش در معارف امامیه

علیرضا مسجد جامعی، تهران، سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ۱۳۸۰، ۲ جلد.

این مجموعه کوششی در گردآوری، تعریف و تبیین عقاید امامیه می باشد. الاهیات و نبوت با محورهایی همچون توحید، اسماء و صفات حق، عدل، بداء، احکام دینی، معجزه پیامبران، عصمت پیامبران و صفات پیامبران، فصلهای جلد اول مجموعه را تشکیل میدهند. امامت، مکتب تربیتی اهل بیت (علیه السلام)، معاد و رستاخیز با محورهایی همچون: عصمت امام، اطاعت امام، رجعت، تقیه، دعا و نیایش و معاد جسمانی، فصلهای جلد دوم را تشکیل میدهند.

(۴۰) پژوهش و بررسی مبانی اندیشه های اسلامی در دیدگاه دو مکتب (اسلام) ترجمه ی معالم المدرستین

سید مرتضی عسکری، ترجمه ی جلیل تجلیل، تهران، نشر رایزن، ۱۳۷۵، جلد دوم، ۳۸۴ ص.

در مقدمه کتاب، چهار اصطلاح اسلامی «قرآن»، «سنت»، «فقه» و «اجتهاد» تشریح شده است. سپس در مبحث سوم، مآخذ شریعت اسلامی در نزد هر دو مدرسه در قالب پنج فصل شرح و بسط یافته است.

ص: ۴۶

(۴۱) پژوهشی درباره طوایف غلات تا پایان غیبت صغری و موضع ائمه (علیهم السلام)

اسکندر اسفندیاری، تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴، ۳۱۲ ص.

این اثر با روش توصیفی و تحلیلی درصدد است تا به این سؤال که آیا غلات را میتوان در زمرهی شیعیان محسوب داشت یا نه، پاسخ دهد. این نوشتار با چهار فصل، موضوعاتی همچون: «بررسی مفاهیم و واژه‌ها»، «بررسی اجمالی اوضاع عقیدتی، اجتماعی و سیاسی حکومت اسلامی از ابتدا تا غیبت صغری»، «بررسی اندیشه غالب‌گرا نه و ذکر غلات منسوب به شیعه» و «بررسی رجال غالی و نقش آنان در صحت و سقم احادیث» را بررسی میکند.

(۴۲) پیدایش و گسترش تشیع

عبدالله فیاض، ترجمهی سید جواد خاتمی، سبزوار، انتشارات ابن یمن، ۱۳۸۲، ۲۳۷ ص.

این کتاب با مقدمه‌های از «آیت الله سید محمد باقر صدر» درباره شیعه و نحوه پدیدار شدن آن آغاز میگردد. در فصل اول به موضوع شیعه و شیعه قبل از ظهور فرقه امامیه پرداخته شده است. فصل دوم به پیدایش فرقه امامیه (اثنی عشری) و پا برجا شدن اندیشه‌ی غیبت حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) در آن اختصاص دارد. «غلو و غلات و موضع شیعه امامیه نسبت به آن» و «عقاید اساسی شیعه امامیه» عناوین فصلهای سوم و چهارم را تشکیل می دهند. در قسمت پیوستها نیز دو پیوست با عنوان ملحق ۱. کوفه و شیعه در زمان ائمه معصومین (علیهم السلام) و ملحق ۲. تعداد امامان معصوم و پاره‌های از حالات آنها، ضمیمه شده است.

ص: ۴۷

(۴۳) پیش در آمدی بر تاریخ تحول فقه شیعه

علی صافی گلپایگانی، ترجمهی محمد حسن توکل، قم، مؤسسه انتشارات حضرت معصومه (س)، ۱۳۷۹، ۲۲۰ ص.

این اثر در سه بخش: ۱. پیش گفتار، ۲. پیش در آمدی بر تاریخ فقه شیعه و ۳. چشم اندازی بر بعضی مفاهیم و مصطلحات تدوین گردیده است. «مذاهب فقهی پدیده اخباریگری»، «مفهوم تفقه و اجتهاد»، «جایگاه فقه از عصر غیبت تا امروز» و... از محورهای مورد بحث کتاب میباشند.

(۴۴) تاریخ اسماعیلیان در ایران

استرویوا لودمیلا ولادیمیرونا، ترجمهی پروین منزوی، تهران، اشاره، ۳۷۲، ۱۳۷۱ ص.

این کتاب به بررسی تاریخ فرقه اسماعیلیه در ایران طی سدههای ۵ تا ۷ هجری، [۱۱ تا ۱۲ میلادی] میپردازد. نویسنده ابتدا به بررسی روابط اجتماعی در ایران در سدههای مذکور پرداخته سپس در بخش دوم زندگی حسن صباح و دعوت او را بررسی میکند. «خیزش اسماعیلیان، ایجاد دولت اسماعیلی»، «گسترش دولت اسماعیلی» و «مرگ دولت اسماعیلی» عناوین فصول سه تا پنج کتاب را تشکیل میدهند.

ص: ۴۸

(۴۵) تاریخ اجتهاد و تقلید

سید احمد میرخانی، {بی جا}، مکتب ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه)، ۱۳۷۲، ۳۲۰ ص.

نویسنده در این اثر کوشیده است تا طی فصولی به بررسی تاریخ اجتهاد و تقلید در چهار بخش کلی: ۱. سیر اجتهاد ۲. مبانی فقهی ۳. فرقهها ۴. درایه پردازد. «مکتبهای شیعه»، «شیعه و تقلید از مجتهد»، «سیر اجتهاد و تقلید در شیعه»، «اجتهاد از نظر عامه و خاصه»، «دیدگاه خلفا نسبت به حدیث» و... از محورهای کتاب میباشند.

(۴۶) تاریخ پیدایش تشیع و جغرافیای آن در قرن اول هجری

مختار اصلانی، قم، نشر نسیم حیات، ۱۳۸۳، ۱۵۹ ص.

نویسنده در این کتاب سعی کرده است تا گذری بر جغرافیای تاریخی تشیع داشته باشد. به اعتقاد نویسنده، نخستین کانون تشیع، حجاز و شهر مدینه بوده است. یمن به عنوان کانون دوم و بعد از آن کوفه مهمترین کانون تشیع بوده است. بصره، مدائن، جبل عامل و قم از کانونهای مهم تشیع در قرن اول هجری بودهاند. نویسندهی کتاب در فصل اول و دوم به کلیات تحقیق، معرفی و نقد منابع پرداخته، سپس در فصلهای سوم تا پنجم، گسترش تشیع در قرن اول هجری، مناطق شیعه نشین در این قرن و قبایل شیعی را بررسی کرده است.

ص: ۴۹

(۴۷) تاریخ تشیع

محمد کاظم خواجه‌جویان، مشهد، جهاد دانشگاهی، ۱۳۸۵، چاپ پنجم، ۱۵۲ص.

این کتاب در سنامه مرحوم خواجه‌جویان در دانشکده ادبیات و الهیات دانشگاه فردوسی مشهد است که پس از درگذشت ایشان به چاپ رسیده است. وی در این کتاب به بررسی تشیع از آغاز تا دوره دوم خلافت عباسی و آل بویه می‌پردازد. «خاستگاه تشیع»، «شیعه در دوره خلفای راشدین»، «شیعه در دوره امویان»، «شیعه در دوره اول عباسیان» و «تشیع در ایران در دوره دوم خلافت عباسی»، فصول پنج‌گانه کتاب را تشکیل می‌دهند.

(۴۸) تاریخ تشیع

جمعی از نویسندگان، زیر نظر احمد رضا خضری، تهران، سمت، ۱۳۸۴، ۲ج.

نویسندگان این کتاب با هدف ارائه اثری جامع، شامل کلیات، مبانی، مفاهیم و تاریخ تشیع در دوره حضور امامان معصوم (علیهم‌السلام) به این کار اقدام نموده‌اند. در جلد اول؛ دولت‌ها، حکومت‌ها، خاندانها و خدمات علمی و فرهنگی شیعه با تأکید بر مناطق شرق اسلامی مورد بررسی قرار گرفته و در جلد دوم؛ تألیف کتاب بر اساس مآخذ، منابع، پژوهش‌ها و مطالعات نوین صورت گرفته است. جلد اول کتاب در پانزده فصل، مفهوم‌شناسی تا تشیع در دوره غیبت صغری را در بر می‌گیرد و جلد دوم کتاب در سه بخش «دولت‌های شیعی»، «خاندان‌های شیعی» و «آثار علمی و فرهنگی شیعه» تدوین شده است.

ص: ۵۰

(۴۹) تاریخ تشیع از صدر اسلام تا پایان دوره خلفای راشدین

محمد فخری، مشهد، نشر ایلیا فخر، ۱۳۷۸، ۲۴۸ ص.

این اثر در ۲۲ فصل به انضمام فهرست و منابع و مآخذ فراهم آمده و مطابق نقل مؤلف؛ پاسخ به برخی ابهامات در سیر تاریخ اسلام و شیعه، انگیزه تألیف کتاب بوده است. «تشیع در عصر رسول خدا» با ۵ فصل، بخش اول کتاب را تشکیل می دهد و ۷ فصل دیگر ذیل بخش دوم با عنوان «تشیع در عصر ابوبکر» قرار دارد. در بخش سوم، «تشیع در عصر خلافت خلیفه دوم» در دو فصل بررسی شده است. «تشیع در عصر عثمان»

در ۳ فصل و «تشیع در عصر خلافت علی (علیه السلام)» در ۵ فصل، بخش های چهارم و پنجم را تشکیل می دهند. نویسنده، هر رویداد تاریخی مهم را به عنوان یک فصل مورد بحث و بررسی قرار داده است.

(۵۰) تاریخ تشیع اصفهان از دهه سوم قرن اول تا پایان قرن دهم

مهدی فقیه ایمانی، تهران، {بی نا}، ۱۳۷۴، ۴۶۳ ص.

نویسنده در این کتاب نخست به پیدایش تشیع از دیدگاه های مختلف می پردازد و در ادامه، برخی رخداد های تاریخ اسلام و شیعه در ارتباط با تاریخ اصفهان را مورد بحث و بررسی قرار میدهد. یکی از بخش های جاذب کتاب، معرفی رجال حدیثی، علمی و ادبی اصفهان از دهه سوم تا پایان قرن دهم و دوران انتقال حکومت صفویان از شهر قزوین به اصفهان می باشد. «دوران حکومت ۱۲۱ ساله دیالمه و کاکویه در اصفهان»، «حکومت شیعه در اصفهان»، «تشیع مردم اصفهان قبل از صفویه»، «سهم علامه مجلسی در امر تشیع اصفهان و ایران»،

ص: ۵۱

«امامزاده های اصفهان» و «کتاب های تألیفی ویژه شهر اصفهان»، بخش هایی از فهرست کتاب می باشد.

(۵۱) تاریخ تشیع در آذربایجان

محمد رضایی، قم، انتشارات شیعه شناسی، ۱۳۸۵، ۱۲۰ص.

این پژوهش به بررسی تحولات سیاسی و مذهبی از ورود اسلام تا رسمیت یافتن تشیع و علل و عوامل تأثیر گذار در گسترش تشیع و رسمیت یافتن آن پرداخته است. «آذربایجان اولین تماس با تشیع»، «آذربایجان و حکومت های شیعی»، «تشیع از سقوط بغداد تا یورش تیمور»، «رسمیت تشیع» و «مهمترین عوامل مؤثر در گسترش تشیع»، عناوین پنج فصل کتاب را تشکیل می دهند. کتاب در پایان نمایه اشخاص، اماکن و کتب را پیوست دارد.

(۵۲) تاریخ تشیع در افغانستان

(از ۱۲۵۰ - ۱۳۲۰ق.)

حسینعلی یزدانی (حاج کاظم)، مشهد، مؤلف، ۱۳۷۰، ۴۴۷ص.

نویسنده در بخش اول کتاب، درآمدی کوتاه و تاریخی از شیعیان نخستین افغانستان ارائه می دهد. سپس در ادامه به شرح برخی وقایع و شخصیت های شیعی مبارز می پردازد. کتاب همچنین اطلاعاتی در توزیع پراکندگی شیعیان در افغانستان، بافت شناسی جمعیت شیعه افغانستان و سادات شیعه و رنجها و مصائب دو قرن اخیر شیعیان افغانستان ارائه می دهد.

ص: ۵۲

(۵۴) تاریخ تشیع در جرجان و استرآباد

رسول جعفریان، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۲۷، ۱۳۸۳ ص.

بررسی پیشینه‌ی تشیع در شهر جرجان موضوع اصلی کتاب است که در دو بخش: ۱. پیشینه‌ی تشیع در جرجان پیش از عصر صفوی ۲. تشیع استرآباد و نقش آن در استوار کردن پایه‌های دولت صفوی تنظیم شده است. «تشیع در جرجان نخستین»، «تشیع جرجان تا قرن سوم»، «تاریخ سیاسی استرآباد در نیمه نخست دوره صفوی»، «نقش علمی و فرهنگی استرآباد»، «تأثیر تشیع استرآباد بر هرات»، «اندیشه‌های کهن عرفانی در استرآباد و بازتاب آن در دوره صفوی» و... محورهای کتاب میباشند.

ص: ۵۳

(۵۳) تاریخ تشیع در ایران از آغاز تا دولت صفوی

رسول جعفریان، قم، انتشارات انصاریان، ۱۳۸۵، ۹۵۲ ص.

این کتاب اثری تحلیلی از نحوه ورود تشیع به سرزمین ایران و معرفی مهمترین کانونهای شیعه در ایران است. نویسنده در فصلهای ابتدایی به تعریف تشیع پرداخته و انواع آن را بررسی نموده است. وی به بررسی علل نفوذ تشیع و نحوه حضور شیعه در میان عرب و نیز به بررسی شهرهای مختلف ایران به عنوان کانونهای اصلی شیعه در قرون مختلف میپردازد. کاشان، قم، اصفهان، قزوین و ری از جمله شهرهایی است که مورد توجه جدی نویسنده بوده است.

(۵۵) تاریخ تشیع و مزارات شهرستان ساری

محمد مهدی فقیه بحرالعلوم، قم، انتشارات وثوق، ۱۳۸۵، ۸۲۴ ص.

این اثر معتبر، حاصل گزارشهای نویسنده از مکانهای مورد بحث است که ضمن مرور بر تاریخ تشیع طبرستان و ساری، مزارات شهرستان ساری را توضیح می دهد و شجره و نسب امامزادگان مدفون را نیز بررسی می کند. فصل سوم کتاب شامل فهرست تصویری برخی از مکانها است.

(۵۶) تاریخ حرم کاظمین (علیهم السلام)

شیخ محمد حسن آل یاسین، ترجمه عبد الرضا اکبری، کنگره جهانی حضرت رضا (علیه السلام)، ۱۳۷۱، ۲۹۵ ص.

این اثر ترجمهای از کتاب «تاریخ المشهد الکاظمی» نوشته «حجّه الاسلام والمسلمین شیخ محمد حسن آل یاسین» است که اطلاعات وسیع و کاملی را در این زمینه در بر دارد. کتاب از این جهت که نویسنده سالیان درازی از عمر خویش را در راه تحقیق و تدوین تاریخ شهر کاظمین صرف کرده و سیر تحول و رویدادهای آن را به رشته تحریر در آورده، دارای اهمیت است. کتاب دارای عکسها و اشعاری در رثای ائمه مدفون در شهر کاظمین است.

(۵۷) تاریخ سیاسی شیعیان اثنی عشری در ایران

(از ورود مسلمانان به ایران تا تشکیل حکومت صفویه)

پروین ترکمنی آذر، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۳، ۴۰۸ ص.

نویسنده در این اثر تحقیقی بر پایه اسناد و مدارک دست اول کوشش کرده است فراز و فرودهای مسیر تاریخی از ورود اسلام به ایران تا به بار نشینی این اندیشه در قالب حکومت صفویه را شرح و واکاوی نماید. این کتاب دارای شش فصل میباشد: ۱. دوران تقیه و حرکتهای فرهنگی شیعیان (دوره امویان و عباسیان تا تشکیل حکومت طاهریان) ۲. گذر شیعیان از فراز و نشیبهای سیاسی - مذهبی (از حکومت طاهریان تا تشکیل حکومت آل بویه) ۳. تسامح مذهبی و رشد شیعیان در عرصه سیاسی تا دوره آل بویه ۴. دوره تقیه مجدد شیعیان و گذر از فراز و نشیبهای سیاسی - مذهبی (دوره غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان) ۵. تساهل و تسامح مذهبی و رشد مجدد شیعیان در عرصه سیاسی دوره ایلخانان و حکومتهای محلی ۶. گسترش فعالیتهای سیاسی شیعیان و نزدیک شدن به مقصود (دوره تیموریان و ترکمانان). کتاب در پایان، فهرست منابع و نمایه دارد.

ص: ۵۵

(۵۸) تاریخ سیاسی صدر اسلام شیعه و خوارج

یولیوس ولهوزن، ترجمه‌ی محمود رضا افتخارزاده، قم، دفتر نشر معارف اسلامی، ۱۳۷۵، ۲۲۴ ص.

این کتاب به تاریخ سیاسی شیعه و خوارج از پیدایش تا زوال دولت اسلامی می‌پردازد. نویسنده که از شرقشناسان شهیر و سردسته‌ی مورخان اسلامی در میان محققان غربی است، با روشی محققانه به نقادی روایات تاریخی درباره‌ی موضوع کتاب پرداخته است. «خوارج» و «شیعه» عناوین دو فصل کتاب می‌باشند.

(۵۹) تاریخ شیعه

محمدحسین مظفر، ترجمه‌ی سید محمد باقر حجتی، (ربی جا)، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۶۸، ۴۲۴ ص.

نویسنده، کتاب را با مفهوم شناسی شیعه آغاز میکند، سپس در فصلهای بعد به وضعیت شیعیان در دوران ائمه می‌پردازد و در ادامه وضعیت شیعیان را در عراق، حجاز، یمن، سوریه، جبل عامل، مصر، ایران، هند و سایر سرزمینها بررسی میکند.

ص: ۵۶

(۶۰) تاریخ شیعه در شام

هاشم عثمان، ترجمه‌ی حسین حسین زاده شانه چی، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۸۲، ۲۵۲ ص.

این پژوهش سعی دارد تا ضمن آشنا ساختن مخاطب با سرزمین شام، همچنین بررسی دلایل نامگذاری شیعه در ادوار مختلف تاریخی، دوره‌های تاریخی شیعیان سواحل شام و کوهستانهای غربی آن سرزمین را بررسی نماید. در فصل چهارم نویسنده به انجمنهای خیریه اسلامی جعفری در مناطق ساحلی سوریه و نقش آنها در احیای مذهب جعفری پرداخته است.

(۶۱) تاریخ و عقاید اسماعیلیه آقاخانیه

دکتر میثم تارم، کرمان، مرکز کرمانشناسی، ۱۳۸۱، ۲۵۲ ص.

این اثر تحقیقی شامل ده فصل در خصوص تاریخ اسماعیله و اسماعیلیه آقاخانیه می باشد. نویسنده پس از گذری بر منابع اسماعیلیه آقاخانیه و نحوه پیدایش اسماعیله و سقوط الموت به سراغ بررسی علل ظهور و پیدایش اسماعیلیه آقاخانیه می رود. نویسنده در فصل ششم کتاب به بررسی عقاید اسماعیلیه آقاخانیه می پردازد. وی در فصل نهم اطلاعات جالبی درباره شهرها و روستاهای اسماعیلی نشین ایران ارائه می کند که در نوع خود جالب و خواندنی است. فصل دهم کتاب با عنوان کلی «ضمائم» شامل: فهرست، اسامی ائمه اسماعیلیان نزاریه، آقاخانیه، اسماعیله بهره (مستعلویه) و سلسله مراتب روحانیت بهره (داعیان مطلق طایفه بهره، داودیه و سلمانیه) می باشد.

ص: ۵۷

(۶۲) تاریخ ولایت در نیم قرن اول

حسین ذاکر حضاير، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶، ۲۳۹ص.

نویسنده در این اثر سعی دارد تا با نگاهی تاریخی و با استناد به منابع اهل تسنن به دور از جانبداری، کنکاشی نو در هفت فصل صورت دهد. عناوین فصلهای کتاب از این قرارند:

فصل اول: اهل سنت در قرآن.

فصل دوم: ولایت در آغاز راه.

فصل سوم: جریان سقیفه.

فصل چهارم: عثمان و عوامل سقوط وی.

فصل پنجم: عوارض سقوط عثمان، حکومت علی (علیه السلام) و جنگهای آن حضرت.

فصل ششم: نقش حزب اموی در زوال اندیشه ولایت.

فصل هفتم: پیدایش خوارج.

کتاب در پایان، دارای فهرست منابع و مأخذ میباشد.

ص: ۵۸

(۶۳) تجلی حقیقت، نجات بشریت

(ترجمه مؤتمر علمای بغداد)

مقاتل بن عطیه، ترجمه‌ی هدایت الله مسترحمی، تهران، بهارن، ۱۳۸۲، ۱۷۶ ص.

این کتاب نمونه‌های برجسته از مناظرات علمای شیعی با اهل تسنن است. کتاب توسط مقاتل بن عطیه، داماد خواجه نظام الملک طوسی، وزیر دانشمند ملک‌شاه سلجوقی، بر اساس مناظرهای که در حضور این سلطان سلجوقی در بین علمای شیعه و سنی صورت پذیرفته، تدوین شده است. کتاب در ابتدای ترجمه، تقریظ مرحوم آیت الله العظمی مرعشی نجفی را نیز دارد.

(۶۴) تحقیقی درباره دعای ندبه

رضا استادی، قم، پیروز، ۱۳۵۱، ۷۲ ص.

نویسنده در این اثر مختصر سعی دارد تا به شبهات وارد شده بر دعای ندبه (در کتابچه‌های که توسط نویسندگانی ناشناس یا به نام «علی احمد موسوی» است) پاسخ گوید. «سند دعای ندبه»، «دعای ندبه از کدام امام است؟»، «مضامین این دعا، مصحح سند آن است»، «آخرین بحث سند» و... عناوین بخشهای کتاب را تشکیل می دهند.

ص: ۵۹

(۶۵) تحقیقی کوتاه درباره ی شیعه

یحیی نوری، تهران، مجمع مطالعات و تحقیقات اسلامی، ۱۳۴۶، ۱۰۹ ص.

این کتاب فشرده‌ی مباحث نویسنده در مجمع مطالعات و تحقیقات اسلامی می‌باشد. «درباره کلمه شیعه»، «پدیدآورنده کلمه شیعه، رسول خدا (صلی الله علیه و آله) است»، «عترت و اهل بیت (علیهم السلام) در کتاب و سنت»، «حدیث ثقلین»، «حدیث عینین»، «حدیث سفینه» و... از موضوعات کتاب می‌باشند.

(۶۶) تشیع

هاینس هالم، ترجمه ی محمد تقی اکبری، قم، نشر ادیان، ۱۳۸۴، ۳۹۸ ص.

نویسنده در این اثر سعی کرده است تا طیفی از عقاید و تاریخ شیعه را بیان کند. از منشأ نامگذاری شیعه آغاز کرده و به مباحثی همچون «امامیه یا شیعه دوازده امامی»، «شیعه غالی»، «اسماعیلیه یا شیعیان هفت امامی»، و «زیدیه» در قالب پنج بخش می‌پردازد. از ویژگی های کتاب؛ کتابشناسی دقیق و محققانه ای است که در پایان هر بخش به تفکیک ارائه شده است. کتاب دارای نمایه نیز می باشد.

ص: ۶۰

(۶۷) تشیع

(سیری در فرهنگ و تاریخ تشیع)

دایره المعارف تشیع، تهران، نشر سعید محبی، ۱۳۷۳، ۴۶۱ ص.

این کتاب از «تشیع» به عنوان عام و تاریخی آن نظر داشته و بنابراین در برخی از قسمتهای آن به مذاهب زیدیه و اسماعیلیه و دیگر شاخههای آن پرداخته است. فصلهای شانزدهگانه این کتاب هر یک به قلم یکی از نویسندگان به نگارش درآمده است و تصویری هر چند کلی از مفاهیم ادب، عرفان، تاریخ، حدیث، علم رجال، سیاست، عقاید، کلام، احزاب و سازمانهای سیاسی و... تشیع در جهان امروز ارائه میدهند. فصل اول به واژهشناسی تشیع پرداخته است.

(۶۸) تشیع در بختیاری

مصطفی عزیزاده گل سفیدی، اصفهان، سرو چمان، ۱۳۸۸، ۱۹۲ ص.

نویسنده در این پژوهش سعی دارد تا به واکاوی مذهب قوم بختیاری و سیر تاریخی مذهب تشیع قوم بختیاری بپردازد. «کلیاتی درباره قوم لر و بختیاری»، «سیر تحول مذهب شیعه در بختیاری» و «نشانههای دیگری از تشیع بختیاریها» عنوانهای اصلی کتاب است. کتاب دارای تصاویر برخی از اماکن مذهبی مرتبط با موضوع می باشد.

ص: ۶۱

(۶۹) تشیع در خراسان، عهد تیموریان

عبدالمجید ناصری داوودی، مشهد، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸، ۲۸۰ ص.

دوره

تیموریان علیرغم ویرانیه‌ها و مصیبت‌ها، یکی از ادوار درخشان تاریخ خراسان است. نویسنده در این اثر به تبیین وضعیت تشیع و شیعیان در عصر تیموریان خراسان پرداخته و سعی کرده است دیدگاه‌های سلاطین تیموری نسبت به تشیع و نحوه برخورد آنان با شیعیان بالاخص علما و دانشمندان را بررسی کند. «بررسی جغرافیای تاریخی خراسان از زمان ساسانیان تا تیموریان»، «بررسی سابقه تشیع در خراسان»، «بررسی برخورد پادشاهان تیموری با شیعیان»، «بررسی وضعیت شیعیان و نحوه تفسیر آنان نسبت به مذهب و دولت» و «بررسی زندگی و اندیشه عرفا و دانشمندان شیعی خراسان»، محورهای فصلهای پنجگانه کتاب را تشکیل می‌دهند.

(۷۰) تشیع در مسیر تاریخ

سید حسین محمد جعفری، ترجمه سید محمد تقی آیت اللهی، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۳، چاپ هفتم، ۳۹۶ ص.

نویسنده پژوهشی را درباره شیعه بر اساس قدیمیترین مأخذ تاریخی انجام داده است. این کتاب در یازده فصل تدوین شده است؛ «مفاهیم اساسی»، «سقیفه»، «آغاز دسیسه‌ها»، «امام علی (علیه السلام) و شیخین»، «نوشکوفایی نهضت تشیع»، «کوفه پایگاه فعالیت شیعیان»، «صلح امام حسن (علیه السلام)»، «شهادت امام حسین (علیه السلام)»، «بازتاب واقعه کربلا»، «تلاش در راه حقانیت امام جعفر صادق (علیه السلام)» و «آیین امامت»، عناوین فصلهای یازدهگانه کتاب میباشند.

ص: ۶۲

(۷۱) تشیع مقاومت و انقلاب

مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی دانشگاه تل آویو، تهران، {بی نا}، ۱۳۶۸، ۴۲۵ ص.

این کتاب مجموعه مقالات کنفرانس بین المللی دانشگاه تل آویو در سال ۱۹۸۴ است و شامل پنج بخش با این محورهاست:
۱. تشیع، اسلام و غرب ۲. ایران، تشیع و انقلاب ۳. ایران و خلیج، میان تشیع و عربیت ۴. لبنان و سوریه، ضعیفان و مستضعفان
۵. جنوب آسیا، تشیع سرحدی.

(۷۲) تشیع مولود طبیعی اسلام

(ترجمه کتاب التشیع و الاسلام)

سید محمد باقر صدر، ترجمه علی حجتی کرمانی، تهران، روزبه، ۱۳۵۴، ۸۶ ص.

این کتاب با نثری محققانه نگارش یافته است و با کندوکاوی تحقیقی به شکلگیری تشیع و منشأ آن می پردازد. مؤلف با انتقاد از آثار شیعه‌پژوهان که شیعه را مولود حوادث تاریخی و جزئی از اجزای پیکر عظیم امت اسلامی می دانند، قصد دارد تا در کتاب به دو پرسش: ۱. تشیع چگونه ظهور یافت؟ ۲. شیعه چگونه به وجود آمد؟، پاسخ گوید.

ص: ۶۳

(۷۳) تشیع و انتظار

محمد تقی خلجی، قم، انتشارات میثم تمار، ۱۳۷۸، ۱۷۴ ص.

به اذعان نویسنده، کتاب «تشیع و انتظار» در حال و هوای سالهای قبل از پیروزی انقلاب اسلامی نوشته شده و پس از انقلاب به انضمام دو مقاله با عناوین «قصه فراق» و «فلسفه غیبت» تجدید چاپ شده است.

«دو خصیصه ممتاز»، «مرگ جاهلیت»، «مرزبانی توحید»، «نقش امامت در تکامل انسان»، «بزرگترین جنایت رژیم اموی»، «انتظار برای عدالت»، «خطر بزرگ»، «مشکلی دیگر»، «علتها کدامند؟»، «آینده جهان در پرتو اسلام»، «آخرین انسان برگزیده خدا»، «عدالت»، «سرانجام برنامه حیات»، «عقیده به ظهور غیبی و جهانی در کیشهای آسمانی»، «فلسفه غیبت» و... برخی سرفصلهای کتاب را تشکیل می دهند. کتاب در پایان دارای فهرست منابع و مآخذ است.

(۷۴) تشیع و تاریخ آن

هما مشیری، تهران، {بی جا}، ۱۳۴۸، ۱۰۰ ص.

این اثر با بیان ساده و روان، خلاصهای از موضوعات مرتبط با تشیع است. «حدیث یوم الانذار»، «سفر حجّه الوداع»، «سقیفه بنی ساعده»، «خلافت حضرت علی (علیه السلام)»، «شیعه در دوران خلافت معاویه»، «شیعه در عهد خلافت یزید»، «زمان غیبت»، «اجتهاد»، «شیعه در عهد مغول» و... از محورهای مورد بحث کتاب میباشند.

ص: ۶۴

جمعی از نویسندگان، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۷، ۲ جلد.

این کتاب پژوهشی است در قلمرو دین و مدرنیته در ایران که به بررسی دیدگاه‌های رایج در تشیع و مدرنیته در ایران معاصر می‌پردازد. «بررسی نظریه انحطاط و زوال اندیشه سیاسی در ایران»، «بررسی و نقد نظریه تمدنی چنگیز پهلوان در تعامل با تمدن غرب»، «تقلیل‌گرایی و هویت‌سازی با محوریت تجدد»، «درک نامشروط از مشروطه ایرانی، بازسازی لیبراسیم در ایران در پرتو نقد مؤلفه‌های اندیشه‌ی روشنفکری»، «موج چهارم روشنفکری و ساحل پایدار سنت»، «در حسرت سراب»، «بررسی کتاب چرا ایران عقب ماند و غرب پیش رفت»، «عاملی بر نظریه بومی‌گرایی در تحلیل انقلاب اسلامی ایران»، «نظریه فلسفی ذات و هویت ملی ایرانیان»، «فراتر از دموکراسی»، «عقلانیت در اندیشه شیعی مدرن»، «الگوی استعلایی باز تأسیس تمدن دینی»، «منطق صعود و نزول فلسفه سیاسی در اسلام و غرب»، «مدرنیزاسیون تفکیکی»، «موانع و عوامل درونی پذیرش مدرنیته در جوامع شیعی»، «بررسی دیدگاه عرفی شدن تشیع در فرایند تجدد»، «اندیشه سیاسی در آینه قبض و بسط مدرنیته ایرانی»، «تحول و پیشرفت در ایران» و «از نوگرایی شیعی تا مدرنیزاسیون غربی و موضع جریان مشروعه خواه حوزه نجف در برابر غرب»، محورهای این کتاب دو جلدی را تشکیل می‌دهند.

(۷۶) تصویر امامان شیعه در دائرة المعارف اسلام

(ترجمه و نقد)

زیر نظر محمود تقی زاده داوری، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۵، ۴۸۷ ص.

این اثر با هدف ترجمه، نقد و بررسی مداخل مربوط به امامت در دائرة المعارف اسلام چاپ لیدن هلند منتشر شده است و کلیه مداخل های

مربوط به ائمه (علیهم السلام)، ترجمه، نقد و بررسی شده است. کتاب دارای نمایه اشخاص، اماکن و کتب می باشد.

(۷۷) تصویر شیعه در دائرة المعارف آمریکانا

(ترجمه و نقد مقالات شیعی دائرة المعارف آمریکانا)

زیر نظر محمود تقی زاده داوری، تهران، مؤسسه انتشارات امیرکبیر، ۱۳۸۲، ۴۲۰ ص.

این مجموعه حاصل تلاش جمعی از اساتید در ترجمه و نقد مقالات دائرة المعارف آمریکانا به عنوان قدیمیترین دائرة المعارف انگلیسی زبان جهان دربارهی تشیع است. مطابق آنچه در مقدمه آمده است، تنها ۹۳ مقاله از ۴۵ هزار مقاله دائرة المعارف به موضوع شیعه اختصاص دارد. «آقاخان»، «اسلام»، «اسماعیل»، «ابن سینا»، «ادریسیان»، «بنیادگرایی»، «بنی امیه»، «بنی عباس»، «لبنان»، و... عناوین برخی از مقالات میباشند.

ص: ۶۶

میر جلال الدین حسین ارموی، تهران، انجمن آثار ملی، ۱۳۵۸، ۲ جلد.

کتاب

«بعض مثالب النواصب فی نقض بعض فضائح الروافض» (برخی معایب ناصبیان در ردّ کتاب برخی رسواییهای رافضیان) به سال ۵۶۶ هـ.ق. نگاشته شده است. این کتاب در حقیقت پاسخی به نسبت‌های ناروا و تهمت‌های یک دانشمند سنی به شیعیان می‌باشد. کتاب مذکور را مرحوم «محدث ارموی» تصحیح و در اختیار علاقه‌مندان قرار داده است. کتاب «تعلیقات» نیز آنچنان که در پیشگفتار کتاب آمده است، چکیده‌های از تحقیقات و تتبعات بیش از سی سال عمر مؤلف است. گفته می‌شود از آغاز چاپ اول نقض (سال ۱۳۲۸)، مرحوم محدث در حواشی بسیاری از کتابهای چاپی و خطی هرگاه به مطلبی مربوط به کتاب نقض دست مییافت آنرا یادداشت و سرانجام در قالب تألیفات در دو جلد به چاپ رسانده است. کتاب در پایان دارای نمایه اسامی کتب و اشخاص می‌باشد.

ص: ۶۷

(۷۹) تفکر شیعی و پدیده جهانی شدن

مصطفی ادیب، تهران، دانشگاه عالی دفاع ملی، ۱۳۸۸، ۳۱۶ ص.

این اثر در پی پاسخگویی به مسئله مهدویت و منجیگرایی و بازشناسی مبانی معرفتی آن است و اینکه آیا جهانی سازی نیز از مباحث معرفتی مشابه آن برخوردار است؟ این اثر در سه فصل تنظیم شده است: ۱. مفهوم جهانی شدن ۲. جهانی شدن الاهی ۳. جمع‌بندی و نتیجه‌گیری. «جهانی شدن یک فرایند است یا یک صلح»، «انسان‌شناسی جهانی شدن الاهی»، «ویژگیهای جهانی شدن الاهی»، «جهانی شدن الاهی از منظر برخی آیات قرآن کریم» و... از محورهای کتاب هستند.

(۸۰) تفکر شیعه و شعر دوره صفوی

اسحق طغیانی، انتشارات دانشگاه اصفهان و انتشارات فرهنگستان هنر، ۱۳۸۵، ۲۷۲ ص.

محور اساسی این کتاب؛ بررسی تفکر شیعی در آثار منظوم دوره صفویه میباشد. در نیمه اول قرن دهم که اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران توسط حکومت شیعی مذهب صفوی به نفع تشیع رقم خورد، پادشاهان صفوی نسبت به مبلغان و مروجان در مذهب شیعه توجه بیشتری روا داشتند. به عقیده نویسنده این توجه کمتر شامل حال شاعران شده است، اما علیرغم این کم توجهی، آثار منظوم با ارزش و فاخری در قالب مناقب و مراثی پیشوایان مکتب شیعه به جا مانده است. نویسنده سعی کرده است تا به واکاوی چرایی تأثیر کم‌رنگ تفکر شیعی در شعر این دوره بپردازد. این اثر در دو بخش: ۱. زمینها و عوامل ایجاد مذهب شیعه در عصر صفویه ۲. بررسی تفکر شیعه در شعر دوره صفویه و در قالب پنج فصل تدوین شده است.

ص: ۶۸

(۸۱) تقیه از دیدگاه مذاهب و فرقه های اسلامی غیر شیعی

ثامر هاشم العمیدی، ترجمه محمد صادق عارف، مشهد، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۷، ۲۰۲ص.

نویسنده در این کتاب سعی دارد تا زمینیهایی که شیعه به مراعات تقیه رو میآورد را واکاوی نماید. این کتاب از سه بخش تشکیل شده است: ۱. معنای تقیه و منابع تشریح آن ۲. دیدگاه صحابه و تابعین و جز آنها در مورد تقیه

۳. تقیه در فقه مذاهب و فرقه های اسلامی.

(۸۲) تقیه سپری برای مبارزه عمیق تر

ناصر مکارم شیرازی، قم، هدف، {بی تا}، ۱۲۱ ص.

نویسنده در این مجموعه سعی کرده است تا مجموعه بحثهای اصولی و استدلالی را پیرامون مسأله تقیه و ماهیت و مفهوم آن ارائه کند. نویسنده معتقد است با روشن شدن ماهیت تقیه، بسیاری از پرسشها نیز پاسخ داده خواهند شد. «چهره تقیه در روایات»، «موضع تقیه در یک مکتب انقلابی»، «چهره های از تقیه سازنده در قرآن» و... از محورهای کتاب می باشند.

ص: ۶۹

(۸۳) توضیح و اوضاحت در جواب به ایرادات آقای سید ابوالفضل برقی

حاج میرزا عبد الرسول حائری احقاقی، تهران، روشن ضمیر، ۱۳۸۶، ۱۲۴ ص.

مرحوم آیت الله حاج میرزا عبد الرسول حائری احقاقی اسکویی در این رساله‌ی کوتاه، پاسخهایی را به برخی از شبهات سید ابوالفضل برقی، در دفاع از اصول عقاید اسلامی و تشیع منتشر ساخته و به دلیل این که بسیاری از این مسائل جزء مسائل واضح و بدیهی بوده است، آن را «توضیح و اوضاحت» نامیده است و در آن به ۷۲ ایراد پاسخ داده است.

(۸۴) توضیح و تکمیل شرح باب حادی عشر

(در علم کلام و فلسفه)

علامه حلی، حسن مصطفوی، فاضل مقداد، تهران، امیرکبیر، ۱۳۷۰، ۲۰۸ ص.

کتاب شرح باب «حادی عشر» مشتمل بر خلاصه‌ای از ابواب توحید، عدل، نبوت، امامت و معاد است و مطالبی را در ارتباط با این اصول پنج گانه اسلامی ارائه می‌دهد. روش نگارش و شرح کتاب به این گونه است که ابتدا متن عربی نقل می‌شود، سپس ترجمه‌های روان به فارسی صورت پذیرفته و در ادامه، ترجمه شرح فاضل مقداد ذکر شده و در پایان توضیحات کافی در خصوص ویژگیهای متن آورده شده است. به اعتقاد شارح، کتابی با این اختصار کم سابقه می‌باشد.

ص: ۷۰

(۸۵) تهمت ها و دروغ پردازی ها در کتاب الله ثم للتاریخ

سید مرتضی عسکری، ترجمهی محمد جواد کرمی، قم، دانشکده اصول دین، ۱۳۸۶، ۱۸۵ ص.

این کتاب در پاسخ به شبهات کتاب «الله ثم للتاریخ» به قلم نویسندگانی با نام مستعار «السید حسین الموسوی» از نجف اشرف منتشر شده است. در پیشگفتار کتاب با عنوان «تهمتها و دروغ پردازیها»، نویسنده معتقد است نام حقیقی مؤلف؛ عثمان خمیس از ناصبیان کویت است. علامه عسکری در این کتاب طی سه مقدمه به شبهات کتاب الله ثم للتاریخ پاسخ می دهد.

(۸۶) جامع التواریخ

(تاریخ اسماعیلیان)

رشید الدین فضل الله همدانی، تصحیح محمد روشن، تهران، نشر میراث مکتوب، ۱۳۸۷، ۳۸۲ ص.

این اثر برای اولین بار بر اساس معتبرترین نسخها تصحیح و منتشر شده است. «خواجه رشید الدین فضل الله همدانی» از سوی «سلطان محمد الجایتو» مأمور شد تاریخ عمومی تألیف کند؛ کتابی که خواجه پس از پنجاه سال موفق به اتمام آن شد. اثر حاضر بخش مربوط به تاریخ اسماعیلیان کتاب میباشد که سراسر انباشته از داستانهای این فرقه است. در مقدمه مصحح آمده است که اثر برجسته جامع التواریخ مستقیماً تألیف خواجه نیست بلکه توسط گروهی از محققان و با اشراف او آماده شده است.

ص: ۷۱

(۸۷) جامعه شیعه نخواستله در مدینه منوره

ورنر اند، رسول جعفریان، قم، دلیل، ۱۳۷۹، ۱۵۶ ص.

این پژوهش کوششی برای تشریح وضعیت جامعه شیعه مدینه و مناطق همجوار آن در جنوب مدینه از قرن نوزدهم به این طرف (با اشاره به پیشینه تاریخی امیر نشین شیعی بنی الحسین) است. «اشراف حسینی در دوره جدید»، «قبیله حرب و طوایف شیعه آن»، «نخواستله، یک نام با گونه‌های مختلف»، «ریشه و سرچشمه نخواستله»، «نخواستله»، «انزوا»، «تبعیض و بقاء» و... از مهمترین عناوین فهرست کتاب است. ضمن آنکه مترجم کتاب مصاحبهای را با «شیخ محمد عمزی»، رهبر شیعیان مدینه، صورت داده که پیوست کتاب میباشد.

(۸۸) جانشینی حضرت محمد (صلی الله علیه و آله)، پژوهشی پیرامون خلافت نخستین

ویلفرد مادلونگ، ترجمه احمد نهایی، جواد قاسمی، محمد جواد مهدوی، حیدررضا ضابط، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۷، ۵۷۴ ص.

مادلونگ یکی از برجسته‌ترین مستشرقان میباشد. وی در این کتاب بدون هیچگونه پیشداوری سعی کرده است تا مهمترین رخداد تاریخ اسلام پس از پیامبر (صلی الله علیه و آله) یعنی خلافت و ماجرای سقیفه را بر اساس منابع مختلف و دست اول بررسی نماید. «ابوبکر»، «جانشین رسول خدا و خلیفه»، «عمر»، «امیر المؤمنین»، «شایسته‌سالاری اسلامی شورا و امپراطوری عربی»، «عثمان»، «خلیفه خدا و فرمانروایی بنی عبد شمس»، «علی (علیه السلام)» و «واکنش بنی هاشم نسبت به خلافت»، محورهای کتاب را تشکیل می‌دهند. کتاب دارای پیوستهای؛ گاهشمار وقایع تاریخی، جدول نسب شناسی و شرح حال پرفسور مادلونگ می‌باشد.

ص: ۷۲

(۸۹) جغرافیای سیاسی شیعیان منطقه خلیج فارس

زینب متقی زاده، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۴، ۲۲۴ ص.

این اثر پژوهشی است درباره‌ی جایگاه جغرافیایی، سیاسی و اقتصادی شیعیان عرب منطقه و بررسی نقش آنان در حاکمیت سیاسی کشورهای عرب. نویسنده در فصل اول با عنوان تشیع، اندیشه‌ها و باورها، شعب و گستره، به علت وجودی آنان پرداخته است. در فصل دوم، کلیات جغرافیای منطقه خلیج فارس بررسی شده است و در فصل سوم به تجزیه و تحلیل وضعیت اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و جغرافیایی شیعیان منطقه پرداخته است. جنبشها و نهضت‌های شیعی نیز ذیل عنوان رستاخیز شیعی در فصل چهارم بررسی شده است.

(۹۰) جنبش های شیعی در تاریخ اسلام

هاشم معروف الحسنی، ترجمه‌ی سید محمد صادق عارف، مشهد، بنیاد پژوهش های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱، ۶۴۰ ص.

این اثر تحلیلی تاریخی از مهمترین قیام‌های شیعی در عصر اموی چون قیام امام حسین (علیه السلام)،

قیام مختار و قیام یحیی بن زید است. در این کتاب مراحل مختلف خلافت اسلامی و موضع شیعه و ائمه (علیهم السلام) در قبال آنها شرح داده شده است.

ص: ۷۳

(۹۱) جنبش های شیعی در تاریخ ایران

(با نگاهی ویژه به سرداران)

علی امین زاده، سبزوار، نشر امید مهر، ۱۳۸۴، ۳۲۴ ص.

نویسنده در این اثر سعی کرده است تا با تکیه بر منابع دست اول و کتب فارسی، عربی و انگلیسی به سؤالاتی همچون: دلیل رشد جنبشهای شیعی پس از قرن هشتم، موفقیت یا عدم موفقیت جنبشهای شیعی در رسیدن به آرمانهای مدنظر و تأثیر حکومتهای شیعی قبل از صفویان در حکومت فرزندان صفی الدین اردبیلی پاسخ دهد. «پیشینه جنبشها و اوضاع سیاسی، اجتماعی سرداران از آغاز تا انجام» و «اهم جنبشهای شیعی قرون هشتم و نهم هجری»، به انضمام پیوستها، شجرهنامهها، نقشهها، تصاویر و فهرست منابع و مآخذ، عناوین بخشهای سهگانه کتاب را تشکیل می دهند.

(۹۲) جواب او از کتاب او یا پاسخ به شبهات کتاب شهید جاوید

سید محمد مهدی مرتضوی، قم، انتشارات علامه، ۱۳۵۰، ۲۸۷ ص.

نویسنده در این اثر سعی دارد تا پاسخی به کتاب «شهید جاوید» با استفاده از متون همان کتاب ارائه دهد. «اتکا به شایعات»، «هویت ابن اثیر»، «هویت ابن کثیر»، «هویت ابن عساکر»، «هویت ابن عبدربه»، «شخصیت علامه مجلسی»، «چرا هدف امام حسین (علیه السلام) غیر از شهادت راهی نداشت؟»، «جواب امام به فرزدق»، «کتاب اثبات الوصیه»، «اشتباه نویسنده» و... از محورهای کتاب میباشند.

ص: ۷۴

(۹۳) جوامع حدیثی شیعه

هادی حجت، تهران، انتشارات سمت و دانشکده علوم حدیث، ۱۳۸۶، ۲۷۰ ص.

این اثر در قالب پانزده درس و بر اساس سیر تاریخی، به معرفی هر یک از جوامع حدیثی متقدم و متأخر شیعه پرداخته و سعی کرده است تا به موضوعاتی همچون دلیل تفاوت جوامع حدیثی با یکدیگر، تألیف جوامع حدیثی متأخر با وجود آثار متقدم، ارزیابی اعتبار و صحت روایات موجود در جوامع حدیثی و بررسی موضوعی و کمی حدیثی پردازد.

(۹۴) چاووشی، سنتی شیعیان

(برای اعلام رفتن و بازگشتن زوّار مشاهد مشرفه و فرا رسیدن ماه محرم)

سید حسین معتمدی کاشانی، قم، قلم مکنون، ۱۳۸۶، ۲۸۵ ص.

«چاووشی» در عرف جامعه به معنی کسی است که ضمن دعوت به زیارت اماکن مقدسه و مکانهای زیارتی، از رفتن و بازگشتن زوّار مکانهای زیارتی خبر می دهد. این کتاب پژوهشی در راستای معرفی این سنت، در بیست و سه فصل تدوین گردیده است. در فصول پایانی نیز اطلاعاتی از کاشان، آب انبارها و... به فراخور موضوع ارائه میشود. کتاب حاوی اشعار سقایی یا چاووشی با موضوع فرا رسیدن ماه محرم می باشد.

ص: ۷۵

سمیره مختار اللیثی، ترجمه‌ی محمد حاجی تقی، قم، مؤسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۴، ۵۰۴ ص.

این

کتاب اثری تحقیقی و تحلیلی در قیامها و حرکت‌هایی است که علویان در دوره اول خلافت عباسی انجام داده‌اند. کتاب

با مقدمه‌ای از حضرت آیت الله خامنه‌ای (مد ظله العالی) شروع می‌شود و در ادامه در پنج بخش به موضوعاتی همچون: پیدایش جماعت شیعه و مجاهدتهای شیعیان در قرن اول هجری، نقش حرکتها و نهضتهای شیعی در سقوط دولت امویان، تحولات روابط خاندان علوی و عباسی، فرقه‌های شیعه و موضعگیری آنان نسبت به برپایی دولت عباسی، کوششهای ابوسلمه خلال برای سپردن خلافت به علویان، قیام محمد، نفس زکیه، در حجاز، قیام ابراهیم بن عبدالله در بصره، موضع امام جعفر صادق (علیه السلام) و شیعیان امامیه نسبت به منصور عباسی، تقابل فکری شیعیان و عباسیان و موضع ابوحنیفه و مالک نسبت

به حرکت‌های شیعی، حول در فرقه امامیه و پیدایش اسماعیلیان، موضع شیعه زیدیه و امامیه در برابر خلافت تشیع یعقوب بن داود وزیر عباسی و تلاش او برای انتقال خلافت علویان، قیام حسین بن علی در دوره‌ی خلافت هادی، نهضتهای یحیی و ادیس فرزندان عبدالله در عهد هارون الرشید، سیاست هارون الرشید درباره‌ی شیعیان و امام موسی کاظم (علیه السلام)، موضع برامکه در قبال علویان و شیعیان، قیام محمد بن ابراهیم و ابوالسرایا، قیام محمد دیباج، فرزند امام جعفر صادق (علیه السلام)، موضع شیعیان در قبال مبعث مأمون با امام رضا (علیه السلام) به ولایت عهدی، قیام علی بن محمد بن جعفر صادق (علیه السلام)

و ابی عبدالله برادر ابوالسرایا، قیامهای شیعیان در سرزمین یمن و قیام محمد بن قاسم در دوره خلافت معتصم می‌پردازد. کتاب در پایان، کتابنامه و نمایه دارد.

(۹۶) چرا شیعه شدم؟

(یا مناظره مستر جان احمد با علمای اسلامی)

محمد رازی، تهران، انتشارات فراهانی، {بی تا}، ۴۰۳ ص.

این کتاب شرح استدلال‌های مبلغ مسیحی است که پس از تحقیق، سرانجام به دین مبین اسلام و مذهب تشیع مشرف شده است. آقای «جان احمد» متولد «اسپانیا» است که پس از پایان تحصیلات دانشگاهی به جهت تبلیغ دین مسیحیت راهی سفر میشود و پس از مطالعه ادیان و مذاهب، با دین اسلام آشنا و به مذهب تشیع مشرف میشود. تمام مطالب کتاب به شکل پرسش و پاسخ تدوین شده است.

(۹۷) چشم اندازی به حکومت حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)

نجم الدین طبسی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۰، ۲۴۴ ص.

نویسنده در این اثر سعی دارد تا به بررسی و ارزیابی حکومت جهانی امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) با

ویژگی‌هایی همچون عدالت پردازد. در بخش نخست کتاب، وی میکوشد تا اوضاع جهان پیش از ظهور امام (عجل الله تعالی فرجه) را واکاود، در بخش دوم به چگونگی قیام جهانی حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) و در بخش سوم به حکومت امام و ویژگی‌های آن می پردازد. در این پژوهش از منابع شیعی و سنی استفاده شده است.

ص: ۷۷

(۹۸) حدود ولایت حاکم اسلامی

(ترجمه‌ی مبحث ولایت فقیه از کتاب عوائد الایام)

ملا احمد نراقی، ترجمه‌ی مرتضی حاج علی فرد، تهران، نشر کنگره، ۱۳۷۸، چاپ دوم، ۱۴۹ ص.

این کتاب ترجمه‌های از مبحث ولایت فقیه کتاب عوائد الایام ملا احمد نراقی است که در دوره قاجار تألیف شده است. کتاب دارای دو بخش است: ۱. برخی روایات وارد شده در حق علمای بزرگ که گویای مقام و منصب رفیع آنان است. ۲. تشریح قاعده‌ی کلی مستفاد از این روایات، و بیان بعضی از اموری که فقیه در آنها حق ولایت دارد. کتاب در پایان، فهرست آیات، روایات، اسامی و عناوین کتب را پیوست دارد.

(۹۹) حدیقه الشیعه

احمد بن محمد معروف به مقدس اردبیلی، مصحح: حسین فشاهی، تهران، علمیه اسلامیة، {بی تا}، ۷۸۲ ص.

این کتاب در بیان و دفاع از عقاید شیعه و در دوره صفویه نگاشته شده است. بررسی موضوع امامت و موضع شیعه و سنی نسبت به آن، و بیان و بررسی احادیث و آیات مرتبط، اشاره به برخی حوادث تاریخی، بیان زندگی ائمه (علیهم السلام) و بیان فصولی در امامت ایشان همراه با پارهای از وقایع و کرامات و همچنین بررسی تفصیلی صوفیه و دیدگاه ائمه (علیهم السلام) نسبت به آن، موضوعات این کتاب را تشکیل می‌دهند.

ص: ۷۸

(۱۰۰) حکومت شیعی آل کیا در گیلان

حسن شریعتی فوکلائی، قم، شیعه شناسی، ۱۳۸۸، ۱۷۹ ص.

نویسنده در این اثر سعی کرده است تا تحقیقی جامع و مستقل را از حکومت شیعی آل کیا در گیلان به دست دهد. نویسنده ابتدا به اوضاع جغرافیایی، تاریخی و سیاسی گیلان از آغاز ورود اسلام تا آستانه قیام آل کیا پرداخته و سپس حکومت آل کیا را از آغاز شکل گیری تا زوال آن از منظر سیاسی و تحولات اجتماعی و فرهنگی بررسی کرده است. «تاریخ گیلان و دیلمستان» اثر «سید ظهیرالدین مرعشی»، «تاریخ خانی» اثر «علی بن شمس الدین بن حاجی حسین لاهیجی» و «تاریخ گیلان» اثر «ملا عبد الفتاح فومنی گیلانی»، سه منبع معتبر و مهم کتاب را تشکیل می دهد.

(۱۰۱) در راه تفاهم مسلمانان

(ترجمه کتاب الفصول المهمه)

سید عبد الحسین شرف الدین، زیر نظر محمد یزدی، قم، انتشارات آزادی، {بی تا}، ۲۸۸ ص.

در این کتاب طی دوازده فصل بخشهایی از تاریخ اسلام آمده است. همچنین قسمت عمدهی افکار و عقاید شیعه با تکیه به مدارک اهل تسنن، ماهرانه تشریح و اثبات شده است.

مطابق قول مؤلف، اصل این کتاب در شهر «صور» از منطقه «جبل عامل» در سال ۱۳۲۷ هـ.ق. توسط وی نوشته و چاپ شده است. «آیات و روایاتی که مسلمانان را به اجتماع دعوت کرده و از پراکندگی برحذر داشته است»، «معنی اسلام و ایمان»، «روایات مورد اعتماد اهل تسنن»، «روایات شیعه در حکم به اسلام اهل سنت»، «روایات اهل سنت بر نجات

ص: ۷۹

موحدین و یکتا پرستان»، «فتاوی‌ای اهل سنت»، «بشارت به شیعه از روایات اهل سنت»، «سرگذشت جمعی از بزرگان که با اکثریت مخالفت کردند»، «استدلالات کسانی که شیعه را کافر دانسته اند»، «نسبت‌های ناروایی که روح شیعه از آنها بیخبر است» و «تفاهم‌های بنی امیه و علل فاصله گرفتن دو فرقه»، عناوین فصل‌های کتاب میباشند.

(۱۰۲) در آمدی به شیعه شناسی

علی ربانی گلپایگانی، قم، نشر مرکز جهانی علوم اسلامی، ۱۳۸۲، ۴۳۲ ص.

این کتاب به عنوان درس نامه، جهت تدریس دروس مرتبط با شیعه، در پنج بخش تألیف شده است. «تعریف شیعه و فرقه‌های آن»، «شیعه در عصر خلفا»، «شیعه در عصر امویان»، «نبوت و امامت»، «حقیقت و احکام امامت»، «نصوص امامت»، «مهدویت در اسلام»، «شیعه و رجعت»، «قیامت و شفاعت»، «تقیه در اسلام» و... برخی از عناوین کتاب هستند.

(۱۰۳) در سنامه تاریخ و عقاید اسماعیلیه

مهدی فرمانیان، قم، نشر ادیان، ۱۳۸۶، ۲۴۰ ص.

این اثر در چهار بخش و یازده درس تألیف شده است و طی آن خواننده با تاریخ و عقاید فرقه اسماعیلیه و برخی دولت‌های اسماعیلی آشنا می‌شود. «ظهور قرامطه»، «نزاریان در ایران»، «دولت فاطمیان در شمال آفریقا»، «دانشمندان اسماعیلی» و... برخی از عناوین فهرست کتاب را تشکیل می‌دهد.

ص: ۸۰

(۱۰۴) دفاع از امیرالمؤمنین (علیه السلام)

استاد عاملی، ترجمهی عباس حبالی، قم، مرکز چاپ و نشر مجمع جهانی اهل بیت (علیهم السلام)، {بی تا}، ۴۴۸ ص.

این کتاب ترجمهی جلد ششم از کتاب «الانتصار» است که نویسنده سعی دارد در این جلد به طرح و پاسخ شبهات و مناقشات موجود در سایتهای گوناگون اینترنتی پیرامون امام علی (علیه السلام) بپردازد. «چرا در مورد امام علی (علیه السلام) حساسند؟»، «صدیق و فاروق لقبهای به سرقت رفته علی (علیه السلام)»، «علی (علیه السلام) برترین آفریده پس از نبی اکرم (صلی الله علیه و آله)»، «دوستی علی (علیه السلام) معیار اسلام و کفر»، «ایمان و نفاق»، «فضیلت پیروان علی (علیه السلام)»، «صحابه کجا و علی (علیه السلام) کجا؟»، «علی (علیه السلام) تقسیم گز بهشت و دوزخ»، «دلایلی بر عصمت علی (علیه السلام)»، «اثبات دشمنی ابن تیمیه و طرفدارانش»، «اشکالات ناجیها بر امیرالمؤمنین (علیه السلام)» و «محل قبر مطهر امیرالمؤمنین (علیه السلام)»، عناوین فصول دوازدهگانه کتاب را تشکیل می دهند.

(۱۰۵) دلائل الولاية

(ولایت و علم امام (علیه السلام))

سید حسن حجت کوه کمری، سید مرتضی حجت نجفی، قم، دفتر مرحوم حجت کوه کمری، چاپ سوم، ۱۳۶۹.

کتاب «دلائل الولاية» به پاسخ برخی شبهات و سؤالات گوناگون در خصوص ولایت و علم امام به صورت مستدل، صحیح و واضح می پردازد.

«ولایت تکوینی اولیاء از دیدگاه قرآن و اخبار»، «ولایت تشریحی» و «علم امام»، از جمله مسائل این کتاب میباشند.

ص: ۸۱

(۱۰۶) دوره شکل‌گیری تشیع دوازده امامی

(گفتمان حدیثی میان قم و بغداد)

اندرو جی نیومن، ترجمه‌ی مهدی ابوطالبی، محمدرضا امین، حسن شکراللهی، قم، مؤسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۶، ۴۹۶ ص.

این کتاب به دوره شکل‌گیری تشیع دوازده امامی با تأکید بر بررسی سه اثر حدیثی «الکافی»، «بصائر الدرجات» و «المحاسن» که در دوره غیبت صغری گردآوری شده است، می‌پردازد. اثر مذکور جزء اولین آثار است که به ارزیابی حدیث شیعه پرداخته است. نیومن، که استاد علوم اسلامی و ایرانی دانشگاه ادینبورو انگلستان است، در ابتدا گزارشی از وضعیت بغداد و قم به عنوان دو مرکز فرهنگی ارائه می‌دهد، سپس به بررسی احادیثی با موضوعات توحید، امامت و مقامات امامان می‌پردازد.

(۱۰۷) دولت زیدیه در یمن

حسن خضیری احمد، ترجمه‌ی احمد بادکوبه‌هزاره، قم، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۸۰، ۱۳۶ ص.

موضوع این کتاب شکل‌گیری دولت زیدی در یمن طی سالهای ۲۸۰ - ۲۹۸ هـ.ق (۸۹۳ - ۹۱۱ م) است. این دولت در اوایل دوران اسلامی نقش مهمی در یمن ایفا کرده و بیش از هزار سال پایدار بوده است. کتاب در چهار فصل، ۱. اوضاع سیاسی در یمن. ۲. مصالحه درباره دولت بنی رسی در صعده. ۳. موضعگیری قدرتهای محلی یمن در برابر برپایی دولت زیدی. ۴. مذهب زیدی در یمن و موضع مذاهب اسلامی در برابر آن، به تاریخ سیاسی، فرهنگی و اجتماعی یمن پرداخته است.

در بخش بررسی منابع، نویسنده بررسی مفصل و محققانه‌ای از منابع مورد استفاده

کتاب ارائه داده است. کتاب دارای فهرست جامع منابع و مآخذ و دارای تصویر است.

(۱۰۸) دولتهای شیعه در طول تاریخ

محمد جواد مغنیه، ترجمهی محمد بحرینی کاشمیری، تهران، {بی جا}، ۱۴۴، ۱۳۵۱ص.

این کتاب درآمدی به برخی خدمات دولتهای شیعی است. «دولت ادریسین»، «دولت علویین در مازندران»، «دولت آل بویه»، «دولت فاطمیین یا عبیدیه»، «دولت حمدانیین» و «دولت صفویه»، سلسلههایی هستند که در این کتاب بررسی شدهاند.

(۱۰۹) راه نجات

(ترجمهی کتاب منهاج النجات)

ملا محسن فیض کاشانی، ترجمهی رضا رجب زاده، تهران، پیام آزادی، ۱۳۷۴، چاپ هفتم، ۲۲۰ص.

کتاب «منهاج النجات» را مرحوم فیض در پاسخ به درخواست یکی از دوستانش به رشته تحریر درآورده است. مرحوم فیض در این کتاب ابتدا اصول اعتقادی را بیان می کند و پس از آن به بیان تقوا می پردازد. وی در اثبات مباحث خود، ابتدا از آیات قرآن و سپس از احادیث بهره می گیرد. کتاب شامل دو بخش اعتقادات و تقوا می باشد. «باب توحید»، «باب نبوت»، «قرآن کریم»، «باب امامت»، «باب معاد»، «باب طاعات جوارح و اعضای بدن»، «آداب نماز»، «روزه»، «صله ارحام»، «باب معاصی جوارح و اعضای بدن»، «مکروهات»، «باب طاعت قلب»، «عقاید»، «توبه»، «مقدمات توبه»، «خروج از گناهان»، «شکر»، «صبر».

ص: ۸۳

«زهد»، «توکل»، «تفویض»، «رضا»، «خوف و رجاء»، «نیت»، «اخلاص»، «باب معاصی قلب» و «باب آداب صحبت و معاشرت» از بخشهای این کتاباند.

(۱۱۰) رجعت از دیدگاه عقل، قرآن و حدیث

حسن صارمی، قم، دفتر انتشارات اسلامی، {بی تا}، ۷۸ص.

نویسنده در این کتاب به بحث رجعت به عنوان یکی از معتقدات شیعیان پرداخته است. «مفهوم رجعت»، «شیعه و رجعت»، «ظهور مهدی منتظر (عجل الله تعالی فرجه) و رجعت»، «امکان رجعت از دیدگاه عقل»، و... از محورهای کتاب هستند.

(۱۱۱) رجعت از دیدگاه متکلمان برجسته شیعی و رابطه آن با تناسخ

اصغر بهمنی، زائر، ۱۳۸۵، ۳۳۳ص.

این کتاب در هفت بخش با عناوین: «تحلیل رجعت»، «بررسی دیدگاه متکلمان برجسته شیعه درباره ی رجعت»، «کاوش در گفتار مخالفان»، «بررسی شبهات پیرامون رجعت و نقد آن ها»، «بررسی رابطه ی رجعت با ظهور امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) و معاد»، «رابطه ی رجعت با تناسخ» و «پیوستها و ضمائم» تنظیم شده است. هدف این پژوهش بررسی دو محور رجعت از دیدگاه متکلمین برجسته و تبیین رابطه رجعت با تناسخ می باشد.

ص: ۸۴

(۱۱۲) رساله راه حل اختلاف شیعه و سنی

حیدر انصاری نجف آبادی، تهران، {ربی نا}، ۱۳۴۷، ۷۱ ص.

این رساله‌ی مختصر در حقیقت پاسخ نویسنده به رساله‌ی حل اختلاف ملا محمد مردوخ شافعی کردستانی است. ملا محمد مردوخ، رساله‌اش را پس از نگارش، برای انصاری نجف آبادی می فرستد و ایشان نیز پاسخی درباره دوازده محور اختلافی شیعه و سنی که ملا محمد به آنها پرداخته تهیه می نماید. «خلافت»، «سلطنت»، «قرآن»، «اذان»، «شستن پا در وضو»، «گذاشتن مهر در نماز»، «مردۀ پرستی»، «عاشورا»، «فدک»، «امام زمان (علیه السلام)»، «سب و رفض اصحاب رسول (صلی الله علیه و آله)» و «مواریث»، محورهای دوازدهگانه می باشند.

(۱۱۳) رساله سعدیه

حسن بن یوسف بن مطهر حلی، ترجمه‌ی سلطان حسین استرآبادی، تصحیح: علی اوجیبی، تهران، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، ۱۳۸۲، ۴۰۰ ص.

علامه‌ی حلی در این اثر ارزنده به اجمال به مسائل کلامی و فقهی پرداخته است. او نخست در قالب پنج مقدمه به مباحثی چون: «هدف تألیف رساله»، «حرمت و عدم جواز تقلید در اصول عقاید»، «ترجیح دیدگاه قطعی بر ظنی»، «درستی دیدگاه‌های امامیه» و «ترجیح دیدگاه راجح بر مرجوح» پرداخته است. در علت نامگذاری کتاب باید گفت، ارادت علامه حلی به سعدالدین محمد بن علی ساوجی وزیر فرهنگ دوست الجایتو، باعث شد تا این رساله با نام الرساله السعديه به وی پیشکش شود.

ص: ۸۵

(جامعه‌شناسی آیینهای سوگواری و هیئتهای مذهبی در ایران)

محسن حسام مظاهری، تهران، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۷، ۶۱۶ ص.

مطابق نقل نویسنده در مقدمه، هدف کتاب، بررسی، تحلیل و فهم منطقی تغییرات و دگرگونیهای مناسکی - گفتمانی مجالس و آیینهای عزاداری شیعیان ایران در طول تاریخ به ویژه در دوران معاصر است. وی به بررسی این مجالس و آیینها همانند پدیدههای اجتماعی پرداخته است. «تاریخ تحلیلی تأسیس، تکوین و استمرار آیینها و مجالس سوگواری مذهبی»، «کلیات و مفاهیم»، «گونه بندی هیأتهای مذهبی»، «هیأتهای سنتی»، «هیأتهای انقلابی دوران جنگ»، «هیأتهای دوران پس از جنگ»، «هیأتهای عامه پسند» و «شبه هیأتها» به انضمام «نتیجهگیری»، عناوین فصلهای نگاهانه کتاب را تشکیل می دهند. کتاب دارای آلبوم عکس نیز می باشد.

(۱۱۵) رستگاری در پرتو امامت

(ترجمهی النجاه فی القیامه فی تحقیق امر الامامه)

میثم بن علی بن میثم بحرانی، ترجمهی سید ابوالحسن مخزن موسوی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۴، ۲۲۶ ص.

نویسندهی کتاب، «میثم بن علی بن میثم بحرانی» از متکلمان و علمای قرن هفتم هجری است که در این کتاب به مهمترین مسائل مربوط به امامت پرداخته است. روش بحث کتاب به گونه‌ای است که موضوع بیان شده، سپس نظرات برتر مطرح می گردد. در مرحله بعد، آرای مخالفان جهت نقد مطرح می شود و در پایان مؤلف پس از نقل و نقد آرای مخالفان، نظر خویش را ابراز می دارد. «تعریف امامت»، «نقل و نقد آرای مختلف درباره این

مسأله»، «تیین دلایل امامیه بر وجوب عقلی و نقلی وجود امام»، «شرایط امام»، «چگونگی تعیین امام» و... از محورهای اصلی کتاب می باشند.

(۱۱۶) رهبری در تشیع

روح الله حسینیان، تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، چاپ اول، ۱۳۷۱، ۲۳۴ ص.

در فصلهای این کتاب دربارهی مسائل کلی رهبری اهل بیت (علیهم السلام)، با طرح دو سؤال بحث شده است. «علم غیب»، «حکومت واحد جهانی آخرین امام (عجل الله تعالی فرجه)»، «رهبری در زمان غیبت»، «حقوق و وظایف رهبری در برابر مردم»، «حقوق و وظایف مردم در مقابل رهبر» و «دعای امام سجاد (علیه السلام) برای رهبر»، عناوین فصلهای مختلف این کتاب میباشند.

(۱۱۷) ریشه های شیعه و پایه های آن

(ترجمهی اصل الشیعه و اصولها)

علیرضا خسروانی، {بی جا}، {بی تا}، شرکت سهامی چاپ، ۱۸۲ ص.

کتاب اصل الشیعه یکی از مهمترین کتب در شناخت و دفاع از مبانی شیعه است که در سال ۱۲۵۰ هـ.ق. توسط مرحوم «کاشف الغطا» تألیف شده است. کاشف الغطا در فصل اول کتاب، منشاء و شکلگیری شیعه را به زمان پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) باز میگردداند، سپس در خصوص معاملات، عبادات و مفاهیمی همچون: طلاق، جهاد، روزه و... به دفاع از دیدگاههای شیعه میپردازد.

ص: ۸۷

(۱۱۸) زاد السالك يا توشه سالكان

(به ضميمه ترجمه‌ی الشریعه)

ملا محسن فیض کاشانی، تصحیح ولی فاطمی، تهران، پیام آزادی، ۱۳۷۴، چاپ سوم، ۲۰۴ ص.

کتاب زادالسالك رساله‌های است که نویسنده در پاسخ به یکی از علمای زمان خود نوشته است و مطابق تصریح خود، ضروریات سالک راه دین را از احادیث ائمه اطهار (علیهم السلام) استخراج و در این رساله معرفی نموده است. مرحوم آقا بزرگ تهرانی، صاحب الذریعه، از آن به سلوک شرعی و دستور دینی یاد کرده است. مصحح به دنبال رساله زادالسالك، رساله دیگر مرحوم فیض با نام «ترجمه‌ی الشریعه» را نیز که از مضمون مشابه برخوردار است، تصحیح و به چاپ رسانده است.

(۱۱۹) زمینه‌های تفکر سیاسی در قلمرو تشیع و تسنن

محمد مسجد جامعی، تهران، انتشارات الهدی، ۱۳۶۹، ۳۵۷ ص.

این کتاب، بسط و تفصیل سخنرانی نویسنده در تالار موزه هنرهای معاصر تهران است. هدف این کتاب بازشناسی زمینه‌های اصلی اندیشه سیاسی شیعیان و اهل تسنن و نحوه شکلگیری جنبشهای دینی در دوران معاصر است. «تلقی تاریخی»، «حکومت و حاکم» و «قدرت و عدالت» از جمله فصلهای چهارگانه کتاب است.

ص: ۸۸

(۱۲۰) زندگانی و شخصیت شیخ انصاری

قم، کنگره شیخ اعظم انصاری، ۱۳۷۳، ۶۷ ص.

این اثر نخستین نوشتار محققانه پیرامون شخصیت شیخ انصاری از فقهای بزرگ جهان اسلام در قرن اخیر به شماره میرود. «سخنی پیرامون شیخ انصاری»، «شاگردان شیخ»، «مشایخ اجازه روایتی شیخ» و «محشین بر کتب شیخ» از محورهای کتاب میباشند. کتاب در پایان، فهرست اعلام دارد.

(۱۲۱) زندگی سیاسی و فرهنگی شیعیان بغداد

سیدحسن موسوی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۱، ۳۰۴ ص.

این کتاب تصویری تاریخی از زندگی شیعیان بغداد در دورههای عباسی، آل بویه و... ارائه می دهد. نویسنده به جغرافیای تاریخی بغداد می پردازد و سپس مباحثی همچون: «منصب نقابت و نقیبان علوی»، «بزرگان علمی، سیاسی و شیعی بغداد در دوره آل بویه» و «سلطه سلجوقیان بر بغداد» را بررسی می کند.

ص: ۸۹

(۱۲۲) زندگی فرهنگی و اندیشه سیاسی شیعیان از سقوط بغداد تا ظهور صفویه (۶۵۶ - ۹۰۷ هـ.ق.)

محسن الویری، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، ۱۳۸۴، ۵۶۰ ص.

این کتاب با هدف ارائه گزارشی درباره بخشی از پیامدهای هجوم گسترده مغولان و نحوه جذب آنان در فرهنگ اسلامی تدوین گردیده است. ارائه نمایی کلی از مقطعی مهم در تاریخ

تشیع و به دست دادن تصویری از تعالیم علمای شیعه در بهره برداری از فرصت پیش آمده برای پژوهش بیشتر پیرامون اندیشه های شیعی و گزارشی از سازگاری اندیشه های پویای شیعه با شرایط زمانی و مکانی،

از محوهای مطالعاتی این اثر است. این کتاب دارای هفت فصل، یک جمع بندی و یک پیوست نقشه می باشد.

(۱۲۳) زندگی و اندیشه های ابن ادریس

علی همت بناری، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۱، ۳۷۶ ص.

این اثر به بررسی اندیشهها و نوآوریهای فقهی «ابن ادریس حلی» از فقیهان برجسته و تحول آفرین شیعه میپردازد. وی از نامدارترین فقهای قرن ششم می باشد. نویسنده در فصل اول این کتاب به بررسی زندگی، شخصیت، خدمات فرهنگی، محیط رشد و وضعیت فرهنگی اجتماعی عصر او پرداخته و اساتید، شاگردان و معاصران شیخ را معرفی میکند. در فصل دوم به معرفی و بررسی آثار علمی ابن ادریس میپردازد و در این میان سه اثر او را محور قرار داده و در انتساب آنها به ابن ادریس، انگیزه تألیف محتوا و ویژگیهای آنها را مورد توجه قرار میدهد. در همین فصل دوم است که برای اولین بار

یکی از آثار خطی ابن ادریس معرفی میشود.

در فصل سوم با توجه به اهمیت کتاب «سرائر» و مباحث متنوع آن، به بحث و بررسی مباحث غیر فقهی سرائر میپردازد. بهترین مبانی فقهی ابن ادریس شامل دلیل عقل، اجماع، خبر واحد، مقتضای اصول مذهب و نقش آنها در شیوه اجتهادی ابن ادریس در فصل چهارم تجزیه و تحلیل میشود. در فصل پنجم نویسنده به بررسی و تحلیل نقش ابن ادریس در تصویر فقه شیعه و نیز نحوه موضعگیری او نسبت به کتاب داری شیخ طوسی میپردازد. تلاش نویسنده در این فصل بر آن است تا وضعیت فقه شیعه پس از شیخ طوسی و تأثیرپذیری آن از شیخ طوسی مورد بررسی قرار گیرد. نویسنده در پایان ۷۵ مآخذ اعم از کتابها، مقالات و پایان نامههایی که به نوعی با موضوع کتاب و شخصیت ابن ادریس پیوستگی دارند را ذکر میکند.

(۱۲۴) ژئوپولیتیک شیعه

فرانسوا توال، ترجمهی کتابیون باصر، پاریس، خاوران، ۱۳۷۶، ۱۷۰ ص.

در این کتاب سعی شده است تا به بررسی رابطه متقابل شعور ملی و مذهب پرداخته شود و در عین حال اهمیت متقابل عامل مذهبی و ژئوپولیتیکی شناسایی گردد. «ظهور مجدد شیعهگری»، «مکتبهای گوناگون شیعه»، «شیعیان خلیج فارس»، «شیعیان یمن» و «مسأله خطیر علویان» بخشی از فصلهای مختلف کتاب میباشند. در پایان نیز مطلبی با عنوان «رستاخیز شیعه» به چشم میخورد.

ص: ۹۱

(۱۲۵) ژئوپلتیک شیعه و نگرانی غرب از انقلاب اسلامی

نقیسه فاضلی نیا، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۶، ۲۲۴ ص.

نویسنده

در این اثر کوشیده است تا به ارزیابی مسائل ژئوپلتیکی و ایدئولوژیکی در بررسی علل نگرانی غرب از انقلاب اسلامی در چارچوب نظریات جدید ژئوپلتیک بپردازد. «مفاهیم و چارچوبهای نظری ایدئولوژی تشیع»، «انقلاب اسلامی و صدور انقلاب و فرصتها و محدودیتها» و «تأثیر تعامل ساختار و کارگزار بر منافع غرب در منطقه»، عناوین فصول کتاب را تشکیل می دهند.

(۱۲۶) ساختار نهاد دینی فاطمیان در مصر

فاطمه جان احمدی، تهران، نشر علم، ۱۳۸۸، ۳۵۸ ص.

نویسنده در مقدمه کتاب به اهداف تألیف این کتاب اشاره دارد، چگونگی ساختار اقتدار سیاسی فاطمیان، درون مایههای اندیشه دینی اسماعیلیان، ارزیابی و مطالعه تکاپوهای مذهبی نهاد دینی بر تکاپوهای سیاسی عصر فاطمیان از اهداف کتاب برشمرده شده است. این کتاب در هفت بخش و یک نتیجه گردآوری شده است. فهرست منابع و مطالعات به زبانهای فارسی و انگلیسی، پیوست می باشد.

ص: ۹۲

(۱۲۷) سرمایه ایمان و جواهر ایقان در ترجمه و شرح اسرار الشهادت

آخوند ملا آقا دربندی شیروانی، {بی جا}، {بی نا}، {بی تا}، ۳۷۳ ص.

کتاب به خط شکسته نسخ تحریر شده و بدون دخل و تصرف در عبارات، فقط با کمی صفحه آرایبی به چاپ رسیده است. بنابراین آن چه در مقدمه کتاب آمده است؛ کتاب مربوط به دوره ناصرالدین شاه قاجار است و در چهارده باب به شرح ذیل تدوین شده است:

۱. در تحقیق امور متعلقه به مسلم بن عقیل. ۲. در بیان روایاتی که در خصوص طفلان مسلم (علیه السلام) وارد شده است و فرار ایشان و مدفن آنها و ثواب زیارت و گریه و نوحه و ندبه بر ایشان. ۳. در بیان جمله ای از احوال شب عاشورا. ۴. در شرح و تفسیر مطالب گذشته و بیان مطالب نورانیه شعشعائیه و بیان روحانیه ملکوتیه. ۵. در بیان مقاتلات و مجاهدات و مبارزات و شهادت جمعی از اصحاب سیدالشهداء (علیه السلام) به نقل از شهاب الدین عاملی. ۶. در ذکر کیفیت مبارزات و شهادت اصحاب (موالی و جماعتی از عترت هاشمیه). ۷. در بیان اموری که متأمل و متدبر، شدت احتیاج دارد به آن. ۸. در بیان کیفیت شهادت قاسم بن الحسن المجتبی و همچنین امور متعلقه به این باب. ۹. در بیان امور متعلقه به فضائل و مناقب و مقامات محموده و فیره و خوارق عادات کثیره و همچنین در بیان مقاتلات و مجاهدات و شهادت ابی الفضل العباس (علیه السلام). ۱۰. در بیان متعلقه به فضائل و مناقب و مقامات محموده و فیره و... و شهادت حضرت علی اکبر (علیه السلام). ۱۱. در بیان تنها ماندن جناب سید الشهداء (علیه السلام) و استغاثه نمودن آن حضرت. ۱۲. در مقالات کیفیت شهادت جناب سید الشهداء (علیه السلام). ۱۳. در بیان آمدن امام مظلوم به میدان و... ۱۴. در بیان جمله ای از مجالس و مقامات که همه اش

و جگر گداز است.

(۱۲۸) سنت عزاداری و منقبت خوانی در تاریخ شیعه امامیه

مؤسسه فرهنگی شیعه شناسی با مقدمه محمود تقی زاده داوری، قم، شیعه شناسی، ۱۳۸۴، ۱۴۴ ص.

این اثر از دو مقاله با عناوین «شیعه امامیه و عزادای امام حسین (علیه السلام) از آغاز تا عصر صفوی» به قلم حسین پوراحمدی و «سنت عزاداری حسینی و منقبت خوانی در میان مسلمانان» برگرفته از «کتاب پویای فرهنگ و تمدن اسلام و ایران» نوشته علی اکبر ولایتی فراهم گردیده است.

(۱۲۹) سیری در تاریخ تشیع

داود الهامی، تهران، انتشارات مکتب اسلام، ۱۳۷۵، ۷۹۴ ص.

نویسنده در این کتاب با نگاهی تاریخی به سیر تشیع، به مهمترین وقایع تاریخ اسلام همچون جنگهای امام علی (علیه السلام)، صلح امام حسن (علیه السلام)، واقعه عاشورا و قیام مختار، تا دوران امامت امام دوازدهم میپردازد. در فصل ابتدایی کتاب، نویسنده با تأکید بر این که شیعه در طول تاریخ ایران جریان داشته است، ظهور شیعه در ایران را به قبل از دوران صفویه باز میگرداند، سپس به مکتب شیعه و در ادامه به مهمترین وقایع تاریخی میپردازد.

(۱۳۰) سیمای رمضان در صحیفه سجادیه

علی کریمی جهرمی، قم، تشیع، ۱۳۷۴، ۱۴۳ ص.

مطالب این کتاب ابتدا به صورت مختصر در ماه مبارک رمضان ۱۴۰۶ در مسجد رضوی قم مورد بحث قرار گرفته و سپس به طور مبسوط و کاملتر در شهر لاهه برای گروهی از دانشآموختگان و ایرانیان مقیم هلند طی دو ماه رمضان بیان شده است. این کتاب در دو فصل دعای ورود ماه مبارک رمضان (شامل دو بخش ۱. ستایش خدا و علل و عوامل آن ۲. درودها و درخواستها) و دعای وداع ماه مبارک رمضان (شامل چهار بخش ۱. اوصاف و نعمتهای پروردگار ۲. پیرامون رمضان ۳. تودیع رمضان ۴. درخواستها) تدوین گردیده است.

(۱۳۱) سیمای کارگزاران علی بن ابی طالب امیرالمؤمنین (علیه السلام)

علی اکبر ذاکری، قم، مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۸۴، ۳جلد.

جلد اول و دوم این مجموعه به شرح حال کارگزاران حکومت علوی اختصاص یافته است که داری دو بخش می باشد: ۱. سیره ی سیاسی حضرت علی (علیه السلام) در عزل و نصب کارگزاران، شرایط آنها، بخشنامه های حضرت و اوضاع سیاسی پیش از خلافت ایشان، ۲. دوازده فصل در شرح حال استانداران و فرمانداران حضرت. جلد سوم کتاب ویژه مسائل اقتصادی حکومت علوی است و درباره مالیات های اسلامی و شیوه گردآوری آنها، منابع بیت المال و سیره ی حضرت در مصرف آنها تدوین گردیده است.

ص: ۹۵

(۱۳۲) سیمای کوفه

عبد رضا گلی زواره، تهران، مرکز چاپ و نشر سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۳، ۲۳۵ ص.

نویسنده در این اثر کوشیده است تا مسائل تاریخی و جغرافیایی کوفه را در هفت فصل مورد بررسی قرار دهد. عناوین فصلهای کتاب به این شرح است:

فصل اول: کوفه قرارگاه رزمندگان.

فصل دوم: نور و نار.

فصل سوم: روضهی جان.

فصل چهارم: طاغوت شکاران.

فصل پنجم: حق در محاق.

فصل ششم: در بوستان دوستان.

فصل هفتم: زلال معنویت.

نویسنده در فصل اول به بررسی جایگاه کوفه در قرآن و حدیث و همچنین جغرافیای تاریخی کوفه پرداخته است.

(۱۳۳) شخصیت علی (علیه السلام)

عباس محمود عقاد، ترجمهی سید جعفر غضبان، تهران، انتشارات ساحل، {بی تا}، چاپ سوم، ۲۶۳ ص.

نویسندهی کتاب یکی از دانشمندان و نویسندگان مصری است که سعی کرده است تا زندگی نامه امام علی (علیه السلام) را با دقت بررسی نماید و صفات و فضایل ایشان را در پرتو حوادث تاریخی نشان دهد. «علی (علیه السلام) در خانوادهاش»، «برتری علی (علیه السلام) بر سایرین»، «امام (علیه السلام) و

ص: ۹۶

پیغمبر (صلی الله علیه و آله) و صحابه»، «حکومت امام»، «سیاست امام»، «بیعت با امام»، «عصر و دوره امام»، «اسلام علی (علیه السلام)».

«شخصیت و برجستگی» و «امام و صفات امام (علیه السلام)» از عناوین فصول کتاب می باشند.

(۱۳۴) شخصیت و قیام زید بن علی (علیه السلام)

سید ابوفاضل رضوی اردکانی، تهران، مرکز انتشارات علمی و فرهنگی، ۶۰۱، ۱۳۶۱ص.

نویسنده در نوزده فصل اول به بررسی شخصیت، اندیشه و ماهیت قیام زید بن علی (علیه السلام) میپردازد. «زید و زیدیه»، «زید مدعی امامت نبود»، «فهرست کتب معتبر»، «نتایج قیام»، «علل شکست ظاهری»، «فلسفه قیام» و... از جمله محورهای کتاب میباشند.

(۱۳۵) شرح نهج البلاغه

(ترجمه مصباح السالکین)

کمال الدین میثم بن علی بن میثم بحرانی، ترجمه قریبعلی محمدی مقدم و دیگران، مشهد، بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۸۵، ۸ جلد.

شرح نهج البلاغه ابن میثم بحرانی از بزرگان و علمای قرن هفتم، شرحی کلامی و فلسفی است. بر خلاف ابن ابی الحدید که در شرح خود متمرکز بر وقایع تاریخی است، ابن میثم در تلاش است تا ژرفای کلام حضرت را در رابطه با ایمان و اعتقاد نشان دهد. وی ابتدا بحث الفاظ را برای روشن ساختن ذهن مخاطب خود پیش می کشد و آنگاه به شرح خطبه ها و نامهها و دیگر گفتار امام (علیه السلام) می پردازد. در بحث الفاظ، ابن میثم سه قاعده را ترتیب داده است که هر قاعده به چند قسم و هر قسمی به چند فصل و هر فصل به چند بحث تقسیم شده است.

ص: ۹۷

شارح کوشیده است تا آنجا که ممکن است علت و مناسبت ایراد خطبه و کلام امام (علیه السلام) را ذکر کند و توضیح دهد که در چه وقت و در کجا و به چه مناسبتی، امام (علیه السلام) این سخن را فرموده است.

(۱۳۶) شرح و تفسیر خطبه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در غدیر خم

سید محمد تقی نقوی، تهران، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی منیر، ۱۳۷۴، ۵۱۲ ص.

این کتاب پژوهشی درباره شرح و تفسیر خطبه پیامبر (صلی الله علیه و آله) در غدیر خم و بازگویی و تحلیل واقعه غدیر است. نویسنده پس از مقدمه‌های کوتاه به واقعه غدیر، اسناد حدیث، روایت حدیث، صحابه پیامبر، علما و دانشمندان و متن خطبه پرداخته است، سپس در بخش دیگر، خطبه پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) در غدیر خم را مورد شرح و تفسیر قرار داده و با نقل عباراتی از این حدیث شریف، به شرح پیام آن قطعه پرداخته است. فضائل حضرت امیر (علیه السلام)، نقل امتیازات مخصوص ایشان و برخی رخدادهای تاریخی، در شرح خطبه‌ها گنجانده شده است.

ص: ۹۸

(۱۳۷) شعر شیعی و شعرای شیعه در عصر اول عباسی

محمد شیخ الرئیس کرمانی، تهران، انتشارات اطلاعات، ۱۳۸۸، ۲۷۹ ص.

نویسنده در این پژوهش سعی کرده است در پنج بخش، به وضعیت شعر شیعی در عصر اول عباسی پردازد. وی در بخش اول، پژوهشی پیرامون ادب و شناخت اثر ادبی، سپس رابطه سیاست با ادب و معنای سیاست ارائه کرده است. «عصرهای تاریخی ادب عرب»، «دوره های عصر عباسی»، «ویژگی عصر اول عباسی» و «خدمات شاعران اهل بیت» را در بخش دوم بررسی کرده است. بحث درباره ی «شعر و شاعری»، «پاره ای مسائل تاریخی» و «وضعیت شاعران شیعی مسلک»، در بخش های سوم و چهارم شرح شده است. در فصل پنجم به زندگی شعرای بزرگ شیعه در عصر اول عباسی پرداخته است. کتاب دارای فهرست منابع است.

(۱۳۸) شمع الیقین یا آینه دین

حسن بن عبد الرزاق لاهیجی، تصحیح: جعفر پژوم، تهران، سایه، ۱۳۷۸، ۶۹۶ ص.

کتاب «شمع الیقین» یکی از پرمایهترین کتابهای فارسی پس از «گوهر مراد» است که در آن مسائل اعتقادی - کلامی با نثری روان در پنج باب تنظیم شده است که هر باب آن مربوط به یکی از اصول پنجگانه عقاید شیعه امامیه است. باب چهارم آن که درباره امامت است گستردهتری دارد.

ص: ۹۹

(۱۳۹) شناخت صحابه

نجم الدین مجلسی، قم، دلیل ما، ۱۳۸۷، ۱۵۲ ص.

این کتابچه؛ مکتوب سلسله درسهایی است که توسط مؤلف ایراد گردیده است. «صحابه مشترک»، «نقد صحابه»، «صحابه ناشناخته»، «رابطه امیر مؤمنان (علیه السلام) و صحابه»، «نامگذاری و ازدواجها»، «رابطه صحابه با یکدیگر»، «شیعه و صحابه» و «راه راست و درنگ در یک واقعیت» عناوین فصول نهگانه کتاب را تشکیل می دهند.

(۱۴۰) شناخت عقاید و احکام شیعه از نظر قرآن مجید و احادیث اهل بیت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله)

حسن مصطفوی، تهران، {بی تا}، ۱۳۵۶، ۹۲ ص.

این کتاب کلیاتی از اعتقادات و وظایف و عبادات دین مقدس اسلام را از آیات قرآن مجید و احادیث اهل بیت معصومین (علیهم السلام) استخراج نموده و به قلمی ساده و روان نگاشته است. «دینداری و عقل»، «صفات شیعه علی (علیه السلام)»، «عقیده به رجعت»، «توحید پروردگار»، «معصوم بودن»، «قرآن مجید»، «اصول دین»، «خدا و صبر»، «خدا و عدالت»، «فریضه صیام»، «فریضه زکات»، «معاصی کبیره»، «بیع و تجارت»، «نکاح و ازدواج» و... از محورهای کتاب است که شرحی کوتاه درباره آنها نوشته شده است.

ص: ۱۰۰

(۱۴۱) شیخی گری و بابی گری از نظر فلسفه

(تاریخ و اجتماع)

مرتضی مدرس چهاردهی، تهران، نشر فروغی، ۱۳۴۵، چاپ هفتم، ۲۱۲ص.

این کتاب در معرفی شخصیت، آرا و عقاید «شیخ احمد احسائی» مؤسس نحله ی شیخی گری و شرح آرای شیخیه نوشته شده است. کتاب با معرفی شیخ احمد احسائی و جنبه هایی از زندگی او مانند تکفیرش، آغاز می شود و با بررسی مسائل تاریخی و آرا و عقاید این مکتب ادامه می یابد. کتاب دارای تعدادی عکس بوده و از نظر ارائه جزئیات تاریخی دارای اهمیت است.

(۱۴۲) شیعه

تنظیم: علی احمدی میانجی و هادی خسروشاهی، تهران، مؤسسه پژوهش حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۸۲، ۲۶۶ص.

این کتاب حاصل گفتگوی دو فیلسوف بزرگ شرق و غرب در قرن حاضر است. طرف نخست گفتگو، «پرفسور هانری کربن» فیلسوف و اسلام شناس شیعه فرانسوی است و طرف دیگر، مرحوم «علامه طباطبایی» فیلسوف و مفسر بزرگ قرآن است. این کتاب مشتمل بر مجموعه مذاکرات و مکاتبات سال ۱۳۲۸ می باشد.

ص: ۱۰۱

(۱۴۳) شیعه در اندلس

محمود محمد مکی، عزالدین عمر موسی، ترجمه‌ی رسول جعفریان، قم، انصاریان، ۱۳۷۶، ۱۱۱ ص.

این کتاب شامل دو مقاله است: ۱. شیعه در اندلس از آغاز فتح آن به قلم «محمود محمد مکی» ۲. تشیع در اندلس به قلم «عزالدین موسی». «مقدمات تشیع اندلسی»، «نخستین مراکز قیام‌های شیعی»، «قیام شرق اندلس»، «تصویر شیعه در کتاب عقداالفرید»، «تبلیغات سنیگری اندلسیها در مغرب»، «برپایی دولت حمودی»، «نفوذ یهود در غرناطه»، «جلوه‌های شیعه در زندگی فکری اندلس»، «آثار اندیشه‌های شیعی در تفکر اندلسی»، «ارزش اشعار شیعی اندلسی» و... فصلهای مختلف این کتاب را تشکیل می‌دهند.

(۱۴۴) شیعه در برابر معتزله و اشاعره

هاشم معروف الحسنی، ترجمه‌ی سید محمد صادق عارف، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۱، ۳۴۳ ص.

این کتاب فرقه‌های سیاسی و اعتقادی اسلامی را از زمان پیدایش با ذکر علل ظهور و معتقدات آنها شرح می‌دهد. سپس درباره تاریخ معتزله، اشاعره، مرجئه و دیگر فرق و مذاهب اسلامی بحث میکند و نظرات آنها را با شیعه مقایسه میکند. این کتاب در پنج بخش: ۱. نخستین فرقه‌های اسلامی ۲. خوارج ۳. فرقه‌های منتسب به شیعه ۴. مذاهب اعتقادی ۵. مذاهب و عقاید، تدوین شده است.

ص: ۱۰۲

(۱۴۵) شیعه شناسی از نظر فریقین

سید محمد علی کاظمینی بروجردی، تهران، ۱۳۵۲، ۲۵۶ ص.

این کتاب در سی و یک پرسش و پاسخ تدوین شده است و در پایان کتاب؛ «مضرات مسکرات و ما لشاربها من عقوبات» تألیف نویسنده نیز افزوده شده است. «چگونه علی (علیه السلام) به منزله هارون است نسبت به موسی»، «آیه مودت و دوستی با خویشان پیغمبر (صلی الله علیه و آله)» و «قطعه‌های از معتقدات شیعه نبوی، علوی»، بخشی از محورهای کتاب است.

(۱۴۶) شیعه و پایه گذاری علوم اسلامی

سید حسن صدر، ترجمه سید محمد مختاری، تهران، روزبه، ۱۳۵۷، چاپ دوم، ۲۲۵ ص.

این کتاب میکوشد تا پیشتازی و تلاشهای شیعه را در پایه‌گذاری و تأسیس علوم مختلف اسلامی بررسی کند. در فصلهای شانزدهگانه کتاب، مطالب مفیدی درباره‌ی کوششهای حکیمان و دانشمندان شیعی در تأسیس علوم هم‌چون: کلام، فقه، تاریخ، سنت، معانی، بیان، صرف و نحو و... بررسی شده است.

ص: ۱۰۳

(۱۴۷) شیعه پژوهی و شیعه پژوهان انگلیسی زبان

(۱۹۵۰ تا ۲۰۰۶ م.)

غلام احیا حسینی، زیر نظر عباس احمدوند و محسن الویری، قم، مؤسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۷، ۲۷۶ ص.

این مجموعه گزارشی منسجم از شیعه‌پژوهی در غرب در ابتدای نیمه دوم قرن اخیر به عنوان یکی از شاخه‌های شرق‌شناسی در غرب محسوب می‌شود. این اثر در نه فصل تدوین شده است. «دانشگاهها و مراکز علمی غرب»، «کتابهای منتشر شده در موضوعات مرتبط با تشیع»، «پایان نامه‌های دفاع شده مرتبط با تشیع»، «آشنایی با شیعه پژوهان» و «مراکز علمی و فرهنگی شیعیان» بعضی از عناوین این فصول می‌باشند.

(۱۴۸) شیعیان تانزانیا دیروز و امروز

امیر بهرام عرب احمدی، تهران، انتشارات بین المللی الهدی، ۱۳۷۹، ۳۴۷ ص.

نویسنده در این کتاب قصد دارد تا تحلیلی از وضعیت شیعیان در دومین کشور فقیر جهان (تانزانیا) ارائه نماید. به اعتقاد نویسنده؛ خصوصیات قومی تشیع در تانزانیا، شیعیان این کشور را به دو دسته تقسیم کرده است: ۱. شیعیان خوجه اثنی عشری هندی الاصل ۲. شیعیان دوازده امامی بومی شده. نویسنده در فصل اول، مختصات جغرافیایی و جمعیتی این کشور را ارائه می‌دهد، سپس در ادامه و در دو بخش به مباحث مرتبط با شیعیان خوجه اثنی عشری و شیعیان بومی شده می‌پردازد. «شیعیان لبنانی»، «سایر اقلیت های شیعه موجود در تانزانیا»، «ایرانیان در شرق آفریقا» و «تشیع در زنگبار» از دیگر بخشهای کتاب است.

ص: ۱۰۴

(۱۴۹) شیعیان عرب، مسلمانان فراموش شده

گراهام. ای. فولر، رند رحیم فرانکه، ترجمه‌ی خدیجه تبریزی، ناقد: علی اصغر محمدی، قم، شیعه شناسی، ۱۳۸۴، ۵۱۷ ص.

این کتاب که جزو نخستین آثار غربیان با موضوع شیعیان عرب است، در سال ۱۹۹۹ میلادی در نیویورک منتشر شده است و از سبک نگارش کاملاً تحقیقی و چشمگیری برخوردار است. عناوین فصلهای کتاب عبارتند از: «هویت شیعی»، «شیعیان عرب و حکومت های سنی»، «مطالبات و استراتژی های شیعیان»، «ارتباط شیعیان عرب با ایران»، «شیعیان عراق»، «شیعیان بحرین»، «شیعیان کویت»، «شیعیان عربستان سعودی»، «شیعیان لبنان»، «شیعیان و غرب»، «نتیجه گیری و پیوست» و «انشعابات در تشیع».

(۱۵۰) شیعه بنیان گذاران فرهنگ اسلام

سید حسن صدر، علی مشتاق عسکری محلاتی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۱، ۶۸۰ ص.

نویسنده‌ی این اثر سعی کرده است تا پیشگامی شیعه و عالمان آن را در تأسیس علوم مختلف بررسی نماید. پیشگامی شیعه در علوم فقه، نحو، صرف، شعر، حدیث و غیره برخی عناوین فصل های چهاردهگانه کتاب را تشکیل می دهد.

ص: ۱۰۵

(۱۵۱) شیعه در تاریخ ایران

(شیعه چه می گوید و چه می خواهد؟)

سید رضا نیازمند، تهران، حکایت قلم نوین، ۱۳۸۲، ۷۰۰ ص.

این کتاب با رویکردی تاریخی از پیدایش مذهب شیعه شروع می شود و در ادامه به مهمترین وقایع تاریخی تا پیروزی انقلاب اسلامی می پردازد. «پیدایش مذهب شیعه»، «حکومت عباسیان»، «مذاهب چهارگانه تسنن»، «قیام مختار ثقفی»، «قیام مردم طبرستان»، «قیام اسماعیلیه»، «ایجاد علم اصول»، «ورود علامه محمد باقر مجلسی به سیاست»، «شروع مخالفت با صوفیه»، «شیعه بعد از صفویه»، «مراجع تقلید از اول قاجار تا انقلاب اسلامی» و... از جمله محورهای کتاب می باشند. کتاب در پایان دارای پیوست عکس، جدول و نمودار می باشد.

(۱۵۲) شیعه در هند

سید عباس اطهر رضوی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۶، دو جلد، ۶۸۰ ص.

این کتاب در دو جلد تدوین شده است. جلد اول حاوی وقایع تاریخی از دوران حضرت محمد (صلی الله علیه و آله) تا شهادت قاضی نورالله شوشتری است. فصلهای مبارزات شیعه برای بقا در هند شمالی، علمای شیعه، کمکهای شیعه به فلسفه علم و ادبیات در هند، ذکر فاجعه کربلا و شیعه و تجددگرایی در جلد دوم گردآوری شده است. مؤلف می کوشد تا نقش شیعیان را در به وجود آوردن تمدن امروز هند ترسیم کند.

ص: ۱۰۶

(۱۵۳) شیعه و جهان فردا

آیت قنبری، قم، زمزم هدایت، ۱۳۸۴، ۲۲۳ ص.

این اثر پژوهشی است درباره آینده جهان از دیدگاه منابع شیعه. بخش اول کتاب به «نظریه‌های مربوط به سیر تحول تاریخ» اختصاص دارد. «ادیان و آینده جهان» و «آینده جهان در نگاه شیعه»، عناوین بخشهای دوم و سوم را تشکیل می دهند.

(۱۵۴) شیعه و زمامداران خودسر

محمدجواد مغنیه، ترجمه ی مصطفی زمانی، قم، {بی نا} ، {بی تا} ، چاپ دوم، ۲۶۳ ص.

استاد مغنیه نویسنده شهیر لبنانی در این کتاب همچون دیگر آثارش به سراغ رفتارهای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی

شیعه در قبال حکومت های غیر شیعی رفته و کوشیده است تا با نگاهی تاریخی، کنش و واکنش شیعه و زمامداران عصر را بررسی نماید. این کتاب در شش بخش تدوین شده است. «اختلاف مسلمانان»، «شیعیان و معاویه»، «بنی مروان»، «بنی عباس»، «شعرای شیعه در عصر بنی عباس و پس از بنی عباس»، «شیعیان و استعمار» و ... به انضمام خاتمه، برخی از عناوین فهرست کتاب می باشند.

ص: ۱۰۷

(۱۵۵) شیعیان افغانستان

محمد عزیز بختیاری، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۵، ۴۲۴ ص.

این اثر با تأکید بر جنبه های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی شیعیان افغانستان گردآوری شده است و در عین حال نویسنده از تاریخچه شیعه در افغانستان نیز غافل نبوده است. این اثر در ۹ فصل تحت عناوین: «مباحث مقدماتی»، «تاریخچه شیعه در افغانستان»، «جمعیت»، «اقتصاد و معیشت»، «سیاست»، «تعلیم و تربیت»، «نظام اجتماعی»، «فرهنگ» و «مذهب»، تدوین شده است و اطلاعات جامع و مفیدی را ارائه می دهد. کتاب دارای فهرست منابع فارسی و انگلیسی و نمایه اشخاص، اماکن و کتب می باشد.

(۱۵۶) شیعیان بغداد

(وضعیت سیاسی و اجتماعی از ورود سلجوقیان تا سقوط عباسیان)

محمد طاهر یعقوبی، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۵، ۲۸۰ ص.

این اثر در سه بخش: «بغداد و پراکندگی جغرافیایی شیعیان در آن»، «اوضاع سیاسی شیعیان بغداد» و «اوضاع اجتماعی شیعیان بغداد» تدوین شده است. نویسنده در این اثر سعی کرده است تصویری روشن از چگونگی برخورد شیعه با حکومت های وقت ارائه دهد. به همین جهت وضعیت سیاسی شیعیان را در دو مقطع؛ ۱. از سال ۴۴۷ تا ۵۷۵ قمری از ورود طغرل به بغداد تا خلافت ناصر و ۲. از ۵۷۵ تا ۶۵۶ قمری از خلافت ناصر تا سقوط بغداد که در هر دو مقطع شیعیان وضعیت متفاوتی داشته اند، بررسی نموده است.

ص: ۱۰۸

(۱۵۷) شیعیان پاکستان

محمد اکرم عارفی، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۵، ۵۷۶ ص.

این اثر به مطالعه و بررسی وضعیت کنونی شیعیان پاکستان در عرصه‌های اجتماعی و فرهنگی، اقتصادی و سیاسی می‌پردازد. در گراوری اطلاعات، از روش میدانی و کتابخانه‌ای استفاده شده است. «جمعیت شیعه»، «مذهب»، «سازمانهای مذهبی»، «آموزش و پژوهش»، «نظام اجتماعی»، «اقتصاد و فرهنگ» و «نظام سیاسی شیعیان» بخشی از فصول سه‌گانه کتاب را تشکیل می‌دهند.

(۱۵۸) شیعیان خوجه در آئینه تاریخ

زهرا روغبی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۷، ۱۶۸ ص.

این کتاب حاصل گزارشی است که نویسنده به دلیل موقعیت کاری در نایروبی و لندن از فعالیت‌های اجتماعی و مذهبی جماعت شیعه اثنی عشری «خوجه» ارائه می‌دهد. این کتاب شرحی مبسوط و تصویری جامع از این گروه ارائه می‌نماید. این کتاب در چهار فصل به همراه مقدمه‌ای کوتاه اما راهگشا درباره‌ی تاریخ تشکیل این گروه، تدوین شده است. «تشکیلات داخلی شیعیان خوجه اثنی عشری»، «ورود اسلام به آفریقا»، «فهرست جماعات عضو فدراسیون جهانی شیعیان خوجه اثنی عشری»،

«فهرست شخصیت‌های برجسته شیعیان خوجه اثنی عشری» و «طرح استراتژیک فدراسیون جهانی شیعیان خوجه اثنی عشری» عناوینی از فهرست کتاب را تشکیل می‌دهند.

ص: ۱۰۹

(۱۵۹) شیعیان در جهان عرب مدرن

(عربستان سعودی)

فؤاد ابراهیم، ترجمه‌ی رضا سیم بر، تهران، نشر دانشگاه امام صادق (علیه السلام) و پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۸۷، جلد اول، ۴۰۴ ص.

این کتاب به تحلیل اوضاع شیعیان در استان شرقی عربستان سعودی می‌پردازد. «شیعیان در استان شرقی تحت حاکمیت سعودی»، «هویت شیعیان استان شرقی»، «ظهور جنبش اسلام‌می‌شیعه (۱۹۶۸-۱۹۷۹)»، «دهه انقلابی (۱۹۷۹-۱۹۸۹)»، «از گزینه انقلابی تا گزینه رفرم (۱۹۸۹-۱۹۹۳)»، «قرارداد (۱۹۹۳)»، «مصالحه و نگرش‌های تکاملی (۱۹۹۳ تا کنون)» عناوین فصول هفت‌گانه جلد اول کتاب می‌باشد.

(۱۶۰) شیعیان در عرب مدرن

(عراق، لبنان و حوزه خلیج فارس)

اسحاق نکاست، ترجمه‌ی ارسالان قربانی شیخ نشین، تهران، دانشگاه امام صادق (علیه السلام) و پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ۱۳۸۷، جلد دوم، ۲۶۰ ص.

این کتاب تحلیلی از اوضاع شیعیان در عراق، لبنان و کشورهای حوزه خلیج فارس ارائه می‌دهد. «مسئولیت گذشته»، «سیاست بازدارندگی در خلیج فارس»، «کشمکش قدرت در عراق»، «احیاء مکتب شیعه در لبنان» و «آرزوها و واقعیتها»، عناوین فصول پنج‌گانه جلد دوم کتاب را تشکیل می‌دهد.

ص: ۱۱۰

رایین رایت، ترجمهی علی اندیشه، تهران، قومس، ۱۳۷۲، ۱۸۰ص.

این کتاب دربردارنده یادداشتها و برداشتهای شخصی «رایین رایت» خبرنگار آمریکایی از اوضاع خاورمیانه، اسلام و انقلاب اسلامی ایران است که در چارچوب حوادث ارائه می گردد. نویسنده در بخش نخست کتاب با عنوان «اسلام بر جهان مسلط خواهد شد» بیان میکند که کتابش، تحقیقی مقدماتی دربارهی چند حادثه و اشخاص مرتبط با آن حوادث است. هدف او نشان دادن جهت و گرایش و نقش دائماً در حال تغییر ایران است، وی ادامه می دهد که قصد دارد تا به اشتباهات سیاستمداران غربی اشاره کند، سیاستمدارانی که با بنیادگرایان فقط به این دلیل روی مخالفت و مبارزه نشان میدهند که نمیتوانند مبانی عقیدتی آنان را درک کنند.

«بزرگترین مبارزه بر سر قدرت بعد از جنگ جهانی دوم»، «سلام زینت مرد است»، «این همان راه خون است»، «به آمریکاییان بگوئید»، «ما آن علامت سؤال بزرگ هستیم»، «سفیران واقعی مرگ»، «اسرائیل و شیعیان» و «تروریسم یک بیماری مسری است»، عناوین فصلهای کتاب را تشکیل میدهند.

ص: ۱۱۱

نقد مبانی مکتب تفکیک بر اساس تقریر حجت الاسلام و المسلمین سیدان (دفتر اول)، محمد حسن و کیلی، {بی جا}، ۱۴۲۹ق، ۳۴۴ ص.

این کتاب در نقد مبانی فکری مکتب تفکیک گردآوری شده است. فصل اول حاوی نکاتی پیرامون استفاده از مدارک نقلی در اصول عقائد میباشد. فصل دوم بررسی قسمتی از روایات جمع آوری شده در مبحث صراط است. فصل سوم به شرح سخنان ملا-صدرا در مسأله صراط پرداخته و در فصل چهارم عبارت کتاب معاد در نقد نظر ملا صدرا و اثبات تغایر آن با مکتب وحی نقل شده است.

(۱۶۳) ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) از دیدگاه اسلام

(مذاهب و ملل جهان)

سید اسد الله هاشمی شهیدی، قم، انتشارات مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۷، چاپ چهارم، ۴۵۶ ص.

نویسنده در این پژوهش کوشیده است تا عقیده به منجی و مصلح جهانی را در ادیان الاهی و مکتبهای مختلف فکری پی گیرد و ضمن ارائه دیدگاه هر یک از مذاهب، اصالت اعتقاد به ظهور منجی و انتظار او را اثبات نماید. این کتاب در دوازده بخش تدوین شده است. «مسأله مهدویت و اندیشه ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)»، «نوید اسلام درباره ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)»، «شناخت مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه)»،

«اعتراف دانشمندان اهل تسنن به صحت احادیث مهدی (عجل الله تعالی فرجه)»، «مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه) در گفتار دانشمندان اهل تسنن»، «قضاوتهای نادرست و داوری حساب نشده»،

«مسأله انتظار حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) و نویدهای ظهورش در قرآن کریم»، «نویدهای ظهور مبارک حضرت

مهدی (عجل الله تعالی فرجه) در کتابهای مقدس ادیان و اخبار اهل بیت (علیهم السلام)، «دین آینده جهان»،

«جهان پیش از ظهور سیمای راستین» و «ظهور مبارک حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)»، عناوین بخشهای کتاب می باشد.

(۱۶۴) عالمان شیعه

رحیم ابوالحسینی، قم، مؤسسه شیعه شناسی، ۱۳۸۴، ۲جلد.

مقصود

از عالم در این کتاب شخصی است که در یک رشته علمی صاحب تخصص و دارای رسالات و کتاب بوده و در منابع معتبر از او به عنوان عالم یاد شده است. نویسنده تلاش کرده است تا همه اطلاعات موجود درباره یک عالم شیعی مشخص را جمع آوری کند. نویسنده در جلد اول به عالمان سده سوم از سال ۲۵۵ تا ۲۹۹ هـ.ق. پرداخته و در جلد دوم کتاب، عالمان سده چهارم از سال ۳۰۰ تا ۳۹۹ هـ.ق. را معرفی کرده است.

(۱۶۵) عدۀ الداعی به انضمام رساله شوق الحبيب

جمال الدین احمد ابن فهد حلی، ترجمهی حسین فشاهی، مشهد، کتابفروشی جعفری، {بیتا}، ۳۵۲ص.

این کتاب یکی از آثار اخلاق و عرفان می باشد و به ادعای مترجم، قصد دارد تا رابطه بین خالق و مخلوق را اصلاح نماید. «در ادب»، «در ترغیب به دعا»، «در فضیلت نماز شب»، «در ترک حرص»، «در موضوع اسراف»، «مقایسه دنیا و آخرت»، «در توبه از گناهان»، «در عیادت مریض»، «در ذکر»، «در خواص متفرقه قرآن» و... بخشی از عناوین فهرست کتاب را تشکیل می دهند.

ص: ۱۱۳

(۱۶۶) عرفان در دیوان منسوب به امام علی (علیه السلام)

رؤیا موسوی گرمارودی، تهران، میترا، ۱۳۸۶، ۱۸۴ص.

نویسنده در این کتاب سعی دارد تا در هفت فصل اشعاری را از حضرت امیر (علیه السلام) که دارای مضامین عرفانی (نظری و عملی) می باشند بررسی نماید. نویسنده با اعلام این مطلب که از میان هفده شرح موجود بر اشعار منسوب به امام علی (علیه السلام) تنها چهار کتاب ترجمه شده است و از آن میان فقط شرح میبیدی (قرن دهم) شرحی نیمه ادبی و نیمه عرفانی است، هدف خود را پژوهشی عرفانی- شیعی درباره‌ی دیوان منسوب به حضرت امیرالمؤمنین بیان می دارد. نویسنده در فصل اول به تاریخچه دیوانهای مختلف منسوب به حضرت پرداخته است و در شش فصل بعدی به «مفاهیم مهم عرفانی در اشعار مولی»، «دین در اشعار مولی (شریعت و طریقت)»، «مصادقهای شعری درباره‌ی انسان کامل»، «مناجات»، «ذکر»، «ادب»، و... پرداخته است.

(۱۶۷) عرفان شیعی چراغ پر فروغی که علی (علیه السلام) در تاریخ افروخت

کریم فیضی تبریزی، {بی جا}، شکوفه یاسی، ۱۳۸۰، ۲۷۲ص.

این کتاب با هدف شناسایی بهتر و بیشتر عرفان شیعی در پنج فصل تنظیم شده است: ۱. کلیاتی درباره عرفان ۲. عرفان اسلامی ۳. موج قهقرا ۴. پیدایش عرفان شیعی ۵. نگرشی بر تداوم عرفان شیعی.

ص: ۱۱۴

(۱۶۸) عصر ظهور

علی کورانی، ترجمهی عباس جلالی، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۱، ۴۱۲ص.

نویسنده کتاب که از نویسندگان ادیب لبنانی است، در این کتاب کوشیده است تا تحلیلی پیرامون وقایع و حوادث دوران ظهور حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) ارائه دهد. وی در بخشهایی از کتاب، به نقش اقوام مختلف در دوران ظهور پرداخته است که از آن جمله نقش رومیان، ترکان و یهودیان است. «ایرانیان و نقش آنان در دوران ظهور اعراب و نقش آنان در دوران ظهور»، «نهضت ظهور مقدس»، «سیمای حکومت جهانی امام مهدی (عجل الله تعالی فرجه)»، «حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)

از دیدگاه شیعه»، «مهدی (عجل الله تعالی فرجه) منتظر از دیدگاه اهل سنت» از دیگر عناوین فهرست کتاب هستند.

(۱۶۹) علم الیقین فی اصول الدین

ملاحسن فیض کاشانی (۱۰۹۱-۱۰۰۶ ق)، حسین استاد ولی، تهران، انتشارات حکمت، ۱۳۷۹، جلد اول، ۶۹۱ ص.

جلد نخست این کتاب در سه مقصد: ۱. شناخت خدای متعال ۲. شناخت فرشتگان ۳. شناخت کتابهای آسمانی و رسولان الهی، تدوین شده است. مخاطبان این کتاب را چنان که مرحوم فیض در مقدمه متذکر میشود، طبقه متوسط بوده است و ایشان ادامه میدهد که در صورت تعمق در تبیین بهتر میتوان به کتاب دیگر یعنی «عین الیقین فی اصول الدین» مراجعه کرد. مرحوم فیض در این کتاب در هر باب پس از ذکر شواهد نقلی به تأویل و تبیین آنها میپردازد و کلام خود را با مثالها و شواهدی از کلام بزرگان و عرفا قوام میبخشد.

ص: ۱۱۵

(۱۷۰) علی نامه

(منظومه های کهن)

ربیع، تصحیح رضا بیات و ابوالفضل غلامی، تهران، مرکز پژوهشی میراث مکتوب، ۱۳۸۹، ۵۷۳ص.

علی نامه منظومه ای شیعی و بازمانده از سده پنجم هجری است که شاعری با نام یا تخلص «ربیع» آن را در سال ۴۸۲ هجری سروده است؛ از سراینده آگاهی زیادی در دست نیست، فقط می دانیم وی در سال ۴۲۰ هجری زاده شده و این منظومه را احتمالاً در خراسان سروده و به «علی ابن طاهر عربی»، حاکم سبزوار، تقدیم کرده است. این منظومه حماسی در دو دفتر به نظم درآمده است.

(۱۷۱) عنایات حضرت مهدی موعود (عجل الله تعالی فرجه) به علما و مراجع تقلید

علی کریمی جهرمی، مشهد، مؤسسه نشر و تبلیغ، ۱۳۶۶، ۱۲۸ص.

نویسنده در این اثر قصد دارد تا پیرامون دو محور بحث کند: ۱. آیا در زمان غیبت کبری امکان شرفیابی به حضور حضرت حجت وجود دارد یا نه؟ ۲. علما و مراجع بزرگی که به این کرامت الاهی دست یافته‌اند. مهمترین اشاره کتاب این است که مرجعیت شیعه؛ همواره در محور معنویات و اتصال به امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) بوده است.

ص: ۱۱۶

(۱۷۲) غالیان

(کاوشی در جریانها و برآیندها تا پایان سده سوم)

نعمت الله صفری فروشانی، مشهد، بنیاد پژوهش های آستان قدس رضوی، ۱۳۷۸، ۴۱۲ ص.

موضوع این اثر، غلات و تأثیر آنان در افکار و عقاید و تاریخ شیعه است. نویسنده سعی کرده است جریان غالیگری و انتساب آنان به شیعه را به عنوان مظلومیت فرهنگی شیعه واکاوی کند. نویسنده در فصل اول کتاب کلیاتی همچون غلو در روایات و آیات قرآن و تاریخ ادیان را بررسی نموده است و در فصل دوم به بررسی نقش غلات در تاریخ پرداخته است. فصل سوم به بحث غلات در آینه عقیده و عمل اختصاص دارد و در فصل چهارم تأثیرات غلات بر تاریخ شیعه بررسی شده است. کتاب در پایان، فهرست مکانها، کتابها، روایات و اعلام نیز دارد.

(۱۷۳) غدیر در احساس ملت ها

(مقالات دانش پژوهان غیر ایرانی درباره غدیر)

با همکاری مدرسه عالی امام خمینی، قم، دلیل ما، ۱۳۸۲، ۴۶۴ ص.

این اثر شامل مجموعه مقالاتی است که در سال ۱۴۲۳ قمری تحت برنامه های همایشی با عنوان «غدیر در احساس ملتها» ارائه شده است. این مجموعه شامل ۲۱۴ خلاصه مقاله از نویسندگان کشورهای مختلف است.

ص: ۱۱۷

(۱۷۴) غدیر در آینه قرآن

شیخ علی الکورانی العاملی، ترجمه‌ی محمد حسین شمسایی، تهران، دستان، ۱۳۸۷، ۴۶۴ص.

نویسنده در این کتاب به شرح واقعه غدیر از دیدگاه آیات مرتبط با آن می‌پردازد و آیات ۳ و ۶۷ سوره مائده و آیه ۱ سوره مبارکه معارج را که در ارتباط تنگاتنگ با خطبه غدیر قرار دارند شرح و بسط می‌دهد. نویسنده در این کتاب ضمن روایت تفاسیر و احادیث، سعی کرده است که به ثبت قرآنی این حدیث در اثری جامع بپردازد.

(۱۷۵) غلو

(درآمدی بر افکار و عقاید غالیان در دین)

نعمت الله صالحی نجف آبادی، تهران، انتشارات کویر، ۱۳۸۴، ۱۸۴ص.

نویسنده در این کتاب سعی دارد تا به بازشناسی نقش غالیان و انحراف جریان فکری آنان بپردازد. نویسنده در فصل اول به معرفی غالیان و غلو به عنوان یک جریان فکری انحرافی پرداخته است. «مثلث شوم»، عنوان فصل دوم کتاب است که در آن به بررسی نقش کسانی می‌پردازد که تحت تأثیر علاقه‌مندی شدید به ائمه (علیهم السلام)، راه افراط در پیش گرفته‌اند، ضمن این که نقش و شخصیت ابوالخطاب و مغیره بن سعید را در فصول قبل توضیح داده است.

ص: ۱۱۸

انصاری بویراحمدی، علی، قم، مجمع جهانی شیعه شناسی، انتشارات آشیانه مهر، ۱۳۹۰، چاپ اول، ۱۴۶ ص.

این کتاب در دو بخش و پنج فصل به بحث دقیق در مورد زوایای غلو و عوامل پیدایش آن پرداخته است. در بخش اول این کتاب با عنوان شناخت غلو که مشتمل بر سه فصل کلیات، عوامل و اسباب غلو و عقاید غلات است، در مورد چیستی غلو و اساس به وجود آمدن آن مطالبی آمده است.

فصل دوم در مورد عوامل و اسباب غلو، از جمله: موضوع عکس العمل، ضعف خداشناسی، توجیه عقیده، جهل و ناآگاهی، تحریک دشمنان و معاندان اسلام، دوستداری و عاشقی مفرط، شیادی رندان، زمینه سازی جهت پذیرش غلو، احساسات افراطی بدون منطق و استدلال به بحث و بررسی پرداخته است.

در فصل سوم از بخش اول این کتاب با عنوان «عقاید غلات»، عقیده به تناسخ، عقیده به تشبیه، مهمترین دلایل اعتقاد به تشبیه، عقیده به حلول، عیده به تفویض، خرافات اهل غلو، پیامدهای خطرناک غلو، مصداقی از غلات واقعی، فرقه های غلات، خلق فرقه جهت اتهام غلو به شیعیان، مهمترین دلایل براءت و بیزاری تشیع از غلو و غالیان را مورد بحث قرار داده است.

استاد انصاری بویراحمدی در بخش دوم با عنوان غلو و تشیع مشتمل بر دو فصل به بحث در مورد ریشه و بنیادهای مختلف غلو اشاره کرده است.

در فصل اول از بخش دوم با عنوان «غلات منتسب به تشیع» به شرح غلات منتسب به تشیع (فرقه های ساختگی)، فرقه سبئیه (افسانه عبدالله بن سبأ)، جریان افسانه موهوم «عبدالله بن سبأ»، «فرقه مختاریه یا کیسانیه»، عقاید منسوب به مختار، اقسام قضا، راویان و منابع

حدیث مهدویت: الف) راویان، ب) منابع، نتیجه قیام مختار، فرقه «زُراریه»، فرقه «بدائیه»، عمار یاسر اهتمام ورزیده و نکات قابل توجهی را ارائه نموده است.

در فصل دوم از بخش دوم این کتاب، غلو از دیدگاه تشیع، مبارزه پیشوایان تشیع با غلو، غلو از دیدگاه علماء و متفکرین تشیع، انگیزه نسبت دادن غلو به شیعیان، انگیزه غلو به راویان و محدثان شیعه، تهمت و افتراء نسبت به تشیع، دیدگاه علمای تشیع نسبت به غلو و غلو کنندگان، نسبت غلو حتی به اهل بیت (علیهم السلام)، اعترافات برخی بزرگان معاصر اهل تسنن بررسی شده است.

(۱۷۷) فارس در دوره آل بویه

محمد رویگر، شیراز، انتشارات اوند اندیشه، ۱۳۸۸، ۱۰۴ ص.

این کتاب اطلاعات کاملی از دوران حکومت آل بویه بر فارس در اختیار خوانندگان قرار می دهد و به بررسی اوضاع اجتماعی و فرهنگی فارس در دوران آل بویه می پردازد. کتاب دارای تصویر و فهرست منابع و مآخذ است.

ص: ۱۲۰

(۱۷۸) فدک

رضا استادی، قم، نشر قدس، ۱۳۸۳، ۴۶۳ ص.

این کتاب شامل موضوعات مختلفی از جمله فدک می باشد که همگی در ارتباط با ائمه (علیهم السلام) می باشند. «سیمای پیامبر (صلی الله علیه و آله) در قرآن»، «صلح امام حسن (علیه السلام)»، «فدک»، «ثمرات قیام امام حسین (علیه السلام)»، «نصوص شیخ مفید یا کفایه الاثر خزاز»، «حضرت عبدالعظیم (علیه السلام)» و... از موضوعات کتاب می باشند.

(۱۷۹) فرقه های اسلامی و مسأله امامت

عبدالله بن محمد ناشی اکبر، ترجمه ی علیرضا ایمانی، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب، ۱۳۸۶، ۲۷۲ ص.

این اثر ترجمه ی کتاب «مسائل الامامه و مقتطفات من الکتاب الاوسط» منسوب به ناشی اکبر، متوفای او اخر قرن سوم هجری است که در آن چالش های فرقه ای درباره ی مسأله امامت و دیگر مسائل کلامی را به تصویر کشیده است. از ویژگی های این کتاب انضمام متن عربی این دو اثر کهن به کتاب است.

(۱۸۰) فروغ ولایت در دعای ندبه

صافی گلپایگانی، {بی جا}، {بی نا}، ۱۳۹۲ ق، ۱۵۵ ص.

در این کتاب بررسیهایی پیرامون دعای ندبه صورت پذیرفته است.

«دعا»، «دعای ندبه»، «امام صادق و ندبه بر حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)»، علاوه بر بررسی این موضوعات، در این کتاب مجموعاً به چهارده پرسش پاسخ داده شده است.

ص: ۱۲۱

(۱۸۱) فرهنگ غدیر

جواد محدثی، قم، نشر معروف، ۱۳۸۶، ۶۵۶ ص.

فرهنگ غدیر، نوعی دائرة المعارف و فرهنگنامه الفبایی است که دانستیهای ضروری، لازم و مهم را در قلمرو تشیع و شیعه و آنچه به موضع امامت، ولایت، غدیر خم، امیرالمؤمنین، اهل بیت، مذهب جعفری و... مرتبط است به صورت فشرده، مستند و دور از حاشیهروی ارائه میدهد. محتوای کتاب تنها در بعد کلامی و اعتقادی و تاریخی تشیع و واقعه غدیر خلاصه نمیشود، بلکه موضوعات، مفاهیم و اصطلاحات، وقایع کتابها، آیات، احادیث، اشخاص، اعلام، رمزا و نمادها، عادات و سنتها، گروهها و فرقهها و هر آنچه به نوعی مرتبط با موضع غدیر است را در برمیگیرد. و این تنوع ابعاد، جنبهی کاربردی کتاب را می افزاید. انضمام مباحث کتاب، به صورت الفبایی است. از این رو فهرستی موضوعی و تفکیک شده در آخر کتاب آمده تا استفاده از مباحث را آسانتر کند.

(۱۸۲) فضائل الشیعه

شیخ صدوق، تصحیح و ترجمهی دکتر امیر توحیدی، {بی جا}، {بی تا}، ۸۵ ص.

این اثر، تصحیح کتاب فضائل الشیعه شیخ صدوق است که بر اساس نسخ خطی آن صورت پذیرفته است. کتاب در بردارندهٔ چهل و چهار حدیث با ترجمه و اعراب گذاری می باشد.

ص: ۱۲۲

(۱۸۳) فهرست وارہ ایرادات و شبہات علیہ شیعیان در ہند و پاکستان

سید کمال حاج سید جوادی، مرکز بازشناسی اسلام و ایران، ۱۳۷۵، ۱۷۱ ص.

این کتاب کہ بہ ہمت معاونت پژوهشی و آموزشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و بہ اہتمام مرکز بازشناسی اسلام و ایران در دوازده فصل تہیہ شدہ است، در صدد تشریح، تبیین و نمایاندن گوشہای از فعالیتها و اقدامات برخی از عالمنمایان اہل تسنن ہند و پاکستان است کہ سالہای ۱۳۵۷-۱۳۷۲ در این دو کشور شکل گرفتہ است. شیعیان شبہ قارہ ہند و پاکستان، اقلیت مظلومی را تشکیل میدہند کہ در طول تاریخ این سرزمین، ہم از سوی حاکمان و ہم از سوی عالمنمایان مورد ہجوم بودہاند. آنان ہموارہ ایران و روحانیون بیداردل ایرانی را معلم، مرشد، پناہگاہ و حامی خود دانستہ و مرجعیت شیعہ ایران بہ آنها عنایتها و مساعدتہا داشتہ است. در مقدمہ کتاب، با اشارہ بہ این کہ از سالہای پس از پیروزی انقلاب اسلامی، مقابلہ با فکر دینی احیا شدہ و اشکال مختلفی بہ خود گرفتہ است کہ یکی از این مبارزات، مقابلہ با شیعہ و تفکر شیعی است کہ در سالہای اخیر دامنہ وسیعی یافتہ و مجموعہای از نوشتہهای مختلف ضد شیعی را بہ وجود آورده است. دلیل این مقابلہ را میتوان در جوہرہی اعتقادات شیعی جستجو نمود. انتشار دہندگان این کتاب بر این باورند کہ گسترہ و حجم کتابها و مقالات ضد شیعی منتشرہ شدہ گویای این مطلب است کہ بیتفاوتی نسبت بہ این مطلب با توجہ بہ خصوصیات و موقعیت شیعیان ہند و پاکستان بہ احتمال قوی در تضعیف اقلیت شیعہ مؤثر خواهد بود، و بہ ہمین دلیل در صدد نشر و تشریح فعالیتہای ضد شیعی بر آمدہاند.

ص: ۱۲۳

عناوین فصلهای کتاب به این شرح است:

فصل اول: ایرادات اهل سنت شبه قاره نسبت به دیدگاه شیعیان درباره قرآن.

فصل دوم: دیدگاه برخی از اهل سنت درباره احادیث مربوط به امامت و ولایت.

فصل سوم: تشیع در نگاه گروهی از عالم نمایان اهل سنت شبه قاره.

فصل چهارم: تحریفات برخی از عالم نمایان اهل سنت دربارهی چند واقعه تاریخی.

فصل پنجم: عقاید اهل سنت پاکستان و هند دربارهی همسران و دختران پیامبر (صلی الله علیه و آله).

فصل ششم: نظرات اهل سنت شبه قاره درباره ابوطالب.

فصل هفتم: ولایت و امامت در نزد گروهی از اهل سنت.

فصل هشتم: دیدگاه اهل سنت در باب خلفای راشدین.

فصل نهم: عقاید اهل سنت شبه قاره درباره فضائل اصحاب و تابعین.

فصل دهم: مدعیات اهل سنت پیرامون بدعت در سنن مذهبی شیعیان.

فصل یازدهم: نظرات عالمان اهل سنت شبه قاره درباره احکام در نزد شیعیان.

فصل دوازدهم: نظرات برخی از اهل سنت پاکستان و هند درباره امام خمینی.

از ویژگیهای فصلهای کتاب، دستهبندی نظرات ذیل موضوع و فهرست کتب منتشر شده دربارهی موضوع است. کتاب در پایان دارای فهرست اعلام میباشد.

ص: ۱۲۴

(۱۸۴) فیض القدير يا خلاصه عبقات الانوار (پيرامون حديث غدیر)

میر حامد حسین، حاج شیخ عباس قمی، ترجمه رضا مختاری، سید علی میرشریفی، قم، مؤسسه در راه حق، {بی تا}، ۴۶۲ ص.

این اثر همان «عبقات الانوار» میر حامد حسین است که توسط حاج شیخ عباس قمی خلاصه شده و به «فیض القدير فيما يتعلق بحديث الغدير» معروف شده است. نویسنده در مقصد اول به اثبات تواتر حدیث غدیر و رد اشکالات فخر رازی و مقلدین او و در مقصد دوم به بیان دلالت حدیث غدیر بر امامت حضرت امیر (علیه السلام) پرداخته است.

(۱۸۵) قیام سبز جامگان

(مهاجرت و نهضت سادات علوی در ایران از آغاز تا تأسیس حکومت علویان طبرستان)

بهاء الدین قهرمانی نژاد شائق، تهران، چاپ و نشر بین الملل، ۱۳۸۶، ۲۴۴ ص.

نویسنده در این رساله سعی کرده است تا تصویری از گرایش مردم ایران به علویان ارائه دهد. «زمینه ها و عوامل»، «زمینه های پذیرش مکتب اسلام و اهل بیت (علیهم السلام)»، «سیری در مهاجرتها»، «نهضتها و آثار و نتایج آن»، «شیوه های مهاجرت»، «قیام های علویان در حجاز، عراق و ایران» و «آثار و نتایج مهاجرت»، به ضمیمه فهرست آیات و احادیث، برخی عناوین کتاب را تشکیل می دهند.

ص: ۱۲۵

(۱۸۶) قیام مهدی (عجل الله تعالی فرجه) از دیدگاه جامعه‌شناسی نهضت‌ها

دکتر علی قائمی، تهران، قائم، {بی تا}، ۱۵۵ ص.

نویسنده در این اثر سعی کرده است تا از دیدگاه جامعه‌شناسی به تحلیل نهضتها به ویژه قیام حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) بپردازد. وی سعی کرده است در چندین گفتار کوتاه از تعریف مفهوم جامعه‌شناسی و نهضت، مسیری منطقی را برای بررسی جامعه‌شناسی قیام حضرت ولی عصر (عجل الله تعالی فرجه) ارائه نماید. «تعریف جامعه»، «ظهور نهضت»، «جهان در عصر قیام حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه)»، «تهدید و انذار»، «جنگ و درگیری»، «نقش آگاهی در نهضت» و... از جمله محورهای کتاب هستند.

(۱۸۷) کاشان در مسیر تشیع

مصطفی صادقی، قم، مؤسسه شیعه‌شناسی، ۱۳۸۶، ۲۰۸ ص.

بررسی نحوه ی ورود تشیع به کاشان موضوع کتاب می باشد. نویسنده در فصل اول با عنوان «کلیات تحقیق»، به منابع و وجه تسمیه (نامگذاری) کاشان و در فصل دوم به موضوع اصلی کتاب و نحوه ورود تشیع به شهر مذکور پرداخته است. در فصل سوم به نحوه ی گسترش تشیع در کاشان و در گزارش پایانی از فرضیه و مشکلات تحقیق سخن گفته است.

ص: ۱۲۶

(۱۸۸) کتاب ایران، سوگواری های مذهبی در ایران

محمدصادق فرید، تهران، الهدی، ۱۳۸۵، ۲۸۰ ص.

در این پژوهش که تحقیقی مردم‌شناسانه و جامعه‌شناختی در آداب و رسوم مردم ایران با تأکید بر مراسم سوگواری مذهبی تلقی می‌شود، نویسنده به ریشه‌های آداب و رسوم ایرانی در مذهب تشیع پرداخته است. مؤلف در بخش اول به ریشه‌های سوگواری و کارکردهای آن در جامعه و در بخش دوم به سیر تکوینی سوگواری از گذشته تا امروز پرداخته است.

«سوگواری، یک نهاد انسانی»، «سیر تکوینی سوگواری در ایران»، «عناصر اصلی سوگواری در ایران، مکان، ابزارها، علامت‌ها»، «تأثیر سوگواری بر هنر و ادبیات در ایران» و «انواع سوگواری و ساختار آن در ایران»، عناوین بخش‌های پنجگانه کتاب را تشکیل می‌دهند. در بین آداب و رسوم، «تعزیه» سهم بیشتری را به خود اختصاص داده است. کتاب در پایان دارای فهرست اعلام، منابع و مآخذ است.

(۱۸۹) کلام شیعه، ماهیت، مختصات و منابع

محمد رضا کاشفی، قم، نشر پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۶، ۲۸۳ ص.

بازپژوهی کلام اسلامی و بازنگری تحلیلی آثار و آرای متکلمان بزرگ مسلمان در قالب بررسی و سیر تطور کلام شیعی از اهداف تدوین این اثر بوده است. «کلام شناسی»، «شیعه شناسی»، «کلام شیعه»، «کلام شیعه تأثیرگذار یا تأثیرپذیر» و «منبع شناسی کلام شیعه»، به همراه منابع و فهرست آیات و روایات، عناوین فصول کتاب را تشکیل می‌دهند.

ص: ۱۲۷

(۱۹۰) کوفه، پیدایش شهر اسلامی

هشام جعيط، ترجمه ابوالحسن سرو قد مقدم، مشهد، بنياد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی، ۱۳۷۲، ۴۴۲ ص.

نویسنده این اثر کوشیده است تا تاریخ کوفه (نخستین شهر بزرگ عربی خارج از عربستان که با فتوحات عرب، سیاسی شده) را بررسی کند. نویسنده سعی دارد تا گفت و شنودی میان تمدن پس از اسلام با تمدنهای قبل از اسلام آن منطقه را بیان کند و برای شناخت بهتر کوفه به پرسشهایی دربارهی بصره، واسط و بغداد پرداخته و کوشیده است تا نحوه پیدایش شهرهای اسلامی را به طور کلی به رشته تحریر درآورد، از این رو اثر حاضر یکی از پژوهشهای مونوگرافیک [تک نگاری] دقیق و اندیشمندانه است. عناوین بخشهای کتاب عبارت است از:

بخش اول: فتح عراق از سوی اعراب و بنیانگذاری کوفه.

بخش دوم: چشم انداز اولیه شهر.

بخش سوم: شرقشناسی و شهر اسلامی.

بخش چهارم: تأثیرات از بابل تا مکه.

بخش پنجم: شهرسازی و اسکان، اوج تاریخی.

بخش ششم: توسعه و تکامل.

بخش هفتم: آیا کوفه نمونهی اولیهی شهر اسلامی است؟

نتیجه: چهره شهر کوفه، سرنوشت و فرجام آن.

کتاب در پایان دارای نمایه و کتابشناسی است.

ص: ۱۲۸

(۱۹۱) گرایش ها و مذاهب اسلامی در سه قرن نخست هجری

(ترجمه‌ی کتاب الزینه)

ابو حاتم رازی، ترجمه‌ی علی آقا نوری، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب، ۲۵۵، ۱۳۸۲ ص.

این کتاب ترجمه‌ی بخش سوم کتاب «الزینه» ابوحاتم رازی است که کتابی مرجع در شرح واژه‌های مهم و کاربردی قرآن به شمار می‌رود. این بخش یکی از کهنترین منابع درباره‌ی مذاهب و گرایشهای اسلامی به شمار می‌رود. ابو حاتم کوشیده است به صورت بی طرفانه، اطلاعات دقیقی درباره گروههای اسلامی ارائه نماید. «فرقه‌های شیعه»، «غالیان»، «تناسخ‌گرایان» و «رجعت‌گرایان» محورهای این کتاب را تشکیل می‌دهند. متن عربی کتاب نیز پیوست می‌باشد.

(۱۹۲) گرایش چند شخصیت بزرگ به تشیع

محمد حسن قیسی، ترجمه‌ی محمد محمدی اشتهااردی، قم، انتشارات جواد، {ربی تا}، ۲۵۹ ص.

عنوان اصلی کتاب، «لماذا اختار هؤلاء العظماء مذهب التشيع مذهب اهل البيت (عليهم السلام)» نوشته نویسنده شهیر لبنانی «شیخ محمد حسن قیسی عاملی» است. کتاب مشتمل بر گفتار شخصیت‌های مختلف تشرف یافته به مذهب تشیع می‌باشد. نویسنده در حالی که نحوه تشرف شخصیتها را به مذهب شیعه شرح می‌دهد؛ از روایت و شرح برخی از آیات و روایات درباره مذهب تشیع نیز غافل نبوده است. «گرایش مهندسی برهمنائی هندی به تشیع»، «گرایش استاد شوبرت آلمانی به تشیع»، «گرایش مسیحی لهستانی به تشیع»، «گرایش علامه احمد امین انطاکی به تشیع» و... از جمله عناوین فهرستهای کتاب می‌باشند.

ص: ۱۲۹

(۱۹۳) گزیده آثار همایش بین المللی تشیع و خاورشناسان

به اهتمام انجمن تاریخ پژوهان، قم، خاگریز، ۱۳۸۷، ۱۸۸ ص.

این مجموعه شامل گزیده مقالات و سخنرانیهای همایش نخست (مشمول بر ده مقاله)، گزیده مقاله‌های همایش دوم (مشمول بر ۳۱ مقاله)، گفتگوها (مشمول بر پنج گفتگو) و سنتهای علمی (یک سنت) به انضمام گزیده مقالات خاورشناسان، کتابشناسی خاورشناسان و مقاله‌شناسی خاورشناسان می باشد.

(۱۹۴) گزیده مقالات کنگره امام حسین (علیه السلام) و مقاومت

گروهی از نویسندگان، تهران، سازمان اوقاف و امور خیریه، ۱۳۸۶، ۳ جلد.

این مجموعه گزیده و منتخبی از ۱۶۷ مقاله‌ی برتر کنگره‌ی «امام حسین (علیه السلام) و مقاومت» است که در سه جلد فراهم شده است. جلوه‌هایی از پایداری و استقامت در سیره عملی و قولی سالار شهیدان به قلم دکتر «احمد بهشتی»، آزادی از دیدگاه امام حسین (علیه السلام) به قلم «اکبر تسیحی»، اصول و مبانی قرآنی نهضت عاشورا به قلم «محمد علی اسدی نسب»، عاشورا در آینه تفاسیر به قلم «دکتر مرتضی رحیمی»، نماز عاشورا، سند حقانیت مقاومت حسینی به قلم «کامران شرفشاهی»، برداشت‌های انسان‌شناختی نهضت کربلا به قلم «حائری شیرازی و دکتر محمد جواد سلمان پور»، سوگواری ائمه معصومین (علیهم السلام) بر امام حسین (علیه السلام)، زنده نگه داشتن قیام کربلا به قلم «عباسعلی اخوان ارمکی»، امر به معروف و نهی از منکر، مبنای مقاومت و قیام امام حسین (علیه السلام) به قلم «دکتر محمد جواد سلمان پور»، نگاهی اجمالی به برخی مقاومت‌های مردمی در پی نهضت حسینی به قلم «مجید حیدری فر»، تداوم نهضت حسینی و نقش مقاومت زنان به قلم «رمضان قلی زاده»، اسوه مقاومت زنان در تداوم نهضت حسینی به قلم

ص: ۱۳۰

«سعید سلیمان»، ایرانیان و قیام مختار به قلم «محمد حسین ریاحی»، اثر گذاری الگویی مقاومت حسینی بر مبارزات شیعیان در دوره بنی امیه به قلم «غلامحسین اعرابی»، بازتاب مقاومت کربلا- در دوره معاصر، تأثیرپذیری انقلاب اسلامی از الگوی مقاومت حسینی به قلم «عبدالرضا رضا زاده»، حماسه ی حسینی و تأثیر آن بر انقلاب اسلامی ایران به قلم «علیرضا جعفرزاده»، تأثیر آموزه های قیام حسینی بر شکلگیری و پیروزی حزب الله لبنان به قلم «فرزانه نیکوبرش راد»، عوامل ماندگاری و گسترش دائمی امواج نهضت کربلا- به قلم «طاهره انصاری و حسن ظهرا بی»، نهضت کربلا، عوامل ماندگاری و گسترش دائمی به قلم «عبدالحمید عارفیان»، عوامل مانایی و پایایی نهضت کربلا به قلم «محمد جواد رودگر»، آینه داران پیام عاشورا به قلم «فریدون شیرازی» و جلوه های عاشورا در شعر دفاع مقدس به قلم «دکتر علی طاهری و دکتر امیرحسین مغیث» عناوین مقالات این مجموعه را تشکیل می دهند.

(۱۹۵) گفتگوی عالمانه حقانیت تشیع در گفتگوی علمی، مذهبی بر اساس فریقین

علی اکبر عارف، قم، دارالنور، ۱۳۸۳، ۲ جلد.

این کتاب به روش مناظره تدوین شده و سخنان شیعه و اهل تسنن در خصوص موضوع مورد بحث بازگو شده است. «اهمیت خلافت و ولایت در کتب اهل سنت»، «وصیت و سفارش رسول اکرم (صلی الله علیه و آله)»، «غدیر چه ربطی به خلافت دارد؟»، «کلمه ولی به چه معناست؟»، «مشکلات غار و بعد

ص: ۱۳۱

از آن»، «مختصات پیامبر (صلی الله علیه و آله)»، «چرا علی (علیه السلام) برای مسأله حکومت به سقیفه نرفت؟»، «خصوصیات علی (علیه السلام) در روایات»، «یوم الدار و ایمان آوردن علی (علیه السلام)»، «لزوم عصمت امام و خلیفه»، «فدک و زهرا» و... محورهای گفتگوی کتاب است.

(۱۹۶) گفتمان سیاسی شیعه در ایران معاصر

جلال درخشه، تهران، انتشارات دانشگاه امام صادق (علیه السلام)، ۱۳۸۱، ۳۳۴ ص.

این اثر به بررسی تحول اندیشه‌های سیاسی علمای شیعه در ایران معاصر با تأکید بر سالهای ۵۷-۱۳۲۰ می پردازد و در صدد است با رهیافتی توصیفی، دگرگونی‌های آن را نسبت به قبل از آن نشان دهد. «رویکردی نظری، تاریخی به اندیشه سیاسی شیعه از آغاز تا دوران معاصر» و «اندیشه سیاسی علمای شیعه ایران» عناوین دو بخش از کتاب را تشکیل می دهند.

(۱۹۷) مآخذشناسی توصیفی تاریخ تشیع امامیه در ایران

حسن حضرت، تهران، پژوهشکده امام خمینی و انقلاب اسلامی، ۱۳۸۳، ۲۲۶ ص.

این اثر کوششی است در راستای معرفی کتابهای مربوط به تاریخ تشیع امامیه در ایران که در دو بخش کتابهای فارسی و کتابهای غیر فارسی تدوین شده است. در این اثر ۸۱ کتاب فارسی و چهارده کتاب غیر فارسی معرفی شده است.

ص: ۱۳۲

(۱۹۸) ماهیت قیام شهید فخ

سید ابو فاضل رضوی اردکانی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۷۵، ۲۷۹ ص.

این اثر تلاشی در بررسی ماهیت قیام حسین بن علی بن حسن (علیه السلام) از نوادگان امام حسن (علیه السلام) معروف به «شهید فخ» است. این اثر در یازده فصل به شرح ذیل تدوین شده است: ۱. ویژگیهای شخصی. ۲. ولادت و دوران کودکی و فضائل حسین، رهبر قیام فخ. ۳. روایات و اقوال. ۴. فلسفه قیام. ۵. اهداف قیام. ۶. زمینه و مقدمات قیام. ۷. قیام. ۸. پس از شهادت. ۹. مرثی و اشعار. ۱۰. قیام دیلم. ۱۱. ادريس بن عبدالله.

(۱۹۹) مجالس المؤمنین

قاضی نورالله شوشتری، تهران، کتابفروشی اسلامیه، ۱۳۵۴، ۲ جلد، جلد اول، ۵۹۲ ص، جلد دوم، ۷۰۰ ص.

این کتاب را قاضی «نورالله شوشتری» در دوازده مجلس تألیف کرده است که هر مجلس به یک گروه یا مکان منسوب به شیعه اختصاص دارد. در مجلس اول به ذکر بعضی اماکن که به ائمه (علیهم السلام) اختصاص دارد پرداخته است. «ذکر اکابر شیعه»، «ذکر شعرای عرب»، «ذکر شعرای عجم» و... عناوین برخی مجالس کتاب میباشند. از دیگر کتب قاضی نور الله شوشتری میتوان به «صوارم المهرمه»، «عقائد الامامیه»، «عشره کامله»، و «مصائب النواصب» اشاره کرد.

ص: ۱۳۳

شیخ مفید (محمد بن محمد بن نعمان)، ترجمه آقا جمال محمد آقا حسین محقق خوانساری، تهران، انتشارات نوید، ۱۳۶۲، جلد ۲ (در یک جلد صحافی شده است)، ۵۱۸ ص.

در مقدمه عربی کتاب «الفصول المختاره» به قلم «سید مرتضی علم الهدی» آمده است که شیخ مفید کتابی به نام «العیون و المجالس» مشهور به مجالس نگاشته و سید مرتضی از این کتاب فصلهایی را برگزیده و آن را «فصول المختاره العیون و المجالس» نامیده است. موضوع این کتاب؛ مناظرات شیخ مفید با فرق و مذاهب مختلف است که در مجالس عمومی بغداد به مرور زمان میان ایشان و مخالفین صورت پذیرفته است. اصل کتاب «العیون و المجالس» در دسترس نیست و ظاهراً آنچه به جا مانده است همین فصلهای المختاره میباشد. این ترجمه توسط «آقا جمال الدین بن آقا حسین محقق خوانساری»، برحسب تقاضای حاجی احمد بیگ از ارکان دولت شاه سلیمان صفوی از عربی به فارسی درآمده است. از فصل ۲۵ تا ۳۰ جلد دوم، به فرقه‌های منسوب به شیعه پرداخته است.

جمعی از مؤلفان، تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن، ۱۳۸۵، ۲۱۳ص.

این اثر مجموعه مقالات همایش علمی، پژوهشی، منطقهای مهدویت و بازخوانی مفاهیم مهدویت است که در سال ۱۳۸۳ در دانشگاه آزاد اسلامی تنکابن برگزار شده است. «معرفی مرجع مهدویت، بحثی در کتاب شناسی مهدویت به قلم دکتر منوچهر امیر فیروز کوهی»، «سوشیانت و موعود گرایی در دین زرتشت به قلم عباس پناهی»، «مهدویت و صلح جهانی به قلم حجه الاسلام سعید خادمی»، «ضرورت تربیت منتظران در دوران غیبت به قلم علی اوسط خانجانی»، «مهدی موعود و جنبش سفیانی به قلم سوفیا دیوسالار»، «علل غیبت امام زمان (عجل الله تعالی فرجه) به قلم علیرضا سبزیان»، «پیامبری و آثار تربیت اسلامی»، «فرهنگ مهدویت در شیعه به قلم دکتر جواد سلیمان پور»، «تجلی مهدی موعود در ذهن و زبان شاعران پارسیگو به قلم محمد حسن شکوری»، «ابعاد و ویژگیهای حکومت امام عصر (عجل الله تعالی فرجه) به قلم مهتاب شورمیج»، «مهدویت در عصر تکنولوژی به قلم حجه الاسلام محمد حسین عبد الملکی»، «جلوههای مهدویت در اشعار امیر پازداری به قلم عسکری آقاجانیان»، «مهدویت سایر ادیان و منجی موعود به قلم عیسی علیان»، «فلسفه غیبت و قیام حضرت مهدی قائم آل محمد (عجل الله تعالی فرجه) به قلم ابوالفضل قهاری»، «مهدویت در ادبیات به قلم آرزو لاریجانی» و «مهدویت فرهنگ انتظار و مسئولیت پذیری به قلم علی نیک کار»، مقالات این مجموعه را تشکیل می دهند.

(۲۰۲) مختصری در تاریخ اسماعیلیه

(سنت‌های یک جماعت مسلمان)

فرهاد دفتری، ترجمه فریدون بدره‌ای، نشر فرزانه، ۱۳۸۸، چاپ سوم، ۳۳۴ ص.

اسماعیلیان اولیه، گروهی از شیعیان بودند که پس از شهادت امام صادق (علیه السلام)، به امامت فرزند ایشان (اسماعیل) که سالها پیش رحلت کرده بود معتقد شدند. اسماعیلیان تاریخ پر فراز و نشیبی دارند که در این کتاب مؤلف به سر آغاز وقایع اسماعیلیان پرداخته است. این کتاب در پنج فصل: «تاریخ و نگاری اسماعیلی، سرآغاز و تاریخ اولیه»، «عصر فاطمیان: دولت و دعوت»، «دوره الموت در تاریخ اسماعیلیه نزاری»، «تحولات بعدی» و «تداوم و تجدد» تدوین شده است.

(۲۰۳) مذهب اسماعیلی و نهضت حسن صباح

دکتر یوسف فضایی، تهران، مؤسسه انتشارات عصایی، ۱۳۷۴، ۲۴۱ ص.

فرقه اسماعیلیه در قرنهای سوم تا هفتم هجری دارای عقاید فلسفی، کلامی و دینی متنوعی بوده است. این تنوع، محصول تلقین موضوع و تأویل اصول و فروع دین در آن مذهب است. این مذهب در مسیر تکاملی خویش فراز و فرودهای بسیاری را پیموده است. نویسنده این کتاب سعی کرده است تا در دو بخش: ۱. تحولات تاریخی مذهب اسماعیلیه و ۲. فلسفه دینی و عقاید کلامی اسماعیلیه، تصویری کلی از تاریخ و عقاید این فرقه ارائه کند.

ص: ۱۳۶

(۲۰۴) مذهب تشیع و آرمان های ملی ایرانیان

عسکر حقوقی، تهران، نقش جهان، ۱۳۵۳، ۱۴۴ ص.

نویسنده این کتاب، ابتدا درباره ی چگونگی پیدایش مذهب تشیع و آرمان های ملی ایرانیان مطالبی را آورده، سپس به بررسی انطباق آرمان های ملی ایرانیان در میان مذهب تشیع پرداخته است. «نظری مجمل به اوضاع سیاسی و اجتماعی ایران»، «اختلافات مسلمانان»، «نهضت شعوبیه»، «قیام مردانه سلحشوران ایرانی»، «ایرانی و زردشتی» و «ایرانی و شیعه»، عناوین شش گانه بخش های کتاب می باشند. کتاب در پایان فهرست اعلام و رجال دارد.

(۲۰۵) مرجعیت و سیاست در عصر غیبت

علی نقی ذبیح زاده، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۴، ۲ جلد.

نویسنده در این اثر کوشیده است تا با استفاده از آثار و منابع بسیاری به بررسی کارکرد سیاسی و اجتماعی مراجع بزرگ شیعه در عصر غیبت بپردازد و هویت شخصی و منزلت علمی و اخلاقی آنان را نیز به تصویر بکشد.

محورهایی همچون «مفهوم واژه اجتهاد»، «مفهوم فقه»، «پیشگامان تدوین اصول فقه»، عنوانهای فصل اول را تشکیل می دهند. «مرجعیت شیعه در عصر غیبت صغرا»، «مرجعیت شیعه در قرن چهارم و پنجم قمری»، «مرجعیت شیعه در قرن ششم و هفتم هجری»، «مرجعیت شیعه در قرن هشتم و نهم هجری» و «مرجعیت شیعه در قرن دهم و یازدهم»، عناوین فصلهای دوم تا ششم (جلد اول) را تشکیل میدهند. «دین و سیاست در عصر صفویه»، «عصر شاه اسماعیل»، «زمینهای روابط عالمان شیعه با صفویه»، «مرجعیت شیعه در قرن دوازدهم قمری» و «مرجعیت شیعه در قرن سیزدهم»، عناوین فصلهای هفتم تا دهم (جلد دوم) را تشکیل

ص: ۱۳۷

میدهند. کتاب در پایان، کتاب نامه دارد.

(۲۰۶) مسائل اعتقادی از دیدگاه تشیع

محمد رضا مظفر، محمد محمدی اشتهاردی، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۵، ۲۰۸ص.

این کتاب ترجمه‌ی کتاب معروف «عقائد الامامیه» مرحوم علامه مظفر است. کتاب در شش بخش: «مقدماتی»، «خداشناسی»، «پیامبرشناسی»، «امامشناسی»، «مکتب تربیتی اهل بیت» و «معاد در روز رستاخیز» تدوین شده است. از موضوعات آن می‌توان به: دعا و نیایش، مسأله رجعت، زیارت قبرها، جهان پس از مرگ، مسئله معاد جسمانی، اطاعت امامان و... اشاره کرد.

(۲۰۷) مصابیح القلوب

(شرح فارسی پنجاه و سه حدیث اخلاقی از پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله))

ابو سعید حسن بن حسین شیعی سبزواری، محمد سپهری، تهران، انتشارات بنیان و نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۵، ۶۴۶ص.

کتاب «مصابیح القلوب» یکی از آثار ارزشمند شیعی در مسائل مختلف و عظم و خطابه است که سرشار از آیات و احادیث آموزنده و حکمتها است. نویسنده‌ی کتاب که همواره خود را «حسن شیعی سبزواری» می‌خواند، یکی از وعاظ و متکلمان فاضل قرن هشتم هجری است که در کتابش و در ۵۳ فصل، به ۵۳ روایت از رسول خدا (صلی الله علیه و آله) می‌پردازد. این کتاب به زبان فارسی و دارای نثری روان و شیوا است.

ص: ۱۳۸

(۲۰۸) معارف الشیعۀ در عرفان و شناسایی حق

علی گرامی، تهران، کتابفروشی اسلام، {بی تا}، ۱۵۴ ص.

این کتاب تحقیقی است در پاسخ به شبهات معارف حق که با زبانی ساده و مختصر بیان شده است. «خداشناسی از راه فطرت»، «کشفیات فطریه»، «اشراقات عشقیه»، «پاسخهای شبهات طلیعه»، «شبهه اول امکان ماهیت خدا»، «شبهه امتناع امتزاج و تجسم خدا»، «شبهه توهم رویت خدا»، «شبهه اثبات حسن و قبح عقلی»، «توهم جبر و تفویض افعال عباد» و... از جمله محورهای کتاب میباشند.

(۲۰۹) معارف مهدوی

مرکز مطالعات و پژوهشهای فرهنگی حوزه علمیه قم، قم، سازمان تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۵، ۳۰۰ ص.

این اثر به سفارش دبیرخانه دائمی اجلاس حضرت مهدی (عجل الله تعالی فرجه) از سوی محققان مرکز مطالعات و پژوهشهای فرهنگی حوزه علمیه قم و بر اساس پاسخ به ۲۰۰۰ پرسش مهدوی تدوین شده و در یک مقدمه و چهارده فصل فراهم گشته است. «انتظار موعود در ادیان»، «امام مهدی در قرآن»، «ولادت و نسب»، «ویژگیهای امام زمان (عجل الله تعالی فرجه)»، «غیبت»، «نیابت»، «قیام قبل از ظهور»، «علائم ظهور»، «شرایط و زمینه ظهور»، «وقایع ظهور»، «رجعت»، «عصر ظهور»، «مدعیان مهدویت» و «آسیب شناسی مهدویت»، عناوین فصول کتاب را تشکیل می دهند.

ص: ۱۳۹

(۲۱۰) مکتب کلامی قم

احمد عابدی، قم، آستانه مقدسه، انتشارات زائر، ۱۳۸۴، ۲۶۲ ص.

این کتاب به تبیین روش عالمان و محدثان قم در قرون سوم و چهارم در برابر حوزه حدیثی ری، کوفه و بغداد در مباحث اعتقادی میپردازد. نویسنده مکتب کلامی را به معنی مدرسه کلامی و مکتبهای مختلف به کار برده است؛ زیرا از نظر نگارنده، هر عالم شیعی قمی یا بغدادی، قرآن، حدیث و عقل را از منابع احکام و معارف به شمار میآورد و آنها را صحیح میشمرد، اما کیفیت و روش استفاده آنان از منابع، متفاوت است. این اثر در دو بخش «روششناسی مکتب قم» و «بررسی دیدگاه مکتب قم نسبت به اهم مسائل و اصول اعتقادی» و مجموعاً در هفت فصل تدوین گردیده است.

(۲۱۱) مناظرات علمی بین شیعه و سنی

سید علی حسینی قمی، قم، انتشارات نسرین، ۱۳۷۸، ۲۸۵ ص.

این اثر در سه بخش «مناظرات علمی»، «ایرادهای وارده بر خلفای ثلاثه» و «ظرائف و لطایف خواندنی» مطالبی را در قالب روایت و حکایت بیان میکند.

ص: ۱۴۰

(۲۱۲) منبع شناسی شیعه

(به زبانهای اروپایی)

رامین خان بگی، تهران، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۶، ۹۶۹ ص.

این اثر کوششی محققانه در راستای معرفی شاخه‌های گوناگون معارف شیعی همچون: تاریخ اسلام، حدیث، فقه، کلام، مسائل سیاسی و اجتماعی و... در منابع علمی زبانهای اروپایی می باشد.

(۲۱۳) میراث مکتوب شیعه

(دفتر اول)

سید حسین طباطبایی، ترجمه سید علی قرائی و رسول جعفریان، قم، کتابخانه تخصصی تاریخ اسلام ایران، ۱۳۸۳، ۵۲۸ ص.

این کتاب در سال ۲۰۰۳ میلادی برابر با ۱۳۸۱ به زبان انگلیسی به چاپ رسیده و قرار است دفتر دوم کتاب نیز به زبان انگلیسی عرضه شود. این تحقیق قصد دارد تا شناختی از میراث مکتوب مذهب شیعه امامیه در طی سه قرن نخست هجری ارائه دهد. کتاب در سه فصل: ۱. امام علی بن ابیطالب (علیه السلام) و نزدیکانش ۲. تشیع کوفی در دوران اموی ۳. دوران سرکوب شیعه، تدوین شده است. فهرست منابع و مآخذ، فهرست راهنما و فهرست تفصیلی کتاب (نام مؤلفان) ضمیمه میباشند.

ص: ۱۴۱

(۲۱۴) نامه ای که نانوشته ماند

(تحلیلی درباره حدیث دوات و قلم)

محسین زنبیلی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۱، ۲۷۲ ص.

نویسنده در این اثر تلاش کرده است تا با رجوع و استناد به منابع اصلی فریقین؛ بررسی جامعی از وصیت پیامبر (صلی الله علیه و آله) که به حدیث قلم و دوات معروف است ارائه نماید. این اثر در شش فصل فراهم آمده است. «لفظ حدیث در منابع اهل سنت»، «ارزش سنت پیامبر (صلی الله علیه و آله)»، «مفهوم واژه هجر از دیدگاه سنتشناسان»، «هدف رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از نوشتن آن نامه چه بود؟»، «سرگردانی دانشمندان اهل سنت در تفسیر حدیث» و «فراز پایانی حدیث» عناوین فصلهای کتاب میباشند. کتاب در پایان، فهرست اعلام و کتابنامه دارد.

(۲۱۵) نزهة الزاهد

(ادعیه مأثور از امامان معصوم (علیهم السلام) با توضیحات فارسی سده ششم)

نویسنده ناشناس، تصحیح: رسول جعفریان، تهران، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶، ۳۶۳ ص.

کتاب «نزهة الزاهد» و «نزهة العابد»، اثری ادبی و دعایی از قرن ششم یا هفتم هجری از مؤلفی ناشناخته است. نویسنده با نثری شیوا و بیانی استوار به توضیح و ترجمه کلمات روحبخش امامان معصوم (علیهم السلام) پرداخته است. این کتاب پس از «مصباح المتهدج» و احتمالاً «ذخیره الآخرة» از کهنترین کتابهای دعایی شیعه به شمار می رود که به دست ما رسیده است و از آن جهت که اندکی پیش از تألیف آثار گرانبهای «سید بن طاووس» نوشته شده، در ادب و فرهنگ دعایی شیعه جایگاه ویژه‌ای دارد. مؤلف این اثر از کتاب مصباح المتهدج بهره برده است. کتاب به لحاظ توضیحات شیرین پارسی، تنظیم، تبویب و اختصار دارای

ص: ۱۴۲

اهمیت است. نثر استوار این اثر ضمن آن که گویای نفوذ شیعه‌ی امامی در ایران قرن ششم و هفتم است، می‌تواند برای پژوهشگران ادب فارسی نیز بسیار سودمند باشد.

بخشهای کتاب به این شرح است:

قسم اول: در بیان نمازهای شبانه‌روزی، مقدمات و تعقیبات آن.

قسم دوم: در اورادی که در هفته مکرر می‌شود.

قسم سوم: در اورادی که در سر ماه‌ها مکرر می‌شود.

قسم چهارم: در آن چه با سال مکرر می‌شود.

قسم پنجم: در آن چه با حادثه‌ها مکرر می‌شود.

قسم ششم: وقتشناسی و قدردانی از وقت.

(۲۱۶) نصره المؤمنین در حمایت از دعای مبارک ندبه

عبدالرضا ابراهیمی، کرمان، سعادت، ۱۳۵۲.

این کتاب پاسخی است بر شبهاتی که تحت عنوان «بررسی دعای ندبه» در سالهای تألیف کتاب، نگارش و منتشر شده بود. نویسنده سعی کرده است تا در این کتاب به بررسی مضامین کلیدی دعای ندبه بپردازد. کتاب در پنج باب و یک مقدمه و یک خاتمه به شرح ذیل نگاشته شده است:

باب اول: در جواب از ادعای بیمدرک بودن دعای ندبه و در آن دو فصل است:

فصل اول: نقل ایرادات مدعی نسبت به سند دعای مبارک ندبه و جواب از ایرادات.

ص: ۱۴۳

فصل دوم: نقل ایرادات مدعی بر جمله لیت شعری... .

باب دوم: در جواب از ادعای بدعت بودن دعای ندبه.

باب سوم: در جواب این که دعای ندبه مخالف قرآن است در هفت فصل.

باب چهارم: در جواب از این که گفته‌اند دعای ندبه مخالف عقل است و در آن دو فصل است:

فصل اول: نقل ایراد مدعی که نوشته این دعا را در هزار مکان و مسجد و خانه میخوانند... .

فصل دوم: نقل ایراد مدعی بر جمله «یا ابن الطور» و... .

باب پنجم: در این که گفته‌اند دعای ندبه کفر و شرک است و نقل ایراد مدعی و جواب از آن.

خاتمه: در جواب برقی که نوشته دعای ندبه منبع الهام بخش برای قبول ظلم و ستم است.

(۲۱۷) نقد و بررسی نظریه تطوری تاریخی تشیع

مجمع عالی حکمت اسلامی، قم، مجمع عالی حکمت اسلامی و بوستان کتاب، ۱۳۸۸، ۱۲۰ ص.

این کتابچه گزارش مکتوب میزگرد علمی است که به همت مجمع عالی حکمت اسلامی در نقد و بررسی کتاب «مکتب در فرایند تکامل» نوشته «سید حسن مدرسی» برگزار شده است. در این میزگرد اعضای نشست به نقد روش شناختی و محتوای کتاب پرداخته‌اند. «بررسی مبانی روش شناسی کلامی کتاب»، «مکتب در فرایند تکامل»، «بررسی مبانی روش شناسی»، «تاریخ کتاب مکتب در فرایند تکامل»، «بررسی و پاسخ به تشکیک در صفات و ویژگیهای اجتماعی امام

ص: ۱۴۴

معصوم»، «تبدل امامت سیاسی به امامت علمی و معنوی»، «بررسی بخش دوم کتاب مکتب در فرایند تکامل و پاسخ به پرسشهای شرکت کنندگان» بخشهای این کتاب را تشکیل می دهند.

(۲۱۸) نقش علمای شیعه در رویارویی با استعمار

سلیم الحسنی، ترجمهی باهر صفا الدین تبرائیان، تهران، مؤسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران، ۱۳۷۸، ۲۹۲ ص.

کتاب دارای مقدمه و پنج فصل است. فصل اول به طرح شیعه در جهت قانونخواهی رویداد انقلاب مشروطیت میپردازد. فصل دوم موضعگیری شیعه در برابر فعالیتهای استعمارگرایانه روز را مورد بررسی قرار داده است. فصل سوم به جنبش شیعیان در خلال جنگ جهانی اول پرداخته است. در فصل چهارم نگاهی نو به موضعگیریهای «آیت الله سید محمد کاظم یزدی» افکنده است. بررسی رویکرد صلح جویانه و استقلال طلبانه شیعیان طی سالهای ۱۹۱۸ تا ۱۹۲۰ عنوان فصل پنجم کتاب است؛ نویسنده در اثر خود از آثار فارسی نیز بهره برده است. کتاب دارای فهرست اعلام و پیوست اسناد و تصاویر هم میباشد.

ص: ۱۴۵

(۲۱۹) نقش قبایل یمنی در حمایت از اهل بیت (علیهم السلام)

(قرن اول هجری)

اصغر منتظر القائم، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۰، ۴۰۷ ص.

این کتاب قصد دارد تا به دو فرضیهی میزان تأثیر عوامل اعتقادی و قبیل‌های در گرایش یمنیها به تشیع و تأثیر گذار بودن یا نبودن نظام حکومت‌های باستانی یمنی در تشیع مردم این سرزمین پاسخ دهد. کتاب با معرفی و نقد منابع شروع میشود و در فصل اول به «یمن در گستره تاریخ پیش از اسلام» می‌پردازد و در فصل دوم «قبایل یمنی» مورد بررسی قرار گرفته است. «شکلگیری تشیع و نقش یاران یمنی رسول الله در آن» عنوان فصل سوم را تشکیل میدهد. «نقش قبایل یمنی در فتوحات اسلامی»، «نقش قبایل یمنی در قیام بر ضد عثمان»، «یمنیها در روزگار خلافت علی (علیه السلام) و شکوفایی تشیع» و «یمنیها و تشیع در سالهای ۶۷-۴۰ هجری» عناوین فصلهای سوم تا هفتم را تشکیل میدهند. کتاب در ادامه نقشه و فهرست را ضمیمه دارد.

ص: ۱۴۶

(معروف به بعض مثالب النواصب فی نقض بعض فضائح الروافض)

نصیر الدین ابوالرشید عبد الجلیل قزوینی رازی، تصحیح: میر جلال الدین محدث، تهران، انجمن آثار ملی، ۱۳۵۸، ۷۳۰ ص.

نام اصلی کتاب «بعض مثالب النواصب فی نقض بعض فضائح الروافض» (برخی از معایب ناصبیان در ردّ کتاب برخی از رسواییهای رافضیان) میباشد، که نگارش آن از سال ۵۶۶ هـ.ق. فراتر نمیرود. آن چنان که از این نام بر میآید موضوع کتاب پاسخ دادن و ردّ کردن نسبتهای ناروا و تهمتیهایی است که یک دانشمند سنی ساکن شهر ری (احتمالاً مشهور به شهاب الدین تواریخی شافعی) در کتاب خود به نام «بعض فضائح الروافض» که در سال ۵۵۵ هـ.ق. تألیف کرده به شیعیان نسبت داده است. کتاب «نقض» یکی از مهمترین متون کلامی شیعی است که به زبان فارسی نگاشته شده است. این کتاب علاوه بر جنبه دینی و کلامی، در ادبیات فارسی نیز از اهمیت و امتیاز خاصی برخوردار است. این کتاب؛ انعکاسی از منش و روش زندگی و افکار مردم ری و ایران مرکزی در سده ششم هجری و کارنامههای از تمدن و فرهنگ چند سده ایران میباشد. روش تألیف کتاب این گونه است که مرحوم قزوینی رازی با آوردن اشکالات به صورت «آنکه گفته است: فضیحت شصت و هفتم، رافضی گوید: ...» پس از طرح مسأله این چنین به ایراد پاسخ میپردازد: «اما جواب این فصل این است که...».

نویسنده ۶۷ اشکال را در قالب فضیحت طرح نموده و پاسخ داده است. کتاب در پایان دارای فهرست آیات، احادیث، اشعار عربی و فارسی، امثال عربی و فارسی، اسامی اشخاص، مکانها، لغات و اصطلاحات میباشد.

(۲۲۱) نهج الحق و كشف الصدق

اثر علامه حلی یکی از ۱۰۸ اثر این عالم شیعی است که آن را به نام سلطان محمد خدابنده (الجاتیو) به رشته تحریر درآورده است. این کتاب در هشت باب مشتمل بر اصول دین، عقاید اسلامی، و دلایل آنها می‌باشد. فهرست ابواب کتاب چنین است:

باب اول: ادراک، باب دوم: نظر، باب سوم: صفات خداوند، باب چهارم: نبوت، باب پنجم: امامت، باب ششم: معاد، باب هفتم: برخی از اصول فقه، باب هشتم: مباحث مربوط به فقه.

(۲۲۲) نهضت شیعیان در انقلاب اسلامی عراق

عبدالله فهد نفیسی، کاظم چایچیان، تهران، امیر کبیر، ۱۳۶۴، ۲۱۶ ص.

این کتاب پژوهشی درباره‌ی نهضت شیعیان عراق و مبارزه‌ی مسلحانه‌ی آنان با اشغالگران خارجی در فاصله‌ی سال‌های ۱۹۱۴-۱۹۲۱ می‌باشد. کتاب در سه فصل: ۱. آشنایی با اوضاع و احوال شیعیان ساکن شهرها و مناطق عشیره نشین،

۲. تجزیه و تحلیل فعالیت سیاسی شیعیان عراق طی سال‌های مذکور و ۳. نقش عمده و رهبری کننده‌ی شیعیان در انقلاب سال ۱۹۲۰، تدوین شده است. ضمن آن که به حوادثی مانند کنفرانس قاهره در سال ۱۹۲۱ نیز پرداخته است.

ص: ۱۴۸

جمعی از محققان، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۷، ۶۴۸ ص.

در این اثر تلاش شده است تا نهضت عاشورا از سه جنبه فقهی، کلامی و سیاسی مورد بررسی و تحلیل قرار گیرد تا تبیین صحیحی از زمینها، عوامل و اهداف این حرکت ترسیم گردد.

«بازخوانی نظریه های مهم درباره فلسفه قیام حسینی»، «معرفت خداوند در مشرب عرفانی امام حسین (علیه السلام)»، «جلوه ای از عرفان حسینی»، «دعا و مناجات از دیدگاه امام حسین (علیه السلام)»، «معقولیت و وجه دینی مراسم عزاداری امام حسین» و «مهدی (عجل الله تعالی فرجه) و مهدویت از دیدگاه امام حسین (علیه السلام)»، مقالات بخش اول (مقاله های کلامی) را تشکیل می دهند. «نگاه فقهی و حقوقی به خروج امام حسین (علیه السلام)»، «ارزیابی فقهی قیام عاشورا»، «بررسی فقهی شرایط امر به معروف و نهی از منکر در قیام امام حسین (علیه السلام)»، «نقض قیام امام حسین (علیه السلام) در تقویت فقه»، «مبارزه با طاغوت» و «مبانی فقهی عزاداری»، مقالات بخش دوم (مقالات فقهی) را تشکیل می دهند. «مشروعیت قیام امام حسین (علیه السلام)»، «علل و عوامل سیاسی - اجتماعی قیام عاشورا»، «اهل سنت»، «تعارض اولوالامر و اولوالارحام»، «تأثیر عاشورا بر شکلگیری و تداوم انقلاب اسلامی» و «مدل قیام عاشورا»، عناوین مقالات بخش سوم (مقاله های سیاسی) را تشکیل می دهند.

(۲۲۴) وضوی پیامبر (صلی الله علیه و آله)

(واری اختلاهای مذهبی در کیفیت وضو)

سید علی شهرستانی، ترجمهی حسین صابری، مشهد، عروج اندیشه، ۱۳۸۲، ۵۰۴ ص.

این اثر جستاری است فقهی و روایی درباره مسألهی وضو که بر پایه شیوهی بررسی مسائل فقهی در بستر اوضاع و شرایط حاکم در روزگار تشریح بنیان گذاری شده است. «وضو در روزگار پیامبر و خلفای راشدین» در قالب پنج فصل و «وضو در دوران اموی و عباسی» در قالب دو فصل، عناوین دو بخش کتاب میباشند.

(۲۲۵) ویژگی های فکری شیعه

(ترجمه عقائد الامامیه)

محمد رضا مظفر، ترجمهی زین الدین کاظمی خلخالی، قم، حضور، ۱۳۸۰، چاپ دوم، ۲۲۲ ص.

این کتاب ترجمهی «عقائد الامامیه» علامه مظفر میباشد و به شرح و استدلال عقیده شیعه امامیه در موضوعات: الهیات، نبوت، امامت و معاد میپردازد. ضمن آنکه در فصل چهارم کتاب، عقائدی همچون دعوت اسلامی، حقوق متقابل مسلمانان نسبت به یکدیگر و... بررسی شده است.

ص: ۱۵۰

(۲۲۶) هزار و یک نکته درباره غدیر و فضائل امیر المؤمنین علی (علیه السلام)

حسن ملک محمدی، قم، انتشارات حرم، ۱۳۷۸، ۷۵۲ ص.

هدف نویسنده تألیف کتابی استثنایی با کشف زوایای مختلف غدیر و بیان فضائل و درسهای انسانساز زندگی امیر مؤمنان با سبکی نو میباشد.

«غدیر در قرآن»، «غدیر در آسمان»، «علی و احیای غدیر»، «فرهنگ غدیر»، «معنای غدیر»، «غدیر، عید مؤمنان»، «کاملترین ولایت»، «اجماع امت»، «امر الهی»، «مزد رسالت»، «انفاق در غدیر» و... از محورهای کتاب میباشد.

(۲۲۷) هدایه الاصول

(شرح فارسی باب حادی عشر)

به کوشش اسماعیل تاجبخش، تهران، کتابخانه موزه و مرکز اسناد مجلس شورای اسلامی، ۱۶۰، ۱۳۸۲ ص.

کتاب «هدایه الاصول» کتابی است در شرح باب حادی عشر علامه حلی. نگارندهی آن شخصی به نام هدایت الله است که اطلاعی

از زندگی او در دست نیست. بنا به نقل مصحح این نسخه؛ هدایه الاصول شرحی است بر مبنای قال و اقول که گاهی نقد آرای فلاسفه و متکلمان اشعری و معتزلی نیز در آن دیده می شود. هدف هدایت الله (مؤلف گمنام کتاب) آن است که از عقاید کلامی شیعه به شیوهای عالمانه دفاع کند. او خود شیعه است و شیعیان را فرقه ناجیه می نامد.

ص: ۱۵۱

علیرضا اسدی، قم، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۸، ۳۳۵ ص.

این کتاب تلاشی در جهت معرفی و شناخت «هشام بن حکم» از شاگردان امام صادق (علیه السلام) است. به عقیده نویسنده، هشام در پرتو تعالیم مکتب جعفری چنان اوج گرفت که میتوان او را از متکلمان بزرگ شیعه محسوب کرد. پذیرش اندیشه‌های او از سوی متکلمان بزرگ شیعی، نشان از نقش تأثیرگذار او در شکلگیری کلام شیعی دارد. او با اهتمام به جایگاه عقل و نقل، آغازگر راه تدوین معارف کلامی شیعه شد. این کتاب در سه بخش تدوین گردیده است: ۱. اصول و ابعاد شخصیت هشام ۲. آرا و اندیشه‌های کلامی ۳. مناظره‌ها. موضوعات کلامی همچون: امامت، توحید، تناهی عالم، حرکت، صفت، خلود، روح و... مطالب کتاب را تشکیل میدهند.

(۲۲۹) یوحناذمی در جستجوی حقیقت

تصحیح و تعلیق: علی اکبر شهابی، تهران، کتابخانه مدرسه چهلستون، مسجد جامع تهران، {بی تا}، ۵۸ ص.

این کتابچه، تصحیح و تعلیق نسخه خطی است که دکتر شهابی در سال ۱۳۴۳ از بخش کتابهای خطی و نفیس کتابخانهی عظیم «بریتیش موزیوم» لندن تهیه کرده است و به علت خوانا بودنش آن را به چاپ رسانده است. فقط با توجه به غلطهای آن در قسمت ابتدای کتاب، فهرست صحیحی از اغلاط کتاب تهیه و چاپ کرده است. در این کتاب یوحناذمی مصری سرگذشت خود و چگونگی تشریفش به مذهب تشیع را به زبانی ساده شرح می دهد.

ص: ۱۵۲

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریان‌های اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می‌نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

